

Міністерство освіти і науки України

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
"ОСТРОЗЬКА АКАДЕМІЯ"

Факультет романо-германських мов
Кафедра міжнародної мовної комунікації

Збірник наукових тез

ENGLISH FOR SPECIFIC PURPOSES

Випуск 6

Острог
Видавництво Національного університету «Острозька академія»
2019

УДК 81.111
ББК 81.2
3 – 41

*Рекомендовано до друку радою факультету романно-германських мов
Національного університету «Острозька академія»
(протокол № 9 від 21 травня 2019 року)*

Редакційна колегія:

Шевчук Дмитро Михайлович – проректор з науково-педагогічної роботи Національного університету «Острозька академія»;

Ковальчук Інна В'ячеславівна – кандидат психологічних наук, доцент, декан факультету романно-германських мов Національного університету «Острозька академія»;

Крайчинська Галина Вацлавівна – кандидат філологічних наук, доцент, завідувач кафедри міжнародної мовної комунікації Національного університету «Острозька академія».

Технічний секретар:

Зарічна Інна Борисівна – старший лаборант кафедри міжнародної мовної комунікації Національного університету «Острозька академія».

Рецензенти:

Тищенко Олег Володимирович – доктор філологічних наук, професор;

Жуковський Василь Миколайович – доктор педагогічних наук, професор.

3 – 41 English for Specific Purposes : збірник наукових тез / Ред. кол.:
Д. М. Шевчук, І. В. Ковальчук, Г. В. Крайчинська. Острозька академія : Видавництво Національного університету «Острозька академія», 2019.
Випуск 6. 136 с.

ISBN 955-7631-70-2

DOI 10.25264/21.05.2019

У збірнику вміщено тези, присвячені проблемі викладання професійної англійської у вищих навчальних закладах. Тези стосуються таких основних тем: контроль рівня володіння англійською мовою як складова оптимізації навчання професійної англійської; професійна англійська для немовних спеціальностей; інтерактивні методи навчання професійної англійської та інформаційні технології в освіті; країнознавство у навчанні професійної англійської; комунікативний підхід при викладанні професійної англійської.

Адреса редколегії:

35800, Україна, Рівненська область, м. Острог, вул. Семінарська, 2.

УДК 81.111

ББК 81.2

© Видавництво Національного університету
«Острозька академія», 2019

ЗМІСТ

Багрій Максим

ОСОБЛИВОСТІ АНГЛІЙСЬКОГО ДІЛОВОГО МОВЛЕННЯ
У СОЦІАЛЬНІЙ МЕРЕЖІ FACEBOOK (2018–2019)6

Баланчик Вікторія

МЕТОДОЛОГІЯ ПЕРЕКЛАДУ ПОЕТИЧНОГО ТЕКСТУ
НА МАТЕРІАЛІ ЗБІРКИ РАННЬОЇ ПОЕЗІЇ ПАВЛА ТИЧИНИ
У ПЕРЕКЛАДІ М. НАЙДАНА12

Бобков Вадим

ЛІНГВОКРАЇНОЗНАВЧИЙ АНАЛІЗ МЕТРОЛОГІЧНИХ ФО
З КОМПОНЕНТОМ-РЕАЛІЄЮ КОЛИШНЬОГО ПОБУТУ
англ. sieve/ sifter, нім. Sieb, пол. rzeszoto/ przetak, укр. решето/ сито16

Брожик Ольга

МОВНІ ЗАСОБИ ВИРАЖЕННЯ МОВЛЕННСВОГО АКТУ
ЗАПРОШЕННЯ В АНГЛІЙСЬКІЙ МОВІ 22

Гавриш Анастасія

ФОРМУВАННЯ ІНШОМОВНОЇ СОЦІОКУЛЬТУРНОЇ КОМПЕТЕНЦІЇ
НА ОСНОВІ АВТЕНТИЧНИХ ВІДЕОФІЛЬМІВ27

Герасимчук Анна

КОНЦЕПТУАЛЬНЕ НАПОВНЕННЯ ТЕРМІНІВ: ПЕРЕКЛАД,
ЛОКАЛІЗАЦІЯ ТА ІНТЕРНАЦІОНАЛІЗАЦІЯ31

Гладищук Валентина

ОСОБЛИВОСТІ КОМУНІКАТИВНИХ ТАКТИК ТА СТРАТЕГІЙ
У АНГЛОМОВНОМУ ТОК-ШОУ34

Дідик Любов

INTEGRATING TED TALKS VIDEOS INTO THE ENGLISH LESSON
TO DEVELOP LISTENING AND SPEAKING SKILLS 37

Дмітренко Наталя

ПСИХОЛОГІЧНІ ФАКТОРИ ВПЛИВУ НА ПРОЦЕС ВИВЧЕННЯ
ІНОЗЕМНОЇ МОВИ У ЗВО 42

Дорошенко Ірина

THE ROLE OF GAMES IN THE DEVELOPMENT
OF COMMUNICATIVE COMPETENCE OF THE YOUNG
LEARNERS47

Жилін Сергій

КОМУНІКАТИВНИЙ ПІДХІД: ВИЗНАЧЕННЯ
ТА ЗАСТОСУВАННЯ У РАМКАХ НАВЧАЛЬНОЇ ПРОГРАМИ50

Кібірєв Едуард

ПРИЧИНИ ТА ОСОБЛИВОСТІ ВЖИВАННЯ АМЕРИКАНСЬКОГО
СЛЕНГУ В ГАЗЕТИ “DAILY NEWS”56

Кінаш Леся

THE SEMANTICS OF COLOUR IN ENGLISH SIMILES62

Коваль Оксана

БАЗОВІ ХАРАКТЕРИСТИКИ ПРОЯВУ ЕТНОСПЕЦИФІКИ
ЕТИКЕТНОЇ КОМУНІКАЦІЇ66

Ковальчук Інна, Крайчинська Галина

КОНОТАТИВНИЙ АСПЕКТ АНГЛІЙСЬКОЇ ТА ФРАНЦУЗЬКОЇ
ФРАЗЕОЛОГІЇ НА ПОЗНАЧЕННЯ ПОНЯТТЯ НЕРОЗСУДЛИВОЇ,
ПРОСТАКУВАТОЇ ЛЮДИНИ70

Мамчур Анастасія

ВПЛИВ КРАЇНОЗНАВСТВА НА ПРОЦЕС ВИВЧЕННЯ
ІНОЗЕМНОЇ МОВИ У ШКОЛІ76

Морозова Ірина

ВИКЛАДАННЯ КРАЇНОЗНАВСТВА США СТУДЕНТАМ
ФІЛОЛОГІЧНИХ СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ80

Новікова Ірина

FRENCH AND LATIN BORROWINGS INTO ENGLISH PROSE
(ON THE EXAMPLE OF THE STORY BY RICHARD PRESCOTT
“OFFICIALLY DEAD”)84

Олійник Тетяна

ВПЛИВ ЛІТЕРАТУРНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ МАРКІЗА ДЕ САДА
НА СУСПІЛЬСТВО XVIII СТОЛІТТЯ89

Олішевко Катерина

НЕВЕРБАЛЬНІ ЗАСОБИ КОМУНІКАЦІЇ ТА ЇХ КЛАСИФІКАЦІЯ93

Опанасюк Наталія

КОМУНІКАТИВНО-ДІЯЛЬНІСНИЙ ПІДХІД ЯК ЕФЕКТИВНИЙ
ЧИННИК ДОСЯГНЕННЯ ІНШОМОВНОЇ ЛЕКСИЧНОЇ
КОМПЕТЕНЦІЇ У СТУДЕНТІВ ЗВО97

Павлюк Анна

ОСОБЛИВОСТІ МОВНОЇ ГРИ ТА ЇЇ ВИКОРИСТАННЯ В РЕКЛАМІ ..102

Ревенко Людмила

ЯВИЩЕ ОМОНІМІЇ В АНГЛІЙСЬКІЙ МОВІ105

Рябчук КатеринаENGLISH LANGUAGE TRAINING OF NON-LINGUISTIC
SPECIALTIES- STUDENT'S VISION109**Тихончук Юлія**ТЕОРІЯ ЛІНГВІСТИЧНОЇ ВІДНОСНОСТІ. ПОРІВНЯННЯ
АНГЛІЙСЬКОЇ ТА УКРАЇНСЬКОЇ МОВ.113**Уманець Антоніна**INTERDISCIPLINARY APPLICATION OF ENGLISH
FOR SPECIFIC PURPOSES117**Шнайдер Ярослава**ОСОБЛИВОСТІ ПРОФЕСІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ
ГІДА-ПЕРЕКЛАДАЧА120**Юрко Надія, Стифанишин Ірина**ENGLISH OF INTERNATIONAL TRAVEL: THE FEATURES
OF DOMINANCE123**Михненко Владислава**ПОРІВНЯЛЬНИЙ АНАЛІЗ ФРАЗЕОЛОГІЧНИХ ЗАСОБІВ
ВИРАЖЕННЯ КОНЦЕПТУ ДУША В УКРАЇНСЬКІЙ,
АНГЛІЙСЬКІЙ ТА НІМЕЦЬКІЙ МОВАХ129**ВІДОМОСТІ ПРО АВТОРІВ133**

УДК 81'271:004.738.5

Багрій Максим*(м. Острог, Україна)**Національний ун-т "Острозька академія"***ОСОБЛИВОСТІ АНГЛІЙСЬКОГО ДІЛОВОГО МОВЛЕННЯ
У СОЦІАЛЬНІЙ МЕРЕЖІ FACEBOOK (2018–2019)**

У тезах здійснено спробу описати особливості англійського ділового мовлення у соціальній мережі Facebook 2018–2019 роки. Також описано приклади та здійснено порівняння ділового мовлення різних офіційних спільнот (1+1 медіа, та. Рівне, твоє місто) соціальної мережі

Ключові слова: англійське ділове мовлення, соціальна мережа, офіційні спільноти, дослідження, англійська мова.

В тезисах описываются особенности английской деловой речи в социальной сети Facebook 2018–2019 года. Также сделано описание примеров и сравнение деловой речи социальной сети (1+1 медиа, та. Ровно, твой город).

Ключевые слова: английская деловая речь, социальная сеть, исследование, английский язык, группы социальной сети.

In the research the attempt is made to describe peculiarities of English business communication of searching business language in social network Facebook during 2018–2019. It also shows examples and comparison between different groups of social network.

Key words: business language, social network, official communities, researches, English language, official social groups.

Мета дослідження – простежити та дослідити вживання англійського ділового мовлення в соціальній мережі Facebook. Об'єктом дослідження є соціальна мережа Facebook, а саме різні спільноти даної мережі такі як: політичні організації та ЗМІ.

Соціальна мережа Facebook як жанр інтернет-комунікації володіє певною тематикою, комунікативними цілями, стилістични-

ми особливостями, а вираження ділового мовлення проявляється на всіх рівнях структурної організації: фонетичному, граматичному, лексичному, синтаксичному і графічному.

Дослідження соціальних мереж та спілкування в них засвідчило, що на україномовних версіях відомих соціальних мереж, зокрема й Facebook, лише 7% користувачів залишають повідомлення (новини, статуси) українською мовою. Україномовними найчастіше є ЗМІ, політичні, громадські організації, блоги, сайти міст (що мають свою сторінку у соцмережах) та ін. Більшість інформації в них подано українською літературною мовою.

Розглянемо деякі офіційні спільноти соціальної мережі Facebook з метою дослідження в них англійської ділової мови. Офіційна спільнота у соціальній мережі Facebook – 1+1 медіа. Група 1+1 медіа – один з найбільших медіахолдингів України. До складу 1+1 Медіа входить 8 телеканалів – «1+1», «2+2», «ТЕТ», «ПЛЮСПЛЮС», «1+1 International», «УНІАН ТБ», «Бігуді» та «Paramount Comedy», а також група інтернет-сайтів, власний виробничий департамент, VOD-платформа 1+1 video і Вища школа Media & Production.

На англійській сторінці даної спільноти можна дізнатись інформацію про ведучих телеканалів, теленовини, особливості телевізійної справи, актуальні вакансії тощо. Для дослідження англійського ділового мовлення спільноти 1+1 медіа обираємо один з постів, що супроводжується відеоматеріалом, який опубліковано на стіні спільноти: *“Unfortunately, sometimes we face up with situations when fraudsters are trying to illegally use fragments of our broadcast for personal gain. Therefore, with our own technological-legal system Sudum, we block malicious sites that distort our content, because we are responsible for what we are broadcasting. Speaking about the case in the video, we once again bag viewers to check the sources of information, since new fraudulent resources appear practically daily. We also encourage you to pay attention to the addresses of sites and their content – our presenters never promote online casinos and drugs for weight loss”*.

Однак можна відзначити, що для вираження емоційності та експресивності у тексті повідомлення використано такі засоби як

смайлики, пунктуаційні малюнки, що не належить до ділового стилю мови.

Далі розглянемо особливості мовлення у мережі Facebook доволі поширених та популярних спільнот – представництв різних підприємств, які останнім часом масово створюються для популяризації товарів та послуг тієї чи іншої компанії. Так, через пошукову систему соціальної мережі знаходимо одну з таких спільнот, яка представляє юридична компанія «Капітал». На сторінці спільноти зазначається: «Consulting company «Capital» provides high-quality legal services, and also guarantees comprehensive protection of your business. We do not offer standard solutions – we accumulate maximum effort to optimize, protection of your interests and minimization of risks.».

Для дослідження мовлення, що використовується даною спільнотою також обираємо одне з повідомлень на стіні групи **Consulting company «Capital»:**

“Access to information on utility tariffs has been simplified for Ukrainians.

Government adopted the bill №2505a, which obliges government agencies and local governments provide unhindered free access for citizens to information about prices and tariffs for electricity, gas, heat and water. 242 deputies voted for such a decision.

The document provides a list of types of information to which unrestricted free access for consumers is to be provided. In addition, mentioned authorities should provide a comparison of prices and tariffs for goods, work and services of Ukraine with other states, as well as between different regions of Ukraine. Ukrainians will be able to get information about the price forecasts and tariffs and about the justification of needs for such changes. Such information, according to the law, should be placed on the official websites of the relevant government agencies and local authorities, on information stands and in mass media”.

У повідомленні йдеться про те, що кожен споживач електричної енергії має право на безкоштовний доступ до інформації щодо тарифів на ЖКП. Повідомлення побудоване коротко та чітко, в ньому присутня юридична та політична термі-

нологія – «Government», «bill», «government agencies», «deputies», «justification», «authorities» тощо. Речення містять прямий порядок слів, а сам текст побудований послідовно та об'єктивно. Все це свідчить про діловий стиль мовлення.

Ще однією спільнотою у соціальній мережі Facebook є офіційна група Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка. У даній групі висвітлюються новини університету, університетське життя, презентуються різноманітні заходи в освітньому закладі тощо. Тут учасники спільноти можуть спілкуватись між собою та обговорювати різні аспекти університетського життя та навчання. До того ж у спільноті публікуються статті, які знайомлять читачів зі студентами даного вищого навчального закладу. Ось одна з таких статей:

“Student’s Meridian continues to introduce readers with students of our univercity. And “student of the day” today became Dmytro Zheldak, a 3rd year student of the Faculty of Foreign Philology.

***Favorite place at the university**, as you know, is the atmosphere created by people. In this case, it’s my groupmates and friends. Therefore, it will always be better where they are. Specifically on the sofas, they are very comfortable.*

***What you have to do if you are late for a class?** Personally, I hate being late. Moreover, teachers are not very delighted because of that, but if there are serious circumstances, then, ideally, you need to warn teacher about the delay.*

***Perfect lunch for student:** Students always don’t have enough time to eat, and student life takes a lot of energy. Therefore, when you are hungry, you can eat everything that theoretically can be eaten. Briefly, the student lunch should be nourishing and, of course, delicious.*

***Best preparation for the session:** The faith, that you will be given with that one question that you went through on that one class you were attending. To be serious, the best preparation for the session is to attend all the lectures, carefully prepare for practical classes, be attentive and don’t be afraid to ask a teacher when something is unclear for you. Also, don’t forget about self-training”.*

Проаналізувавши дану публікацію, її можна віднести до розмовного стилю англійської мови, а не ділового. Тут описуєть-

ся університетське життя та ставлення до університету одного зі студентів вищого навчального закладу. Розглянемо останню офіційну спільноту у соціальній мережі Facebook – «Rivne. Your city». Дана спільнота створена для обговорення та висвітлення основних подій та заходів, що відбуваються у місті Рівне. Для прикладу розглянемо пост на сторінці спільноти, присвячений екологічній тематиці, а саме ситуацією із сміттям, що склалася у місті:

“Piggy style”: how green areas of the city sink in a mud after weekends.

Our journalists inspected the green areas of the city and saw whether locals learned to clean those areas after picnics.

Також ми можемо розглянути які відгуки залишають користувачі мережі на рахунок даної публікації:

Оксана Кулик: *We can see that no one really care about rubbish. Why utilities don't clean up on time? People are also guilty of not being cleaned in time.*

Olena Voiko: *That's true. We need to create a special group: I'm resting like a «DULL». Maybe someone will recognise him/her self.*

Галина Ковальчук: *People really act like pigs. I'm shocked that our people are so stupid, they pollute our city and dont care about it.*

Аналізуючи англійське мовлення користувачів даної спільноти у коментарях, можна стверджувати, що таке мовлення не можна вважати офіційним, адже тут присутня неформальна лексика.

Таким чином, основними характерними рисами англійського ділового мовлення у соціальній мережі Facebook (2018–2019) можна вважати реалізацію тенденції до розмовності, головними ознаками якої є спонтанність, неофіційність, діалогічність, ситуативна закріпленість, тенденція до стислості і експресивності, і внаслідок цього, вживання мовних елементів неформального спілкування.

Література:

1. https://www.facebook.com/pg/svoboda.mykolayiv/posts/?ref=page_internal
2. https://www.facebook.com/pg/media.1plus1/about/?ref=page_internal

-
3. <https://www.facebook.com/groups/652802081427662/about/>
 4. <http://meridian.kpnu.edu.ua/2018/04/03/student-dnya-dmytro-zheldak/>
 5. <https://www.facebook.com/groups/rovno.online/about/>
 6. <https://www.facebook.com/groups/rovno.online/about/>
 7. www.facebook.com – офіційний сайт Facebook
 8. Ботвина Н. В. Офіційно-діловий та науковий стиль. Київ, 1999. 78 с.
 9. Волкотруб Г. Й. Стилiстика дiлової мови. Київ, 2002. 112 с.

УДК 81'255.4

Баланчик Вікторія*(м. Острог, Україна)**Національний ун-т "Острозька академія"***МЕТОДОЛОГІЯ ПЕРЕКЛАДУ ПОЕТИЧНОГО ТЕКСТУ
НА МАТЕРІАЛІ ЗБІРКИ РАННЬОЇ ПОЕЗІЇ ПАВЛА ТИЧІНИ
У ПЕРЕКЛАДІ М. НАЙДАНА**

Тези присвячено лінгвістичному аналізу перекладу однієї збірки поезії Павла Тичини, виконаному Михайлом (Майклом) Найданом. Дане дослідження містить оцінку інтерпретації стилістичних засобів, римування та міжрядкової поліфонії – особливостей ідеостилію автора.

Ключові слова: *мікро- та макроструктура, метафори, епітети, інтерпретація міжстрофової звукогри та поліфонії.*

Тезиси посвящены лингвистическому анализу перевода одного сборника поэзии Павла Тычины, выполненном Михаилом (Майклом) Найдан. Данное исследование содержит оценку интерпретации стилистических средств, рифмовки и полифонии – особенностей идеостилію автора.

Ключевые слова: *микро- и макро структура, метафоры, эпитеты, интерпретация полифонии.*

This research concerns the linguistic analysis of the one of Pavlo Tychna's poetry collections translated by Michael Naydan. It also encompasses the evaluation of stylistic devices, rhythm, and interlinear poliphony effects rendering.

Key words: *micro- and macrostructure, rendering of metaphors and epithets, interlinear poliphony effects rendering.*

Перекладами поезії Павла Тичини англійською мовою займалися такі перекладачі, як Віра Річ (1961), Вірляна Ткач та Ванда Фиппс (1989), Михайло Найдан (2000). Темою передачі засобів поетичного мовлення Павла Тичини займалися такі українські лінгвісти, як Науменко Н. (2011), Джугастрянська Ю. (2012). Кузь-

менко В. (2016), Фока М. (2018). Ознаками ранньої поезії Павла Тичини є нестандартний тип римування (горизонтальна та внутрішня рими), використання міжстрофової звукогри та синестезійних образів. Однак, інтерпретація Михайла Найдана була здійснена шляхом відтворення згаданих поетичних форм із дотриманням прямого порядку слів, відкиданням рими та ритму, відтворюючи при цьому, неологізми та метафори поета у повному обсязі.

Отже, проаналізувавши низку поезій Павла Тичини у перекладі Михайла Найдана, нашою метою є дізнатись, чи є застосування цього способу перекладу виправданим з огляду на зміни в мікро- та макроструктурах тексту при інтерпретації. Таким чином, ми проаналізуємо методологію перекладу ранньої поезії Павла Тичини.

1. Відтворення стилістичних засобів. В більшості випадків Михайло Найдан не додає нічого нового до метафор, максимально зберігаючи вихідне значення, таким чином саме відтворює їх: "...*хмарки біжать*" [2, с. 19]; "...*clouds rush on*"; [4] "...*дзвін гуде...a bell resounds*". У поезії "Не Зевс, не Пан, не Голуб-Дух" [2, с. 17] перекладач використовує вираз "*blessed tiding hands*" [4] як відповідник метафорі "*благовісні руки*". Семантичне значення слова *благовісний* визначається як "*той, який несе добрі вісті, віщує добро*" [1]. Для створення відповідника перекладач бере за основу фразеологізм *glad tidings* (з англ. радісна звістка.) і таким чином інтерпретує метафору, не порушуючи при цьому цілісність образу.

Варто наголосити на *синестезійній природі* творів автора, це сприяє унікальності поетичного слова, хоча і ускладнює процес перекладу. Перекладач передає образи, що лежать в основі тих чи інших стилістичних засобів, буквально, без будь-якої видозміни чи заміни понять. Це допомагає читачеві сприйняти синестезійність тичининою слова без накладеної на неї призьми перекладача. Наприклад, [2, с. 23]: "...*яблуневоцвітно*"; "*so apple blossomy*", "...*ясно-соколово*"; "*so bright-falconly*" [4]. Щодо інших епітетів вірша можна сказати, що задуманий образ та синестезійна природа були передані в повному обсязі: "...*самодзвонними*"; "*selfstrumming*", "...*ніжнотонними*"; "*tender-toned*" [2, с. 20].

Щодо слова *resound*, знайдемо основне значення *to be continued loudly and clearly for quite a long time* (букв. лунати голосно та чітко протягом досить довгого часу). Таким чином, незважаючи на пропущений епітет *голосними*, смисл не втратився, а лише набув іншої форми – форми дієслова *resound*.

Отже, синестезійний характер поетичного тексту досить точно передається завдяки буквальному перекладі метафор автора. Цей метод перекладу є доречним, коли у творі використано саме індивідуально-авторські метафори. Вдалим способом передачі епітета є його заміщення словом іншої граматичної категорії, в разі відсутності або невідповідності поняття в мові оригіналу.

2. Особливості передачі міжстрофової та міжрядкової звукогри поета. Особливістю поезії Павла Тичини є опис гармонійного зв'язку між людиною та природою, саме це передає прийом *вертикальних ходів* – поліфонічний прийом, що передбачає переміщення голосів з нижнього рівня на верхній та навпаки. Дослідниця творчості Тичини Фока називає це поняття *вертикально-рухливим контрапунктом* [3]. В поезії «Я стою на кручі...» [2, с. 27] помітимо кілька змістових ліній, що перетинаються: “**Я стою на кручі** – / *За рікою дзвони: / Жду твоїх вітрил я* – / *Тінь там тоне, тінь там десь...*”. Одна лінія (ліричний герой, що стоїть на кручі і чекає кохану) поруч іншої (опис явищ природи – шум річки, тінь ліричного героя динамічна, неспокійна, що передає внутрішні переживання героя). Даний метод повністю переданий і в перекладі: “***I’m standing at the bend*** – / *Beyond the river are bells: / I’m waiting for your sails – A shadow sinks there somewhere...*” [4]. Монорим (*тінь там тоне, тінь там десь...*) в останньому рядку катрена лише частково відтворено в перекладі (*a shadow sinks there somewhere*).

Павло Тичина почасти використовував прийом *внутрішньої горизонтальної рими*, коли закінчення рядків неримовані зумисне, в той час як присутність горизонтальної рими помічаємо в кожній з п’яти строф на певному місці, а саме – у 1 і 3 рядках. Приклад знайдемо у вірші “Арфами, арфами...” [2, с. 20]: “*Арфами, арфами* – / *золотими, голосними, обізвалися гаї* / *Самодзвонними: / Йде весна / Запашина*”. У перекладі римування змістилось на 3 і 4 ряд-

ки, нагадуючи поодинокую чоловічу риму, в той час, як в оригіналі використано горизонтальну жіночу риму, що дає рядкам м'якого звучання і співучості. Вихідну структуру не збережено, надаючи віршу форму верлібру: *“Like harps, like harps – / the golden groves resounded / Self-strumming / Spring is coming / Fragrant”* [4]. В реципієнта оригінального тексту римоване очікування “спрацьовує” у фіксованих позиціях кожного рядка, тоді як в перекладі рима присутня лише в двох клаузулах *“Self-strumming / Spring is coming; Adorned / Tender-toned”*. Іншим прикладом є поезія “Не дивися так привітно”, де автор використовує парне римування (ААББ) в поєднанні ямбу з пирихієм: *“Не дивися так привітно, / Яблуневоцвітно. / Стигнуть зорі, як пшениця: Буду я журигься”*; в перекладі помічаємо хореїчну структуру без римування: *“Don’t look so fondly, / So apple-blossomy, Stars ripen like wheat, / I’ll feel sadness”*.

Таким чином, буквальний переклад дає змогу вдало передати авторські стилістичні засоби та вертикальні ходи (у поезії написаній вільним віршем). Проте римування, монорим, алітерація в такому випадку залишається поза увагою. Без цих елементів поетичний твір значно важче сприйняти іноземному читачу, що знайомиться з поезією Тичини вперше. Римування є елементом макроструктури та дає поезії ритм та легкість прочитання, у випадку творчості Тичини, це ще й музичність та наспівність. Нехтування даним елементом, попри чітку передачу метафоричного змісту, впливає на мікроструктуру поетичного тексту, тому і на сприйняття читача також.

Література:

1. Словник української мови: в 11 томах. 1980. URL: sum.in.ua.
2. Тичина П. Вибрані твори. Київ: Державне літературне видавництво, 1939. 308 с. С. 17–20; 22–24.
3. Фока М. В. Вертикальні ходи П. Тичини в перекладі англійською мовою. *Всесвіт*. 2012. URL: <http://www.vsesvit-journal.com/old/content/view/1017/41/>.
4. Naydan M. M. Pavlo Tychyna: The Complete Early Poetry Collection. Glagoslav Publications, United Kingdom, 2017. URL: https://books.google.com.ua/Pavlo_Tychyna:The_Complete_Early_Poetry_Collection
5. Dijk T. Some problems of generative poetics. *Symposium on French and Russian semiotics* / Theun A. van Dijk., 1971. С. 4–26.

УДК 81 '373.7

Бобков Вадим*(м. Остроз, Україна)**Національний ун-т «Острозька академія»***ЛІНГВОКРАЇНОЗНАВЧИЙ АНАЛІЗ МЕТРОЛОГІЧНИХ ФО
З КОМПОНЕНТОМ-РЕАЛІЄЮ КОЛИШНЬОГО ПОБУТУ**
англ. *sieve/ sifter*, нім. *Sieb*, пол. *rzeszoto/ przetak*, укр. *решето/ сито*

У тезах висвітлено лінгвокультурологічний аспект метрологічних ФО з компонентом-реалією колишнього побуту англ. sieve/ sifter, нім. Sieb, пол. rzeszoto/ przetak, укр. решето/ ситов чотирьох мовах.

Ключові слова: *лінгвокультурознавство, метрологічні ФО, англійська, німецька, польська, українська мова.*

У тезисах освещен лингвокультурологический аспект метрологических ФО с компонентом-реалией быта англ. sieve/ sifter, нім. Sieb, пол. rzeszoto/ przetak, укр. решето/ сито в четырёх языках.

Ключевые слова: *лингвокультурология, метрологические ФО, английский, немецкий, польский, украинский язык.*

The research is devoted to the linguistic and cultural peculiarities of metrological phraseological units with the component-name of англ. sieve/ sifter, нім. Sieb, пол. rzeszoto/ przetak, укр. решето/ сито in four languages.

Key words: *linguistic and cultural peculiarities, metrological phraseological units, English, German, Polish, Ukrainian Language.*

У народній фразеології чотирьох мов зберігся компонент-реалія англ. *sieve/ sifter*, нім. *Sieb*, пол. *rzeszoto/ przetak*, укр. *решето/ сито*, що є назвою на позначення домашнього начиння, видом сита, яке виготовляється з плетеного лика, дроту, із продірявленої бляхи або шкіри й використовується для просівання та очищення

зерна [2, с. 940]. ФО з цим метронімом становлять 2 % зібраного матеріалу в досліджуваних мовах.

У чотирьох мовах народна фразеологія з метронімом-назвою англ. sieve, нім. Sieb, пол. rzeszoto/ przetak, укр. решето/ сито зберегла переосмислене, переносне значення та жартівливо-іронічну конотацію образного уявлення значення „місткість, яку ніколи не наповниш водою”: Це ФО: англ. to carry water in/ into a sieve/ barrel; нім. Wasser in ein Sieb schöpfen; пол. (darmo) wodę rzeszotem/ korcem mierzyć; укр. (даремно) воду решетом міряти, за якими закріплено значення „виконувати роботу, яка не має сенсу; марно витрачати час” з іронічно-жартівливим семантичним відтінком „невдячна робота; робота, яка не приносить результату; марно докладати велике зусилля”. Компоненти пол. darmo; укр. даремно увиразнюють висловлену думку.

У кожній мові у цій семантичній моделі використано національно-культурні метроніми-реалії колишнього побуту: англ. sieve, barrel, нім. Sieb, пол. rzeszoto, korzec. Конкретнішою семантикою вирізняється укр. решетом воду міряти – втратити час. У цих ФО варіюються назви посуду для вимірювання збіжжя (англ. sieve, barrel; пол. korzec служив для вимірювання та перевезення зернових, муки, каші; пол. rzeszoto використовується для просіювання зернових та муки).

Історичним джерелом ФО англ. to carry water in/ into a sieve/ barrel; нім. Wasser in ein Sieb schöpfen; пол. (darmo) wodę rzeszotem/ korcem mierzyć; wodę czerpać przetakiem (sitem/ rzeszotem)/ czerpać wodę sitem; укр. (даремно) воду решетом міряти; міряти/ набирати воду решетом є відома комедія Платона [5; 2, с. 923]. В організації цих ФО використано метроніми-давні одиниці об’єму й місткості сипких тіл і рідин англ. sieve, нім. Sieb, пол. sito/ rzeszoto/ korzec, укр. решето. Використання метроніма сито (реалія, яка колись вживалася для пересівання зернових та відрізнялася від решета менш широкими отворами сітки) і недоконаної форми дієслова (англ. to carry, нім. schöpfen; пол. mierzyć/ czerpać, укр. міряти/ набирати) в переосмисленому значенні „часто, монотонно повторювати одну і ту саму дію” позначається на підсиленні значення цієї ФО та емоційності висловлювання. Но-

сії української мови часто використовують редукований варіант ФО – міряти воду: Щасливий, хто вірить! А я таки думаю, що ми просто воду міряємо [1: II, с. 557].

Синонімічні описаним ФО англ. *pour into a sieve*; укр. укр. лити воду в решето/ сито; носити воду решетом/ ситом „марно витрачати час на що-небудь” також уживаються з переосмисленим, переносним значенням та жартівливо-іронічною конотацією: Богуна ловити, що воду решетом носити [1: II, с. 557]. ФО англ. англ. *to carry water in/ into a sieve/ barrel; pour into a sieve*; нім. *Wasser in ein Sieb schöpfen*; пол. *łać wodę w sito/ do sita; łać wodę do naczynia bez dna; łać wodę do dziurawego naczynia* також актуалізують ще одне значення – „марно витрачати гроші; вкладати гроші у справу, яка не принесе прибутку” – і вживаються з іронічною конотацією.

У сучасних польських засобах масової інформації вживається інноваційні варіанти цієї ФО – *wozić/ nosić wodę do Wisły; nosić wodę do Dunaju*. Вони частіше використовуються у заголовках статей для негативної характеристики фінансової ситуації, а саме: для підкреслення нераціонального надання фінансових догод підприємствам, які збанкрутували.

В організації ФО *пол. wodę czerpać przetakiem* використано метронім-давню одиницю об’єму і місткості *przetak* (решето позначає начиння з широкими отворами сітки, воно є непридатне для черпання води) і недоконану форму дієслова *czerpać* в переосмисленому значенні „часто, монотонно повторювати одну й ту саму дію”, що позначається на підсиленні значення цієї ФО.

В українській мові з ідентичною семантикою вживають також ФО *ситом черпати воду; черпати/ таскати воду решетом* „докладання зусилля не принесе позитивного результату; обрані методи не принесуть очікуваного результату”. Особливістю вживання української ФО *укр. черпати у дір’явий кадуб*, яка вживається із синонімічним значенням, є те, що у її компонентному складі як варіантний зберігся метронім *кадуб*, що відображає національно-культурну специфіку вживання цієї ФО. Метронім *кадуб* широко застосовувався у сільському господарстві та побуті

й позначав бочку, видовбану з одного куска деревини, без дна і покришки. Кадуб служив як обрамлення для криниці.

З синонімічним значенням у німецькій мові вживається ФО нім. *Wasser ins Meer tragen* (букв. носити воду в море) у значенні „заняття, яке не має результату; даремна, безглузда робота”.

В англійській, німецькій та українській мовах існують синонімічні описаним ФО, які вживаються у заперечній формі: у британському варіанті англійської мови – *you cannot carry water in a sieve; you cannot draw water with a sieve*; в американському варіанті – *you can't measure water with a sieve*; нор. нім. *Ein Sieb hält kein Wasser* (букв. воду решетом неносять); укр. *ситом моря не черпають; решетом воду неносять*. У цих ФО міститься додаткова інформація про практичне застосування метроніма англ. *sieve*, нім. *Sieb*, укр. *сито* і підкреслюється прагматичність знань, які відомі носіям мов.

З відтінком іронії вживаються також українські вислови укр. *дурня вчити, що решетом воду носити; жартувати над дурнем, що черпати воду решетом*. А вислови укр. *голова – решето; голова як решето* вживається, коли говорять про забудькувату людину. Іншу семантику реалізують синонімічні ФО: англ. *water in a sieve*; укр. *вода у ситі*; нім. *wie Wasser in einem Sieb*; укр. *як в решеті води* „неправда; зовсім мало; взагалі нема”. Узагальнене значення та конкретизацію висловлювання представляє ФО укр. *стілки правди, як у решеті води*.

ФО нім. *da sieh mal einer an!* добре відома українцям: це ФО чудеса в решеті у значенні „щось дивовижне, незвичайне; вигадане”. Ці ФО мають давнє походження і містять національно-культурну інформацію. Етимологічне коріння цих ФО сягає XVI–XVIII століть, коли в Росії був надзвичайно розповсюдженим спосіб гадання з використанням решета. У XVI–XVIII століттях на ринкових площах Москви можна було побачити гадальників, які насипали у решето різнокольорові зерна сочевиці, бобів, гороху або мигдалю. Потрушуючи решето, гадальники віщували майбутнє за розміщенням зерен. Вони створювали неймовірні і фантастичні історії, прококуючи простакуватим слухачам щасливе одруження, неочікуване багатство або надзвичайні події,

пригоди та чудеса. Такі шарлатанські передбачення з насмішкою називалися чудесами в решеті. Узагальнена семантика „дуже дивовижна історія; вигадана історія” закріпилась за українським висловом, у складі якого перебуває метронім *resheto* – це вислів *диво, як сито, – а чудо, як решето*.

З метронімом *sito* у польській мові виступає прислів'я *jeden doi kozła, a drugi sito podstawia*, яке передає значення „некорисна робота, безцільна робота, що не приносить користі”. Прислів'я почерпнуто з відомої легенди, у якій ідеться про двох філософів, що довго проводять дискусію на різні теми. Походження прислів'я пояснює В. Копалінський [2, с. 923]. Колись прислів'я *jeden doi barana, drugi sito podstawia* вживалося як сатира на людей, які не вміють господарювати [2, с. 702].

В українській мові частовживаною є ФО пройти/ перейти (вже) крізь сито і решето, яка має значення „зазнати всіляких випробувань, набути чимало позитивного досвіду”: *Волосний писар, що вже двадцять і один рік писарює, пройшов крізь сито і решето і знає добре, де чим пахне...* [1: II, с. 707]. Варіантною є ФО укр. *пройти/ перейти крізь/ через густе сито* „витримати ретельний відбір”. У німецькій мові їй відповідає ФО *mit allen Wassern gewaschen sein*.

З ФО нім. *durch das Sieben* „невизначні, нечіткі, неокреслені контури” синонімізується укр. *як/ мов/ ніби крізь/ через (густе) сито*. Якщо у найближчому оточенні ФО укр. *як/ мов/ ніби крізь/ через (густе) сито* перебувають компоненти сіяти, сіятися, то ФО виступає у значенні „густий, безперервний дощ; мряка”: *Дощ не вгавав, а по-вчораїньому сіяв, як крізь сито* [1: II, с. 807].

У метрологічній фразеології трьох досліджуваних мов вживаються синонімічні ФО: нім. *zerrissen wie ein Sieb*; пол. *podziurawiony jak rzeszoto*; укр. (дірявий) *як решето* зі значенням „дуже дірявий”. Поодинокі метрологічні ФО з назвами решета також трапляються. У польській мові використовують ЛО *przetak* „пустомеля”, коли говорять про людину, яка не вміє тримати секрет. З компонентом *przetak* у польській народній фразеології функціонує ФО *wziąć na przetak/ przepuścić przez przetak* „обмовити когось; критикувати, аналізувати, оцінювати когось”.

Відповідно до проведеного лінгвокультурологічного опису метрологічної фразеології з метронімами *англ. sieve, нім. Sieb, пол. rzeszoto/przetak, укр. пeшeтo/ cитo* виявлено, що ці ФО загалом зберігають семантику, яка співвідноситься з особливістю використання даної реалії у господарстві, а також з образним переосмисленням та особливостями форми даної реалії. Отже, описані у підрозділі 3.3 лінгвокультурологічні параметри метрологічної фразеології з метронімом-назвою об'єму та місткості сипких тіл *англ. sieve, нім. Sieb, пол. rzeszoto/ przetak, укр. пeшeтo/ cитo* в англійській, німецькій, польській та українській мовах свідчать про переважне збереження семантики, яка співвідноситься з особливістю використання даної реалії у господарстві, з метронімом на позначення місткості та об'єму сипких тіл і рідин, а також з особливостями форми відповідної реалії.

Література:

1. Фразеологічний словник української мови: В 2-х т. [Текст] / За ред. Л. С. Паламарчука. Київ : Наук, думка. 1993. Т. 1. 528 с.; Т. 2. 980 с.
2. Kopaliński W. Słownik mitów i tradycji kultury [Tekst], 1997. 1360 s.
3. Новий тлумачний словник української мови : Т. 1–4. [Текст] / Укл. В. Яременко, О. Сліпушко. Київ: Аконіт, 1999. (НТСУМ II, 344 корець; I, 177 бочка).
4. Німецько-український словник [Текст] : близько 20 000 слів / за ред. Е. І. Лисенко [уклад.: З. О. Басанець, О. В. Двухжилов, Г. М. Дима та ін.]. Вид. 2-ге. Київ : Радянська школа, 1986. 527 с.
5. Wiktionary: <http://en.wiktionary.org/wiki/etymological>
6. Wilkinston P. Thesaurus of Traditional English Metaphors [Text]. Routledge, 1993. 777 p.

УДК 811.111

Брожик Ольга

(м. Острог, Україна)

Національний ун-т «Острозька академія»

МОВНІ ЗАСОБИ ВИРАЖЕННЯ МОВЛЕННЄВОГО АКТУ ЗАПРОШЕННЯ В АНГЛІЙСЬКІЙ МОВІ

У тезах проводиться аналіз англійських засобів вираження мовленнєвого акту запрошення.

Ключові слова: мовленнєвий акт запрошення, граматичний час, ядерні та периферійні запрошення, іллокутивна сила.

У тезисах проводится анализ средств выражения акта приглашения в английском языке.

Ключевые слова: акт приглашения, грамматическая категория времени, ядерные и периферийные приглашения, иллокутивная сила.

The reseach analyzes the English means of expressing the speech act of the invitation.

Key words: speech act of invitation, grammatical time, nuclear and peripheral invitations, illocutionary force.

Новизна дослідження полягає в тому, що в ньому здійснюється комплексний аналіз засобів вираження мовленнєвого акту запрошення в англійській мові, а також здійснено спробу розробити семантичну класифікацію висловлень, що виражають запрошення. Мета – дослідити вживання мовних засобів вираження мовленнєвого акту запрошення в англійській мові та їх лексичні та граматичні ознаки. Об'єктом дослідження є мовленнєвий акт запрошення. Предметом є англійські мовні засоби вираження акту запрошення. Практична цінність тез полягає в можливості використання фактичного матеріалу дослідження на практичних заняттях з англійської мови.

Запрошення як своєрідні одиниці встановлення контакту зі співрозмовником мають певні лексичні та граматичні ознаки. Для запрошень як формул мовленнєвого етикету релевантними є виділені Н. І. Формановською такі граматичні категорії: 1) синтаксичний час; 2) синтаксична особа; 3) синтаксична модальність [4, с. 32]. Варто розглянути кожну з цих категорій детальніше.

Оскільки запрошення є реквестивними висловленнями, а реквестиви формулюються в теперішньому часі, але завжди звернені в майбутній час, то синтаксичний час висловлень запрошень – актуальний теперішній моменту мовлення. При цьому у запрошеннях спостерігається перспектива синтаксичного теперішнього у найближче майбутнє. Наприклад: *I invite you to my home place. I'd very much like to see you all at my country house. Do you mind if we have lunch together today? Let's go to the theatre for the premiere. Do you want to go to the movies on Saturday?* [3].

У наведених вище прикладах граматичний час вираження запрошення – теперішній, а денотативний час ситуації – майбутній. Для запрошень характерна також категорія синтаксичної особи. Запрошення як одиниця мовленнєвого етикету може здійснюватися тільки в тому випадку, якщо воно спрямоване від 1-ої до 2-ої особи. Форма особи може бути представлена експліцитно як 1-а особа, наприклад: *I'd like to invite you to my home this Sunday* або імпліцитно, наприклад: *How about going to the cinema tonight?* (тобто *I ask you to go to the cinema tonight*).

Висловлення запрошення, реалізуючись у теперішньому часі, відображають компоненти ситуації «Я-ти-тут-зараз», які є прагматичними координатами спілкування. Всі запрошення залежно від їх семантики і лексичного наповнення були поділені нами на ядерні та периферійні.

Під ядерними запрошеннями ми розуміємо такі висловлення, індикатор ілюкутивної сили яких виражений експліцитно дієсловом *to invite*, або імпліцитно – у формі спонукання, пропозиції, прохання. Наприклад:

"It isn't late" Whitman spoke quickly. "I invite you to my house. My wife will be delighted. A sprained wrist won't keep her from

making some coffee. We can talk". He was obviously sincere [Wilder R. An Affair of Honor, p. 75].

Ядерні запрошення в залежності від їх лексичного наповнення були поділені нами на три групи:

Запрошення-спонукання, яке виражається наказовим способом відповідного дієслова або модальним дієсловом *must*, що надає запрошенню відтінок необхідності. Наприклад:

"Next time come earlier and stay longer". The minister was sincerely reluctant to leave them [Wilder R. An Affair of Honor, p. 77].

• Запрошення-пропозиція, яке виражене або сполученням дієслова *to let* з інфінітивом основного дієслова, або розповідним, або питальним реченнями, що містять пропозицію мовця до адресата зробити щось, взяти участь у чомусь. Наприклад: *Jan slipped an arm through Dorean's: "Let's all go somewhere and have some tea – I'm famished"* [Cusack D. Say No to Death, p. 79].

1. Запрошення-прохання, яке виражається розповідним реченням з дієсловом *to ask*, або питальним реченням у формі прохання про бажання, можливості, згоду адресата кудись піти, щось зробити. Наприклад:

"M. Rivarez, I have been looking for you anywere! Can you go to my villa tomorrow night? There will be dancing". "I am sorry I can't go, but then I couldn't dance if I did" [Voynich E. the Gadfly, p. 113].

Під периферійними запрошеннями ми розуміємо оказіональні, ситуативні запрошення, індикатор іллокутивної сили яких контекстуально зумовлений. Наприклад: *"We have lived here quite a number of years, and I know how you must feel coming as a total stranger to a new section of the city. I hope you will find time to come in and see me some afternoon. I shall be most pleased". "Indeed I shall", answered Jennie, a little nervously, for the ordeal was a trying one [5].*

У наведеному вище прикладі висловлення *"I hope you will find time to come in and see me some afternoon"* має іллокутивну силу запрошення завдяки контексту. Мета мовця у цьому випадку – запросити адресата до себе додому і поспілкуватись. Запрошення тут виражене не прямо, а посередньо: мовець сподівається що адресат знайде час і відвідає його.

Таким чином, ядерні запрошення є вираженням прямого мовленнєвого акту, а периферійні – непрямого. Під прямим мовленнєвим актом ми розуміємо акт, «іллокутивний ефект якого визначається прямим значенням висловлення, а під непрямым – такий акт, «іллокутивний ефект якого не відповідає прямому значенню висловлення, але обумовлюється фоновими знаннями (пресупозицією) мовців, умовами спілкування» [2, с. 15].

Класифікація висловлень запрошення дозволяє перейти до розгляду лексичних та синтаксичних засобів їх вираження. Аналіз ілюстративного матеріалу дозволив виявити найбільш частотні моделі мовленнєвого акту запрошення з дієсловом *to invite*. Найпоширенішою експліцитно вираженою формою ядерних запрошень є чотирикомпонентна модель висловлення: $\text{Prn}_{\text{pers1}} + \text{V} + \text{Prn}_{\text{per2}} + \text{Prop.}$, що складається з дієслова і його валентно зумовлених актантів: актанта, що відповідає мовцю, та актанта, що позначає слухача [1, 18]. У цій моделі $\text{Prn}_{\text{pers1}}$ – особовий займенник 1-ої особи однини, Prn_{per2} – особовий займенник 2-ої особи однини. Prop – пропозиція. Наприклад: *Good! I invite you to go out this evening. There is a gala at the Maryinski tonight. You enjoy the ballet, I am told". She nodded at him (Landey D., Klein E. Sonya, p. 153). Ned Beaumont said "I invite you for a drink. "That ain't a dumb idea", she agreed [Hammet D. Selected Detective Prose, p. 178].*

У наведених вище прикладах дієслово *to invite* виражене формою теперішнього часу (*Present Indefinite*) активного стану (*Active Voice*) дійсного способу (*Indicate Mood*), актант мовця – особовим займенником 1-ої особи однини *I*, актант слухача – особовим займенником 2-ої особи однини *you*, а пропозиція виражена інфінітивом *to go* (приклад 1) та сполученням іменника з прийменником *for a drink* (приклад 2). Мовленнєвий акт запрошення може також бути виражений наказовою формою відповідного дієслова. Наприклад: *"Maybe I'll drop in some night this week." "You ought to. You know how Mam likes you. Come for supper." Madwig put his handkerchief away [Hammet D. Selected Detective Prose, p. 9]. "When you finish that job on Eleuthva, come and see me I can always use another good engineer" [Wilder R. An Affair of Honor, p. 25].*

У всіх запрошеннях-спонуканнях типу *Come in. Drop in if you are passing. Come round to our place one evening* і т. ін. відсутні валентно зумовлені актанти, але вони імплікуюються: *Come and see us sometime (I ask you to come and see us sometime); Come round to our place one evening (I ask you to come round to our place one evening)*. Отже, запрошення-спонукання є імпліцитними висловленнями. За своєю структурою це еліптичні односкладні речення, виражені наказовим способом відповідного дієслова.

Запрошення-пропозиція з дієсловом *to let* вживаються у такій моделі: Let smb do smth:

Let	us	go to the cinema (movies)
		go to the stadium on Sunday
		go to the museum, etc.

Наприклад: “*Royal, let’s go in. We aren’t in a hurry, are we?*” [Wilder R. *An Affair of Honor*, p. 73].

Таким чином, мовленнєвий акт запрошення може бути виражений різними мовними засобами: дієсловом *to invite* у формі теперішнього часу активного стану дійсного способу, наказовим способом відповідного дієслова, сполученням дієслова *to let* з інфінітивом основного дієслова, розповідними або питальними реченнями, які містять пропозицію мовця до адресата зробити щось, взяти участь у чомусь, розповідним реченням з дієсловом *to ask*, а також за допомогою питальних речень про бажання, можливості, згоду адресата кудись піти, щось зробити.

Література:

1. Богданов В. В. Деятельностный аспект семантики. *Прагматика и семантика синтаксических единиц: сб. науч. тр.* Калинин, 1985. С. 12–23.
2. Гак В. Г. Прагматика, узус и грамматика речи. *Иностр. яз. в шк.* 1982. № 5. С. 11–17.
3. Запрошення в англійській мові. URL: <https://opentalk.org.ua/langstory/zaproshennya-v-angliiskii-movi/>
4. Формановская Н. И. Русский речевой этикет: лингвистический и методический аспекты. Москва: Рус. яз., 1982. 125 с.
5. Dreiser Th. Jennie Gerhardt. URL: <https://ebooks.adelaide.edu.au/d/dreiser/theodore/jennie/chapter38.html>.

УДК 81'276.1

Гавриш Анастасія

(м. Острог, Україна)

Національний ун-т «Острозька академія»

ФОРМУВАННЯ ІНШОМОВНОЇ СОЦІОКУЛЬТУРНОЇ КОМПЕТЕНЦІЇ НА ОСНОВІ АВТЕНТИЧНИХ ВІДЕОФІЛЬМІВ

Тези присвячено формуванню іношомовної соціокультурної компетенції на основі автентичних відеофільмів. Наведено приклад автентичного відео уроку, апробованого серед учнів 8-го класу ЗОШ I-III ступеня № 2 м. Острог.

Ключові слова: соціокультурна компетенція, автентичний відеофільм, нетрадиційний урок.

Тезисы посвящены формированию иноязычной социокультурной компетенции на основе аутентичных видеофильмов. Приведен пример аутентичного видео урока, апробированного среди учащихся 8-го класса ООШ I-III ступеня № 2 г. Острог.

Ключевые слова: социокультурная компетенция, аутентичный видеофильм, нетрадиционный урок.

The research is devoted to the formation of foreign-language sociocultural competence on the basis of authentic video films. The example of an authentic video lesson was tested among students of the 8th grade of Ostroh secondary school № 2.

Key words: foreign-language sociocultural competence, authentic video film, non-traditional lesson.

В умовах становлення і розвитку високотехнологічного інформаційного суспільства в Україні виникає необхідність підвищення якості та пріоритетності профільної освіти в цілому та іношомовної зокрема. Основним результатом сучасної освіти має стати не система знань, умінь і навичок, а здатність випускників діяти в конкретній життєвій ситуації, вміти застосовувати

свої знання в незнайомих ситуаціях та вибудувати комунікацію з іншими людьми. Нетрадиційні форми проведення уроків, під час яких використовуються автентичні відеофільми, дають можливість не тільки підвищити інтерес учнів до предмета, але й розвинути їхню творчу самостійність та навчити працювати з різними джерелами знань. Як стверджують Н. В. Елухіна [1] та Г. Г. Жогліна [2], автентичні відеоматеріали виконують ряд важливих функцій, таких як: інформаційна, мотиваційна, моделююча, інтеграційна, ілюстративна, розвиваюча та виховна.

Проблемами компетентнісного підходу в історії та зарубіжні вчені зацікавились наприкінці 60-х років минулого століття, але найбільш значущі дослідження припадають на початок XXI століття. Сутність компетентнісного підходу і проблеми формування ключових компетентностей аналізуються в роботах таких вітчизняних і зарубіжних дослідників, як А. М. Аронов, Н. М. Бібік, В. А. Болотов, І. О. Зимня, В. В. Краєвський, Дж. Равен (J. Raven), Д. Шандлер (D. Shandler) та ін. Проте, незважаючи на широкий спектр проведених досліджень, досі не було проведено узагальнюючого вивчення особливостей формування предметної компетенції учнів. Завданням нашої статті є опис методики формування іншомовної соціокультурної компетенції на основі автентичних відеофільмів та представлення результатів експерименту;

В процесі дослідження було розроблено декілька уроків з використанням автентичних відеофільмів. Одним із них є *автентичний відеоурок*. Як приклад в роботі наводиться варіант роботи з відеофільмом “A Piece of Cake” з американського навчального відеокурсу “Сімейний альбом США”. На першому (підготовчому) етапі учням повідомляється назва фільму й пропонується здогадатися про його зміст. Потім вводиться нова лексика, що необхідна для розуміння фільму й призначена для активного оволодіння. Також, на початку уроку дається країнознавчий коментар (вчитель повідомляє про ролі фізичних вправ і діти в житті американців). Другим етапом уроку є сприйняття відеофільму (вродзріб). Перед переглядом кожної частини учням пропонуються питання, на які їм потрібно відповісти. Третім етапом є перевірка розуміння основного

змісту. Спочатку учні відповідають на питання, запропоновані вчителем перед переглядом. Потім можна використати вправи на зразок “Вибери правильну відповідь”, “Розташуй речення в логічній послідовності” та інші. На завершальному етапі відбувається розвиток навичок і вмінь усного мовлення. Комунікативну активність можна стимулювати за допомогою різних завдань (придумати діалог, прокоментувати ситуацію і т.д.).

Апробація розроблених уроків була здійснена у 8-класі ЗОШ І-ІІІ ступеня № 2 м. Острог. В експерименті використовувалися різні методи педагогічних досліджень, такі як спостереження, метод хронометрування, бесіда та анкетування. Контрольні зрізи виконувались з таких міркувань: 1) перше анкетування, виявлявся рівень знань учнів на початок проведення експерименту; 2) – дані першої контрольної роботи; 3) – дані першої контрольної роботи; 4) – підсумкові оцінки за I семестр.

В таблиці подаються зведені результати чотирьох контрольних зрізів успішності із предмету “Англійська мова” експериментальних і контрольних класів.

Зведені результати чотирьох контрольних зрізів успішності з предмету «Англійська мова» (за 12 бальною шкалою)

Група	Учні класу	Вид спостереження	Кількість учнів, які отримали відповідні оцінки			
			“10–12”	“7–9”	“4–6”	“1–3”
E1	8 (А, Г) класи (59 учнів)	1-й зріз	17	23	16	3
		2-й зріз	22	17	19	1
		3-й зріз	20	19	20	0
		4-й зріз	20	20	17	1
		Сума	21 80	79	72	5
E2	8 (34 учні)	1-й зріз	8	8	17	1
		2-й зріз	7	18	9	0
		3-й зріз	9	17	8	0
		4-й зріз	9	18	7	0
		Сума	9 33	61	41	1
К	8 (Б, В) класи (61 учнів)	1-й зріз	10	31	20	0
		2-й зріз	15	19	25	2
		3-й зріз	14	16	27	4
		4-й зріз	13	27	19	2
		Сума	52	93	91	8

Отже, експериментальна робота проводилась під час проходження практики у Острозькій ЗОШ I–III ступеня № 2. Основним завданням експерименту було перевірити ефективність розробленої нами серії уроків з використанням автентичних відеоматеріалів.

Сформовані для експерименту групи на початку експерименту мали приблизно однаково сформований рівень знань, навичок і вмінь з англійської мови. Під час проведення експерименту навчання учнів англійській мові в обох групах відбувалося за однією і тією же темою “Travelling”. Крім того, проводилося спостереження за роботою учнів на заняттях, оцінювалися їхні відповіді за 12-бальною системою. Після вивчення зазначеної теми була проведена контрольна робота за однаковим змістом. Для оцінки її результатів застосовувалися розроблені нами показники і критерії. У нашому випадку ми визначали рівень досягнень учнями СКК: високий (10–12 балів), достатній (7–9 балів), середній (4–6 балів), низький (1–3 бали).

Результат навчальних досягнень учнів експериментальної і контрольної груп переконливо свідчать, що використання розроблених нами нетрадиційних уроків, на яких відбувалося формування іншомовної соціокультурної компетенції, значною мірою впливають на підвищення ефективності засвоєння знань.

Література:

1. Елухина Н. В. Обучение слушанию иноязычной речи. *Иностранные языки в школе*. 1996. № 5. С. 13–15.
2. Жоглина Г. Г. Развитие умений коммуникативной компетенции на основе использования аутентичных видеодокументов (французский язык, языковой вуз): Дис. канд. пед. наук. Пятигорск, 1998. 197 с.

УДК 81'253

Герасимчук Анна

(м. Острозьк, Україна)

Національного університету «Острозька академія»

КОНЦЕПТУАЛЬНЕ НАПОВНЕННЯ ТЕРМІНІВ: ПЕРЕКЛАД, ЛОКАЛІЗАЦІЯ ТА ІНТЕРНАЦІОНАЛІЗАЦІЯ

У тезах розкрито спільні та відмінні риси між концептуальним наповненням таких термінів, як переклад, локалізація та інтернаціоналізація.

Ключі слова: *переклад, локалізація, інтернаціоналізація, цільова мова.*

В тезисах раскрываются общие и отличительные черты концептуального наполнения таких терминов, как перевод, локализация и интернационализация.

Ключевые слова: *перевод, локализация, интернационализация, целевой язык.*

The common and distinctive features of the conceptual content of such terms as translation, localization and internationalization are described in the theses.

Key words: *translation, localization, internationalization, target language.*

Для того, аби конкурувати в сучасній світовій економіці, організації повинні адаптувати свої веб-сайти і контент цифрового мультимедіа, щоб відповідати міжнародній аудиторії. Багато компаній, великих і малих, не усвідомлюють важливості особливостей такої адаптації, яка у процесі міжкультурного спілкування може репрезентуватися поняттями «переклад», «локалізація» чи «інтернаціоналізація».

Мовний бар'єр є суттєвою перешкодою на шляху будь-якого бізнесу, будь то вимога, встановлена державним органом, специфіка місцевого ринку і культури, бажання мати перевагу над

конкурентами або прагнення зробити контент зрозумілим і доступним для користувачів і потенційних клієнтів.

З іншого боку, культурний бар'єр полягає в правильній доставці вихідного повідомлення для цільової аудиторії. Те, що має для вас значення, може мати протилежний ефект для людей на іншій стороні нашої планети. Навіть якщо ваш текст має ідеальну термінологію і граматику, все ж існує багато пасток, коли мова йде про специфіку місцевої культури цільового ринку.

Терміни локалізація і переклад часто використовуються як взаємозамінні. І все ж, хоча терміни і процеси мають загальні риси і мету, результат зовсім інший [1]. За визначенням LISA (Асоціації стандартів для локалізації промисловості) **локалізація** – це перетворення програмного продукту на такий, що є мовно та культурно підходящим для цільового країни/регіону (та мови), де він використовуватиметься і продаватиметься [2].

Локалізацію можна визначити як лінгвістичну адаптацію контенту для цільового регіону, його мов і культурних особливостей, аби зробити його зрозумілим і зручним для використання носіями місцевої мови.

Також локалізацію називають «перекладом», та **переклад** – це тільки менша частина локалізації і вона (локалізація) іноді також розглядається як детально розвинута форма перекладу. Переклад може бути визначений як буквально дослівне перетворення вихідного тексту в мову перекладу. Тобто це процес зміни вихідної версії чогось – документа, веб-контенту, матеріалів курсу та мультимедіа – на мову перекладу з належним синтаксисом, який буде зрозумілий читачам, глядачам або учням [3].

Хоча локалізація – це процес адаптації контенту до іншої мови і культури, **інтернаціоналізація** – це процес, який дозволяє ефективно здійснювати локалізацію. Інтернаціоналізація вирішує проблеми, які можуть виникнути через багато інших речей, таких як переклад з мови справа наліво на мову зліва направо, розширення мови і різних алфавітів і валют. Цей процес зроблений так, аби контент міг легко адаптуватися до цільових мов [4].

Отож, останнім часом з'являється все більше переплетень перекладу і сучасних технологій, зокрема Інтернету і програмного

забезпечення, які називають локалізацією, інтернаціоналізацією або глобалізацією. У міру того, як людство розвивається, розвиваються мови і визначення. Поняття перекладу, локалізації та інтернаціоналізації можуть поступово зливатися. Локалізація та інтернаціоналізація, можливо, більше не є окремими дисциплінами, оскільки рано чи пізно всі перекладачі повинні будуть знати хоча б основи локалізації – від перекладу до локалізації і назад.

Література:

1. Translation And Localization – What’s The Difference?
URL: <https://www.adverbium.com/blog/translation-and-localization-what%E2%80%99s-the-difference>.
2. LISA (Асоціація стандартів для локалізації промисловості).
URL: <http://web.archive.org/web/20110101184308/http://www.lisa.org/>
3. Differences between Translation and Localization You Must Know.
URL: <https://blog.commlabindia.com/elearning-translations/translation-and-localization-differences>
4. The Differences between Translation, Localization and Internationalization.
URL: <https://www.globalizationpartners.com/2017/06/20/the-differences-between-translation-localization-and-internationalization/>

УДК 811.111:316.774

Гладищук Валентина*(м. Острозька, Україна)**Національний ун-т «Острозька академія»***ОСОБЛИВОСТІ КОМУНІКАТИВНИХ ТАКТИК
ТА СТРАТЕГІЙ У АНГЛОМОВНОМУ ТОК-ШОУ**

Тези присвячено дослідженню комунікативних тактик та стратегій, а також розглянуто одну з функцій комунікації, вплив тактик та стратегій на поведінку та сприйняття реципієнта.

Ключові слова: *комунікація, тактики та стратегії, комунікатор та реципієнт*

Тезисы посвящены исследованию коммуникативных тактик и стратегий, а также рассматривается одна из функций коммуникации, влияние тактик и стратегий на поведение и восприятие реципиента.

Ключевые слова: *коммуникация, тактики и стратегии, коммуникатор и реципиент.*

The research is devoted to the research of communication tactics and strategies, and also one of the functions of communication is considered and the influence of tactics and strategies on the behavior and perceptions of the recipient.

Key words: *communication, tactics and strategies, communicator and recipient.*

Комунікація як сфера знань почала формуватися ще у давнину, тому визначень комунікації приблизно стільки ж, скільки й авторів робіт про неї. Так чи інакше, з проблемами комунікації стикаються фахівці багатьох сфер діяльності людини. Сьогодні проблеми дослідження комунікативних процесів входять до складу найбільш актуальних, глобальних проблем людства. Їх дослідженням займається нова наука – теорія комунікації.

Функція комунікації проявляється в передачі та прийнятті інформації. Комунікативна функція відіграє вагомую роль у міжособистісних відносинах. Людина, що передає інформацію, називається комунікатором, людина, що сприймає її, реципієнтом. У процесі мовлення комунікатор та реципієнт обмінюються своїми місцями. За допомогою мови здійснюється кодування і декодування інформації: комунікатор у процесі говоріння кодує, а реципієнт у процесі слухання декодує цю інформацію.

У сучасному телебаченні ведучі все частіше використовують комунікативні тактики для стратегії для того, щоб маніпулювати співбесідником у процесі мовлення. Часто вплив мови у ток-шоу є прихованим та має маніпулятивний характер.

У мовознавстві вивчення маніпуляцій тісно пов'язане з проблемою ефективності комунікації, мовленнєвого впливу на адресата, вивченням комунікативних стратегій, які застосовуються для дієвішого впливу на реципієнта. Мовленнєвий вплив, який становить комунікативно-психологічну сутність маніпуляції, спрямований на зміни в соціально-психологічній структурі суспільства або на стимуляцію прямих соціальних дій через вплив на психіку членів певної соціальної групи або суспільства в цілому [1].

Зацікавленість лінгвістів до комунікативних тактик та стратегій зумовлений тим, що їхній вплив здійснюється за допомогою природної мови. Однак лінгвістичні публікації, які торкаються цього явища, не мають комплексного характеру й зосереджуються лише на окремих аспектах маніпуляції, крім того, численні питання все ще залишаються поза увагою дослідників .

З лінгвістичної точки зору маніпуляцією слід вважати використання мовних засобів, які часто вступають в активну взаємодію з паралінгвістичними засобами, для здійснення психологічного впливу на адресата, метою якого є приховане укорінення певних відношень та установок у психіці адресата [2].

Стратегію розглядають як процес розробки та реалізації комунікативного завдання, що має на меті ефективний вплив на адресата. Мовленнєва стратегія визначає семантичний, стилістичний і прагматичний вибір мовця. В залежності від ступеня «глобальності» намірів мовні стратегії можуть характеризувати

конкретну розмову з конкретними цілями. Вони можуть бути більш загальними, спрямованими на досягнення більш загальних соціальних цілей [4, с. 115].

Якщо мовну стратегію розуміти як сукупність мовленнєвих дій, спрямованих на вирішення загальної комунікативної задачі мовця, то мовною тактикою слід вважати одну або декілька дій, які сприяють реалізації стратегії. Стратегічний задум визначає вибір засобів і прийомів його реалізації, отже, мовленнєва стратегія і тактика пов'язані як рід і вид [1, с. 7].

Тактика, з одного боку, – спосіб мовленнєвого впливу, сукупність мовленнєвих засобів, з іншого боку – шлях реалізації стратегії. У межах однієї стратегії можна виділити декілька мовленнєвих тактик [1, с. 7]. У сучасному суспільстві комунікація є важливим актом, який слугає для передавання та отримування певної інформації від однієї людини до іншої. Спілкуючись з будь-ким ми можемо навіть не помічати, як ця людина може керувати нами за допомогою різних комунікативних тактик та стратегій.

Використання комунікативних тактик та стратегій є невід'ємною частиною комунікативного акту. У процесі комунікації значна частина завдань які ставить перед собою комунікатор здійснюється безпосередньо за допомогою використання тактики і стратегії. Також, вони допомагають знайти спільну мову між комунікатором та реципієнтом. Зазвичай ведучий англomовного ток-шоу використовує тактики та стратегії приховано і не дає можливості співрозмовнику, що за допомогою них він може маніпулювати співрозмовником та отримувати від нього потрібу інформацію.

Література:

1. Белова А. Д. Комунікативні стратегії і тактики: проблеми систематики. *Мовні і концептуальні картини світу*. Київ, 2004. № 10. 18 с.
2. Дмитрук О. В. Маніпулятивні стратегії в сучасній англomовній комунікації (на матеріалі текстів друкованих та інтернет-видань : автореферат дис. канд філол. наук: 24.03.06. Київ: Київський нац. лінгвіст. унів-т. Т. Шевченка, 2006. 21 с.
3. Леонтьев А. А. Основы психолінгвистики. 3-е изд. Москва: Смысл; Санкт-Петербург: Лань, 2003. 287 с.
4. Миронова П. О. Коммуникативная стратегия редукционизма. *Язык. Человек. Картина мира*. Ч. 1. Омск: ОмГУ, 2000. 165 с.

УДК 371.3:811.111

Дідик Любов

(м. Острозь, Україна)

Національний ун-т «Острозька академія»

INTEGRATING TED TALKS VIDEOS INTO THE ENGLISH LESSON TO DEVELOP LISTENING AND SPEAKING SKILLS

У тезах аналізується англомовний Інтернет-ресурс “TED Talks” та способи його використання на уроках англійської мови для розвитку умінь аудіювання та усного мовлення, описано фрагмент запису відео-промови «Що потрібно для того, щоб бути хорошим лідером» та запропоновано варіанти вправ для занять з англійської мови.

Ключові слова: TED Talks, інноваційні технології, автентичний матеріал, уміння аудіювання, вміння усного мовлення.

В тезисах анализируется англоязычный интернет-ресурс “TED Talks” и способы его использования на уроке английского языка для развития навыков аудирования и разговорной речи. Описан фрагмент видеозаписи «Что нужно, чтобы стать великим лидером» и предлагаются варианты упражнений для уроков английского языка.

Ключевые слова: TED Talks, инновационные технологии, аутентичный материал, восприятие на слух, навыки устной речи.

The thesis analyzes the English-language Internet resource TED Talks and the ways to use it in the English classroom for the development of listening and speaking skills. In particular, the fragment of a video recording titled “What it takes to be a great leader” is analyzed and the variants of exercises for English language lessons are offered.

Key words: TED Talks, innovative technologies, authentic material, listening skills, speaking skills.

As commonly known, in today’s highly competitive labor market a specialist who does not speak at least one foreign language is regarded

as an under-qualified job candidate. After gaining a status of the number one language of international communication, English has become a must for every university graduate seeking to find a decent job and build a career. Therefore, studying English has always been and remains a popular subject of many Ukrainian universities, colleges, and schools. To keep up with the time requirements every English teacher must employ innovations and have up-to-date knowledge of the subject. According to Illes and Akcan, the emergence and development of various innovative technologies motivates English teachers to look for new approaches and methods to teaching the language [4]. Two major priorities in mastering a foreign language are learner's ability to understand the speaker (listening skills) and the capability to express himself/herself clearly (speaking skills).

The article discusses the ways a teacher of English can utilize TED website materials for developing listening and speaking skills of the students. Also, the thesis presents a few options of employing TED video and audio materials to encourage students to work independently, solve problems and develop their creativity. TED stands for Technology, Entertainment, Design, while TED Talks itself are a collection of authentic videos on numerous topics. This audio and video podcast series was launched in 2006 [6]. Even though the very idea of TED appeared in 1984 (first as a conference in Monterrey, California) [6], the development of the Internet and various means of digital communication has enabled TED to expand into a great innovative internet platform.

Although the integration of English learning videos in the foreign language practice is not a novelty, selecting and adjusting a particular video to a theme and aims of specific English lesson might be a complex task [4, p. 10; 1, p. 20]. And, TED Talks are an effective teaching resource that can assist a teacher in choosing a video that suits a specific learner as well as a specific aim. On the TED website, an educator can find a number of talks of people from different communities and cultures covering many topics: education, technology, science, environment, business, health, social change, personal growth, child development, to name a few. The length of the speeches ranges from 2 to 20 minutes depending on an orator and a topic being discussed. Obviously, TED materials are a teaching

resource that suits intermediate, upper-intermediate, and advanced students. However, short videos lasting from 2 to 6 minutes can also be used for teaching students with low level of English, for example, pre-intermediate. Short videos, under 6 minutes in length, are considered to be ideal for most English language lessons [3]. In addition, the website contains a separate section called TED-Ed videos which is the project or education initiative represented in a form of short video lessons which contain transcripts of speeches and questions for discussion. Moreover, the platform has a lesson customization feature and adjustable speech speed.

While listening to the authentic material rather than adapted speech learners have a high likelihood to develop their speaking skills better. Authentic material is recommended to use in foreign language teaching whenever possible [2, p. 188; 4; 1, p. 19]. Thus, the importance of using authentic material in the English language classroom should not be underestimated. Since TED Talks are a collection of authentic speeches, the usage of this resource in the classroom is suitable for developing learner's listening and speaking skills. An example of a task aimed at the development of learner's speaking skills is as follows: students can be offered to discuss or debate on the topic related to the video they have been watching. In addition, students might be given a task to memorize a speech excerpt they find effective and/or interesting.

Furthermore, TED Talks materials can also be used for teaching listening comprehension. According to Richards, learner's listening process can be divided into several stages or steps:

- 1) determining the type of interaction;
- 2) recalling scripts related to the situation;
- 3) making inferences about the goals of the speaker;
- 4) determining the meaning;
- 5) assigning meaning to the message;
- 6) remembering and acting upon the information [2, p. 184].

As practice shows, different types of activities and tasks are developed by a language teacher in accordance with an age and proficiency level of a student. Teaching learners with the lowest proficiency levels requires usage of listening materials with familiar and/or predictable content, whereas videos of TED Talks are aimed at

learners with the higher proficiency levels starting from intermediate. However, as an option, short videos with subtitles and slow speech mode can be used for teaching English to lower level students.

Let us consider an example of how a particular TED Talks video can be integrated into the classroom practice as it has been mentioned above. Students majoring in Economics are usually using specific English textbooks with the lexical material which is related to business, economics or marketing: Market Leader (Pearson/Longman), Total Business (Cengage), Business one: one (Oxford) or Intelligent Business (Pearson/Longman). Preparing a lesson plan on such topics as “Building a Team” or “Leadership Skills”, one can choose a video available on TED Talks website. There are many videos related to these topics on the website: *Build a tower, build a team; How to “Team Human” in the digital future; How to turn a group of strangers into a Team; What it takes to be a great leader; Why good leaders make you feel safe; How great leaders inspire action* and many others [6]. Here is an excerpt from a speech on leadership delivered by Roselinde Torres:

*Third question: are you courageous enough to abandon a practice that has made you successful in the past? There’s an expression: **Go along to get along**. But if you follow this advice, chances are as a leader, you’re going to keep doing what’s familiar and comfortable. Great leaders **dare** to be different. They don’t just talk about **risk-taking**, they actually do it. And one of the leaders shared with me the fact that the most **impactful** development comes when you are able to build the **emotional stamina** to **withstand** people telling you that your new idea is naïve or **reckless** or just plain stupid. Now interestingly, the people who will join you are not your usual suspects in your network. They’re often people that think differently and therefore are **willing** to join you in taking **a courageous leap**. And it’s a leap, not a step. More than traditional **leadership programs**, answering these three questions will determine your effectiveness as a 21st-century leader [7].*

As a pre-listening task to this video, students might be asked to brainstorm ideas to recall skills and/or traits good leaders possess. After discussing skills and traits of effective leaders, student watch video and, while watching, think about such question “What makes

a great leader in the 21st century?” With lower proficiency level it would be advisable to introduce vocabulary before watching the video to make understanding of the speech easier. Another task following answering the question based on the video might be preparing dialogues with new vocabulary units. Vocabulary related to the topic of leadership may include the following words and phrases from the excerpt above: *to abandon, go along to get along, to dare, risk-taking, impactful, emotional stamina, to withstand, reckless, to be willing, a courageous leap, leadership programs* [7], etc. In addition, as it has already been mentioned, TED Talks resource contains customization feature which allows adjusting a video to a particular lesson plan.

Therefore, a well-equipped English teacher is the one who possesses up-to-date knowledge of the subject and is at ease with modern technological innovations. TED Talks resource is a modern Internet platform containing a great number of authentic videos/audios on numerous topics. These videos can be utilized as an authentic listening material to develop learners’ listening and speaking skills in the English language classroom. Moreover, TED Talks material has lesson customization feature and, thus, can be adjusted to the needs and interests of learners as well as their proficiency level.

References:

1. Бігич О.Б. Методика формування іншомовної компетентності в аудіюванні. *Іноземні мови*. Київ: КНЛУ, 2012. С. 19–30.
2. Hadley A.O. Teaching language in context. Boston, MA: Heinle & Heinle Publishers, 2001. 498 p.
3. Huynh T. 3 ways to use TED Talks with ELs. *Empowering ELLs*. 2018. URL: <https://www.empoweringells.com/ted-talks>
4. Illes E., Akcan, S. Brining real-life language use into EFL classrooms. *ELT Journal*. 2017. № 71. С. 3–12. URL: <https://academic.oup.com/eltj/article/71/1/3/2447417>
5. Sitti, H. Teaching by using video: ways to make it more meaningful in EFL classrooms. *Conference paper*. ISELT–4, 2016. P. 307–315.
6. TED.com TED Conferences, LLC, 2007-2019. URL: <https://www.ted.com/#/>
7. Torres R. What it takes to be a great leader. *TED Talks*. TED Conferences, LLC, 2014. URL: https://www.ted.com/talks/roselinde_torres_what_it_takes_to_be_a_great_lead.

УДК 159.9:81

Дмітренко Наталя*(м. Вінниця, Україна)**Вінницький державний педагогічний ун-т
імені Михайла Коцюбинського***ПСИХОЛОГІЧНІ ФАКТОРИ ВПЛИВУ
НА ПРОЦЕС ВИВЧЕННЯ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ У ЗВО**

Автор описує психологічні фактори впливу на процес вивчення іноземної мови у закладі вищої освіти. Серед основних психологічних факторів виділяють: мотивацію, ставлення до предмету і процесу його опанування, тривожність, почуття власної гідності.

Ключові слова: *психологічні фактори, мотивація, ставлення до предмету, тривожність, почуття власної гідності.*

Автор описывает психологические факторы влияния на процесс изучения иностранного языка в высшем учебном заведении. Среди основных психологических факторов выделяют: мотивацию, отношение к предмету и процессу его освоения, тревожность, чувство собственного достоинства.

Ключевые слова: *психологические факторы, мотивация, отношение к предмету, тревожность, чувство собственного достоинства.*

The author describes the psychological factors that influence the process of foreign language learning at higher educational institution. Among the main psychological factors, motivation, attitude to the subject and the process of its mastery, anxiety, self-esteem are distinguished.

Key words: *psychological factors, motivation, attitude to the subject, anxiety, self-esteem.*

Дослідники виділяють чотири основних категорії факторів, що мають позитивний або негативний вплив на процес вивчен-

ня іноземної мови: *мотивація; ставлення до предмету і процесу його опанування; тривожність; почуття власної гідності.*

1. *Мотивація.* Більшість лінгвістів і психологів розглядають мотивацію як один з головних чинників, що впливає на ступінь засвоєння іноземної мови, без якої навіть самі обдаровані студенти не можуть досягти поставлених цілей, незалежно від програми навчання і наявності кваліфікованого викладача. Мотивація людини, що вивчає іноземну мову, на думку Р. Гарднера [1], складається з трьох складових: зусилля (наполегливість і час, витрачений на вивчення), бажання (прагнення людини досягати успіхів і високих результатів) і емоції (емоційна реакція студента на процес вивчення мови). Р. Гарднер і У. Ламберт розділили мотивацію на дві великі групи: інтегративну і інструментальну [2]. Інтеграційна мотивація – це бажання людини стати частиною іншомовної культури, «інтегрувати в неї», опанувати іноземну мову з метою вільного спілкування з носіями мови, отримання певного статусу в суспільстві. Інструментальна мотивація пов'язана з завданням вивчення іноземної мови як «інструменту» для будь-якої практичної мети, зокрема, для отримання диплома або міжнародного сертифікату, для навчання в зарубіжних закладах вищої освіти, отримання більш престижної роботи.

2. *Ставлення до предмету і процесу опанування іноземною мовою.* А. К. Маркова виділяє кілька рівнів ставлення до вивчення іноземної мови [3]: негативне ставлення, коли превалюють мотиви звільнення від неприємностей, відсутній інтерес, адекватна самооцінка і всі невдачі пояснюються зовнішніми причинами; нейтральне (пасивно-байдуже) ставлення спостерігається, коли студент не ставить перед собою ніяких цілей, байдужий до результатів навчального процесу; позитивне (аморфне) відношення, коли людина проявляє пізнавальний інтерес до результату навчання, розуміє і виконує поставлені завдання за зразком, але не має чітких мотивів; позитивне (усвідомлене) відношення, коли в студента є самостійно поставлена мета, усвідомлено співвідносяться мотиви і цілі його дій; позитивне (активне, творче) ставлення проявляється, якщо студент постійно удосконалює способи пізнання, застосовує їх у нових умовах, має високу самооцінку

і здатний до самоосвіти; позитивне (відповідальне) відношення, яке характерно для студентів, готових до вдосконалення способів співпраці з іншими людьми, вміють зайняти різну умовну позицію в спільній роботі, активно і самостійно ставлять собі цілі і швидко просуваються до їх реалізації.

3. *Тривожність.* Тривожність є одним з найвідоміших і найпоширеніших видів емоцій, що впливають на вивчення іноземної мови. Студенти з високим рівнем тривожності відчувають гостре болісне занепокоєння, страх, підвищене серцебиття. Розрізняють три типи тривожності [1] у процесі вивчення іноземної мови: комунікативна тривожність, спровокована фактичною і / або очікуваною необхідністю спілкуватися іноземною мовою з іншим студентами або викладачем. Така тривожність є домінуючою і найбільш негативно впливає на вивчення іноземної мови; тривожність, що викликається контролем знань і умінь, коли студент переживає душевні страждання до, під час і після контрольного завдання, іспиту, що призводить до отримання низького бала. Цей тип тривожності обумовлений рядом причин, таких як попередній негативний досвід при проходженні випробувань, коли одне лише очікування майбутніх контрольних і / або екзаменів може створювати сильний емоційний дискомфорт, що, в свою чергу, призводить до появи ще однієї причини: недостатню підготовку до заняття, підготовки до нього в останню хвилину або повну відсутність підготовки до заняття взагалі через невміння планувати свій час, організувати свою роботу, складності досліджуваного матеріалу, великого обсягу домашніх завдань та ін.; страх отримати незадовільну оцінку, страх осуду і постійне очікування негативної думки з боку інших студентів і педагога, спроба уникати тестових ситуацій через небезпеку невдачі.

4. *Впевненість в собі і почуття власної гідності.* Впевненість в собі – необхідна якість будь-якої людини, яка прагне домогтися успіхів у навчанні. Успіх у вивченні іноземної мови багато в чому залежить від віри студента в свої здібності. Невпевненість в собі, в своїх силах, страх зробити помилку, занижена самооцінка, очікування невдачі і побоювання стати об'єктом критики ведуть до підвищеної тривожності, що переростає в «скутість», і можуть

чинити негативний вплив на процес вивчення іноземної мови, викликати до нього негативне відношення, знижувати мотивацію, виступаючи серйозною перешкодою. Студент буде постійно відчувати страх невдачі і приниження, відчувати свою неадекватність, відволікатися від виконання завдань і тим самим створювати собі нові перепони. Впевненість в своїх силах може складатися з безлічі різних складових, таких як: впевненість в умінні спілкуватися засобами іноземної мови на належному рівні; впевненість в отриманні хорошої і / або відмінної оцінки при здачі контрольних робіт, тестових завдань або іспитів; впевненість в своїх здібностях опанувати і показувати відмінні результати у процесі вивчення іноземної мови; впевненість впоратися з будь-якою стресовою ситуацією на занятті з іноземної мови або в реальному житті.

Дуже важливо своєчасно виявляти стратегії з подолання психологічних бар'єрів на шляху оволодіння іноземною мовою, до яких можна віднести в першу чергу такі: підвищення мотивації і впевненості студентів у своїх силах і зниження мовної тривожності.

Низький рівень успішності деяких студентів у вивченні іноземної мови викликаний недостатньою мотивацією через відсутність інтересу до предмету, впевненості в своїх здібностях впоратися з труднощами, незадоволеністю методикою викладання іноземної мови, будь-якими негативними емоціями по відношенню до мови, що вивчається і сенсу її вивчати.

Отже, у процесі вивчення іноземної мови у ЗВО важливо враховувати психологічні фактори впливу на процес опанування іноземною мовою, що передбачає вирішення наступних педагогічних завдань: підвищувати мотивацію студентів, зацікавлюючи їх вивченням іноземної мови; змінювати методику навчання в залежності від індивідуальності студента; створювати невибагливу, але робочу обстановку на заняттях; впроваджувати елементи культури і історії мови, що вивчається; надавати професійної орієнтації іншомовному спілкуванню.

Література:

1. Gardner R. Social Psychology in Second Language Learning. London: Edward Arnold Publishers Ltd., 1985. 205 pp.
2. Gardner R., Lambert W. Attitudes and Motivation in Second-Language Learning. Rowley, Ma.: Newbury House, 1972.
3. Маркова А.К. Психология профессионализма. Москва: Знание, 1996. 312 с.

УДК 371.382

Дорошенко Ірина

(м. Острозьк, Україна)

Національний ун-т «Острозька академія»

THE ROLE OF GAMES IN THE DEVELOPMENT OF COMMUNICATIVE COMPETENCE OF THE YOUNG LEARNERS

У тезах здійснено опис рольової гри як частини процесу вивчення іноземної мови та проаналізовано особливості використання рольової гри для учнів молодших класів з метою розвитку комунікативної компетенції.

Ключові слова: *учні молодших класів, ігри, комунікативна компетенція.*

В тезисах затрагивается тема ролевых игр как составляющая процесса изучения иностранного языка, проанализированы особенности использования игр для учеников младших классов для развития коммуникативной компетенции.

Ключевые слова: *ученики младших классов, игры, коммуникативная компетенция.*

The research deals with role games as a part of the process of teaching English as a foreign language and the peculiarities of the usage of games for the junior pupils are analyzed as an integral part of communicative competence development.

Key words: *young learners, games, communicative competence.*

Interactive methods are becoming a key instrument in teaching English as a foreign language. Among a wide range of interactive methods, one should distinguish the most relevant one that would fit the learners' needs. According to the peculiarities of the pupils of primary school, one of the most effective method is the use of games.

Games have a big number of benefits, especially for the young learners. As Zhu [2] states, the approach of teaching English with the

use of games is student-centered and less stressful. Games can reflect life-like situations that require certain patterns of behavior or response. Trying to imitate the situations from different domains with the use of the foreign language is an effective way to learn it. This way, learning is more natural and students become more engaged in the process by changing approach from reactive learning to proactive one. According to Pometun and Pyrozhenko [4], another benefit is the active and equal engagement of all the students and the focus that is put on the practical usage of the knowledge. Teacher is not a central figure in the process of learning anymore as students become more proactive.

There is a number of important factors that guarantee that a game is organized correctly and it will enrich the students' knowledge and experience. Pometun and Pyrozhenko [4] mention that it is important to emphasize that the role of a teacher is to control that the students respect each other, avoid criticism, do not interrupt each other as well as s/he should set the rules, explain them and control the agenda rather than just give instructions. To make the game more efficient, it is also vital to divide the students into the groups correctly and change them occasionally. Another piece of advice is to make a short reflection after the game. What is also important, teacher has to keep in mind the goal of the activity and present it in the beginning of the class. It can be expressed in can-do statements. E.g. «After this activity students can make orders in a café and buy a ticket for a bus».

Analyzing Bang's [1] research outcomes, one can make the conclusion that games (in the research – drama activities) have a positive impact on the development of the communicative competence. The scientist also emphasizes the fact that most of the participants of the research gave a positive feedback and mentioned a big number of benefits of the learning approach. Namely, it stimulates problem-solving skills; makes the atmosphere in the group less tense therefore students feel more comfortable and confident to express themselves; facilitates noticing and self-correction of mistakes; expands the knowledge of vocabulary and develops speaking and listening skills.

The psychological effect of drama-oriented activities is especially vital for young learners as they are making their first steps towards the language acquisition. They are not only learning to talk, but also talking

to learn. Games set an example of behavior in various situations in the intercultural context. For example, they learn how to respond to clichés and have a small talk. What is more, games help students to express themselves, develop problem-solving skills and critical thinking.

In general, games are usually 5–20 minutes long. Honchar [3] states that motivation is one of the keys to the success of the task. Before the game, teacher should give the instructions and explain the goal of the exercise. Teacher may well show how to accomplish the task with his/her own example or show a video. During the game, teacher is monitoring students – s/he may notice the words students lack, grammar structures they need to learn to express themselves and teach them the needed lexis or grammar during the next classes. Alternatively, s/he may provide the students with the words or expressions they need during the game. If it is a drama activity, students should be given time for preparation and after they should present their play or dialogue in front of the class. After the activity, it is recommended to organize a short reflection.

All in all, games provide us with a wide range of opportunities in the context of teaching English to young learners. Taking into account the age of the students of primary school, games seem to be the most natural way of language acquisition. Not only they develop communicative competence of English, but also teach students to behave in intercultural settings and facilitates the development of critical thinking and problem-solving skills.

References:

1. Bang, Y.-Joo (2003), Developing communicative competence through drama-oriented activities in an EFL classroom, *Journal of Pan-Pacific Association of Applied Linguistics*, 8: pp. 19–34.
2. Zhu, Deguang (2012), Using Games to Improve Students' Communicative Ability, *Journal of Language Teaching & Research*, 3.4.
3. Гончар Н. Формування креативності майбутніх вихователів дошкільних навчальних закладів засобами інтерактивних технологій навчання. *Науковий часопис НПУ імені МП Драгоманова*. 2011. Вип. 14. С. 188–191.
4. Сучасний урок: інтерактивні технології навчання: Підручник / О. Пометун, Л. Пироженко. Київ: За ред. О. І. Пометун. Київ: Видавництво А. С. 2004. 192 с.

УДК 316.77:371

Жилін Сергій*(м. Острозьк, Україна)**Національний ун-т «Острозька академія»***КОМУНІКАТИВНИЙ ПІДХІД: ВИЗНАЧЕННЯ
ТА ЗАСТОСУВАННЯ У РАМКАХ НАВЧАЛЬНОЇ ПРОГРАМИ**

Тези присвячено визначенню комунікативного підходу, а також деяких сучасних проблем та перспектив з огляду на його застосування. Окрім того, коротко окреслено тип навчальної програми, що найкраще дозволить розкрити потенціал підходу.

Ключові слова: *комунікативний підхід, аудіо-лінгвальний метод, комунікативна компетенція, аналітично-функціональний підхід.*

Тезисы посвящено определению коммуникативного подхода, а также некоторых современных проблем и перспектив, учитывая его применения. Кроме того, кратко обозначен тип учебной программы, которая лучше всего позволит раскрыть потенциал подхода.

Ключевые слова: *коммуникативный подход, аудио-лингвальный метод, коммуникативная компетенция, аналитически-функциональный подход.*

The theses provide the definition of a communicative approach, as well as some of the current problems and prospects with respect to its application. In addition, the type of curriculum that will best unlock the potential of the approach is briefly outlined.

Key words: *communicative approach, audio-linguistic method, communicative competence, analytical-functional approach.*

Викладання іноземних мов має довгу історію, що характеризується різними методологіями вивчення мови. Вони, у свою чергу, частково давали визначення мові. Раніше, мова розглядалася як сукупність граматичних структур – фонем, морфем і синтаксису,

які можна було б вивчити за допомогою заучування граматичних моделей і вимови. Саме так викладали латину у навчальних закладах у багатьох країнах світу. Згодом викладання інших іноземних мов, навіть тих, які мали носіїв мови, підпорядковувалось такому підходу [3].

Це змінилося в середині ХХ століття, коли нові досягнення структурної лінгвістики та біхевіористської теорії навчання переосмислили поняття мови та її викладання. Метод, що ставив на перше місце граматику та переклад, вже не вважався найкращим способом вивчення мови. Викладання “чотирьох навичок” (слухання, мовлення, читання і письма) через запам’ятовування діалогів-прикладів та заучування граматичних моделей задля уникнення помилок і досягнення майстерності стало новою педагогічною моделлю, що отримала назву аудіо-лінгвальний метод [3].

Одним з перших мовознавців, що поставив під сумнів ефективність даного методу, був американський лінгвіст Ноам Хомський. Він зазначив, що розвиток людської мови, або лінгвістична компетентність, був набагато більш творчим, ніж представлений в біхевіористській моделі [2]. Соціолінгвіст Делл Гаймс, що займався вивченням мови як соціального явища, пізніше використав термін *комунікативна компетентність*, щоби підкреслити набагато ширше розуміння використання мови. Мовцям необхідно знати не тільки граматичні структури мови, але й норми використання та адекватності в певному соціальному контексті.

Згідно з аудіо-лінгвальною моделлю, дві з чотирьох навичок, а саме слухання і читання, вважаються пасивними. Іншими словами, мовець просто сприймає зміст повідомлення, будь-то текст або аудіозапис. Що стосується комунікативного підходу, то згідно з ним, слухачі та читачі більше не вважаються пасивними. Вони активно визначають та узгоджують зміст матеріалу. Іншими словами, вони є учасниками переговорів про значення того чи іншого навчального матеріалу (*negotiations of meaning*) [3]. Такий підхід підкреслює складність та діалоговий характер взаємодії студентів та учнів під час заняття. Проте поширенню розуміння комунікації як переговорів завадили терміни, що при-

йшли на зміну активним та пасивним навичкам. Навички, необхідні для участі у мовленнєвій та письмовій діяльності, стали називати продуктивними, тоді як навички аудіювання та читання стали рецептивними. Згідно з комунікативним підходом, терміни, які найкраще відображають інтерактивний характер вивчення іноземної мови – це тлумачення, вираження та узгодження змісту. Комунікативна компетентність включає не тільки граматичну компетентність, але й прагматичну.

Розширене, інтерактивне уявлення про мову та мовлення створює низку проблем для вчителів та викладачів іноземної мови. Що є відповідною нормою для учнів? Як виміряти рівень володіння мовою? Прийняття комунікативних критеріїв тягне за собою зобов'язання вирішувати ці непрості питання. Не менш важливим є те, що комунікативний підхід підкреслює непересічну роль педагогічної освіти самих викладачів, із тим, щоб вони мали змогу надати студентам види спонтанної взаємодії, яка їм необхідна.

Комунікативний підхід до викладання мови (CLT – communicative language teaching) – це підхід, відповідно до якого, мова невіддільна від індивідуальної ідентичності та соціальної поведінки. Норми та цілі для учнів у певному навчальному середовищі та засоби досягнення цих цілей, є завданням тих, хто безпосередньо навчається [3].

Короткий опис комунікативної компетенції буде неповним без зазначення, чим вона не є. Комунікативна компетенція не стосується виключно усного спілкування віч-на-віч. Комунікативні принципи застосовують до читання та письма, що залучає читачів до тлумачення, вираження та обговоренні змісту; Комунікативний підхід у вивчення мови не вимагає роботи невеликої групи або пари. Групові завдання є корисними у багатьох ситуаціях, проте робота в класі або парах не повинна вважатися суттєвою ознакою і може бути неприйнятною в деяких контекстах. Нарешті, наголос на спілкуванні не виключає вивчення правил синтаксису, дискурсу та соціальної доцільності.

Незважаючи на теоретичну обґрунтованість, практичне застосування комунікативного підходу має певні труднощі, особливо

для викладачів. В залежності від досвіду, вони по-різному реагують на застосування комунікативного підходу [4]. Деякі роздратовані певною неоднозначністю визначення комунікативності. Такий погляд на мову та мовлення не досить точний і не дає універсальної шкали для оцінювання студентів. Комунікативна компетентність розглядається як мінлива і така, що сильно залежить від контексту і мети. Інші ж, навпаки, раді нагоді вибирати та/або розробити власні матеріали, надаючи студентам ряд комунікативних завдань.

Все ж, практичне застосування будь-якої методологічної бази часто залежить від ефективності навчальної програми, в основі якої часто лежить оцінювання успішності. У зв'язку з цим, варто звернути увагу на застосування комунікативного підходу в чинних програмах. За своїм визначенням, комунікативна компетентність ставить акцент на учня. Комунікативні потреби учнів створюють основу для розробки програмних цілей з точки зору функціональної компетентності. Це передбачає глобальну, якісну оцінку досягнення студентів, на відміну від кількісної оцінки їхнього знання структурованих лінгвістичних особливостей [4].

За словами Аллена, така постановка питання, обмежившись обговоренням двох крайнощів, не дає змоги розробити комплекснішу модель [1]. Перший і другий тип навчання розташовані на протилежних кінцях функціонального (комунікативного)/структурного континууму. Навчальний процес із наголосом на структурі ставить на перше місце заохочення студентів до розробки навичок вільного мовлення та вивчення базової структури речень із поповненням словникового запасу. Більшість вправ будуть тренувати вживання однієї або декількох формальних ознак мови. Таким чином, головною метою першого типу викладання є забезпечення практики в структурному аспекті володіння мовою. Як обґрунтування такому підходу наводять те, що студентам варто освоїти основні принципи структури та побудови речень і вивчити базову лексику, перш ніж спілкуватися.

На протилежному кінці знаходиться комунікативний підхід, що наголошує на досягненні, наскільки це можливо, повністю спонтанного використання мови в реальних соціальних ситуаці-

ях. Завдання під час заняття покликані сприяти експериментальному аспекту володіння мовою, що передбачає здатність учнів використовувати всі наявні ресурси цільової мови у досягненні своїх особистих, соціальних або академічних цілей. Такий тип навчання полягає у вільному, необмеженому використанні мови як засобу спілкування. Класова і позакласна діяльність включатиме багато практики, заснованої на особистих інтересах студентів, керованих не стільки викладачем, скільки бажанням студента спілкуватися. Попри це, принцип оцінювання все ще діє, тому що всі комунікативні завдання можуть бути проаналізовані і оцінені з точки зору їх складності.

Хоча більшість дискусій про викладання англійської мови як другої мови відбувалося з точки зору використання першого або другого типу, Аллен виокремлює третій варіант, що розташований посередині між двома крайнощами структурного / функціонального континууму. З точки зору методології, така програма може розглядатися як контрольований, функціонально-аналітичний підхід до комунікативної практики, який спрямований на розширення і активізацію раніше набутих студентом граматичних знань і служить підготовкою для спонтанного використання мови на пізнішому етапі [1]. Замість того, щоб просто вивчати все більше і більше структур та слів, студенти будуть ознайомлюватися із правилами, які регулюють розвиток розмовного і письмового дискурсу у цільовій мові. Цей проміжний рівень практики наголошує на функціональному аспекті володіння мовою, а саме поєднанню вжитку формальних лінгвістичних знань студентів та виконання різноманітних комунікативних завдань: знайомство з людьми, пошук та надання інформації, визначення найефективнішої відповідності між теоретичним та практичним знанням мови [1].

Враховуючи, що комунікативний підхід набуває все більшої методологічної ваги, створення навчальних програм, що б орієнтувалися на досягнення комунікативної компетентності, здається своєчасним, як ніколи. Зважаючи на те, що цей метод наголошує на аспектах володіння мовою, які важко оцінити теперішнім програмам, зміни варто робити поступово. Зауваження Аллена вка-

зують на найважливіші риси комунікативного методу без шкоди для структурних засад, що наразі видається найоптимальнішим рішенням.

Література:

1. Allen J. Functional-Analytic Course Design and the Variable Focus Curriculum. *English Language Teaching Documents*. Oxford: Pergamon Press, 1986. С. 3–24.

2. Chomsky N. A review of B. F. Skinner's Verbal Behavior. *Language*. 1959. № 35. С. 26–58.

3. Savignon S. Communicative Competence. *The TESOL Encyclopedia of English Language Teaching*. 2017. С. 1–7.

4. Savignon S. Communicative Language Teaching: State of the Art. *TESOL Quarterly*. 1991. № 2. С. 261–277.

УДК 81'276.5:070.1

Кібірєв Едуард*(м. Острог, Україна)**Національний ун-т «Острозька академія»***ПРИЧИНИ ТА ОСОБЛИВОСТІ ВЖИВАННЯ
АМЕРИКАНСЬКОГО СЛЕНГУ В ГАЗЕТИ “DAILY NEWS”**

Тези присвячено вивченню особливостей вживання американського сленгу в газеті “Daily News”, рубрика “Showbiz”. Розглядаються причини популярності вживання американського сленгу у засобах масової інформації Америки. Концентрується увага на розкритті терміна “сленг” у контексті американської публіцистичної мови.

Ключові слова: сленг, “Daily News”, публіцистика, американські ЗМІ.

Тезисы посвящены изучению особенностей употребления американского сленга в газете “Daily News”, рубрика “Showbiz”. Рассматриваются причины популярности употребления американского сленга в средствах массовой информации Америки. Концентрируется внимание на раскрытии термина “сленг” в контексте американской публицистической речи.

Ключевые слова: сленг, “Daily News”, публицистика, американские СМИ.

The research is devoted to investigation of the use of American slang in the newspaper “Daily News”, the heading “Showbiz”. The reasons for the popularity of using American slang in the American media are considered. The attention is focused on discovering the concept of the term “slang” in the context of the American journalistic language.

Key words: slang, “Daily News”, journalism and America media.

Постановка проблеми полягає в тому, що сьогодні сленг набув широкого поширення і проникає не тільки в літературну та розмовну мову, а й у публіцистичні видання. Проблема сленгу є предметом постійного пошуку. Сленгова лексика сучасної американської преси швидко змінюється відповідно до динамічного середовища. Існує припущення, що сленгові слова та вирази часто використовуються в сучасній пресі для обговорення різних тем.

Аналіз останніх досліджень. Різні аспекти сленгу вивчалися у працях Е. Патріджа, Г. Менкена, А. Швейцара. Робота Г. Менкена “American Language” є вагомим внеском у дослідження американського сленгу. Г. Манкен стверджує, що сленг – категорія загального поширення, що перебуває за межами загальноприйнятих мовних норм. Г. Манкен досліджує еволюцію сленгу, визначає закономірності, згідно з якими «тривалість життя» одних сленгових одиниць визначається століттями, інші ж «безславно» гинуть, ледь з’явившись у мові.

Мета дослідження полягає в аналізі американського сленгу у вживанні в публіцистичній мові 1) розглянути особливості вживання американського сленгу в газеті “Daily News”; 2) з’ясувати причини популярності американського сленгу в американських засобах масової інформації, зокрема в газеті “Daily News”

Виклад основного матеріалу дослідження. Етимологія терміну «сленг» – одне з самих суперечливих і складних питань. Вперше термін “сленг” зі значенням «мова низького або вульгарного типу» (language of a low or vulgar type) був засвідчений в 1756 році. З 1802 року під цим терміном розуміють «жаргон певного класу або періоду» (the cant or jargon of a certain class or period), а з 1818 року під словом «сленг» почали розуміти «мову високого розмовного типу, нижчої за рівень стандартної мови, із нових слів, або слів, які вжиті в певному сенсі» (Language of a highly colloquial type, considered as below the level of standard educated speech, and consisting either of new words or of current words employed in some special sens) [1, с. 30].

Взагалі, сленг має два визначення, по-перше: це мова підгруп чи субкультур суспільства, по-друге: це лексика широкого ви-

користання для неформального спілкування. Всі мови, країни й історичні періоди мають свій сленг, тому що завжди були слова з різним ступенем прийняття і популярності у суспільстві. Усі прошарки суспільства вживають сленг, включаючи найбільш освічених людей.

Першим завданням дослідження було розглянути особливості сленгу в засобах масової інформації США та газеті “Daily News”. Було виявлено що сленг сприяє постійному поновленню газетної лексики. Використання сленгових одиниць допомагає авторам журналістам здійснити одну з найголовніших функцій газетно-публіцистичного стилю – це функцію впливу на читачів.

Специфічні умови газетної публікації, обмеження часу і простору залишили незабутній слід у газетній англійській мові. Деякі лінгвісти називають цю мову «спотвореною літературною мовою». Але все ж таки існує постійна потреба в такій мові, завдяки чому вона й не зникла, і більше того, розвивається з кожним днем. Можна виокремити деякі характерні риси американської преси: 1) емоційна забарвленість шляхом вживання жаргонізмів і перифраз; 2) офіційність титулів та звернень; 3) специфічність газетних заголовків.

У США засоби масової інформації (ЗМІ) використовують доволі багато сленгових елементів. В більшості прикладів сленгові одиниці у мові ЗМІ мають функції доповнення. Американський сленг постійно пов'язаний і взаємодіє із зовнішнім світом, розвивається і змінюється. Тому в ньому постійно створюються все нові лексичні одиниці. Отже, ціллю сленгу в американських засобах масової інформації є зробити мову повідомлень більш емоційною, зробити вплив на читача.

У газеті “Daily News” дуже широко вживаються власні назви, імена, що роблять повідомлення більш конкретними описуючи якісь події у конкретній місцевості, або тих, що стосуються певних людей або установ. Так, наприклад, кожному американському читачу відомо, що Amtrak – це залізнична компанія, або Frick Collection – художній музей в Нью-Йорку [4, с. 38].

Ще однією особливістю цього жанру є намагання американських журналістів зробити сухе повідомлення більш емоційно

яскравим за рахунок вживання в тексті сленгу. В газеті “Daily News” часто зустрічається сленг, що використовується в прямій мові, а також, коли він цитується кореспондентом:

And he knows that “community control of police is where it’s at” [5].

Тут ми використовуємо в перекладі відповідні розмовно-просторічні форми: І він знає, що «суспільний контроль над поліцією – ось в чому вся штука». Передача просторічного забарвлення досягається тут за рахунок використання відповідної лексики, а також розмовної синтаксичної конструкції.

Досліджуючи тексти газети “Daily News”, можна виділити такі особливості словотворення сленгу: аббревіатури, скорочення: bod (body), bro (brother), delish (delicious), hyper (hyperactive) non preesh (I do not appreciate); комбінування: check out (look at, examine), chill out (relax, do nothing), diss on (criticize); поєднання вже існуючих слів для відображення культурних понять: (stalk+paparazzi), staycation (stay+vacation), cagger (charity+mugger), fantabulous (fantastic+fabulous); створення акронімів та аббревіатур: 24/7 (all the time), BTW (by the way), GMO (get me out); римування: bad rad (good party person), sight delight (good-looking male); змінюючи значення вже існуючих слів: bomb (great), hilarious (great), sweet (good-looking), wicked (excellent); використання слів, фраз із поп музики: Whassup (“how are you” from hip-hop), Yo (greeting from hip-hop).

Другим завданням було вияснити причини популярності використання сленгу в газеті “Daily News”. Основні причини можна класифікувати на загальні та особливі. Загальні причини: 1) Набір заощадити час та простір, наприклад: a 3-and-2 count; 2) намір додати гумористичного ефекту, наприклад: For a bif crane-smashes-into-a-skyscraper-office, Howard was attached to a zip line and hoisted five stories aloft; 3) намір створити відносини «автор-читач», наприклад: She is running for president and don’t much care if she interrupts.

Особливі причини: 1) необхідність в синонімах, щоб висловити думку про вбивство, наприклад, кримінальні звіти; 2) намір показати, що політики є такі самі прості люди, що й читачі, наприклад,

передові статті на політичні теми; 3) відображення іронічного ставлення автора, наприклад, передові статті про соціальні проблеми.

Сленгові слова, будучи дуже сильними за змістом і за стилістичним забарвленням і маючи можливість впливати на читача, цілком підходять для використання в редакційних статтях. Сленг і розмовні вирази зустрічаються досить часто в американських газетах. Використання сленгу надає мові специфічного забарвлення, що дає можливість автору висловити свої думки з певною мовною експресією. Використання сленгових виразів в газеті “Daily News” – це одне з лінгвістичних засобів впливу на читача, формування його світогляду, поведінки, сприйняття та оцінки навколишнього середовища, що й пояснює причини зростання його популярності.

Отже, після проведення дослідження американського сленгу на базі газети “Daily News” я дійшов таких висновків, що за допомогою сленгу мова постійно оновлюється, додає до себе нові аспекти старих понять, змінюється і звучить по різному. Використання сленгу надає мові специфічного забарвлення. Основними характеристика таких слів є їхня новизна у мовленні.

Крім того, одним із головних принципів по якому пишеться будь-яка стаття, в тому числі газета “Daily News” – це принцип економії слів, тому використання сленгу стає у пригоді, адже однією із цілей сленгу в засобах масової інформації це зробити мову повідомлень більш емоційною, яркою, незвично та зробити вплив на читача. Використання сленгу в “Daily News” – явище досить часте. Це може пояснюватися тим, що автори намагаються наблизитися таким способом до читача, надати своїм статтям відтінок молодіжності. Таким чином, схильність до використання елементів усного мовлення в текстах газети говорить про зміщення газетними видання своїх функцій, тобто функція впливу переважає над функцією повідомлення. Досліджено, що сленг вживається з різною метою, але загалом він виражає певний емоційний стан, відношення; використання сленгу американській газеті “Daily News” робить мову повідомлення більш варіативною, неординарною, гумористичною і водночас підкреслює індивідуалізм кожного автора текстів.

Література:

1. Маковський М. М. Англійські соціальні діалекти: навчальний посібник. КомКнига, 2005. 168 с.
2. Потятиник У. О. Стилістичні аспекти функціонування американського сленгу. *Іноземна філологія*. 1999. С. 109–114.
3. Кухаренко В. А. Практикум зі стилістики англійської мови: підручник. Вінниця: Нова Книга, 2003. 160 с.
4. Анисимова Т. А. Лінгвістичні Характеристики публіцистичного тексту. 1998. С. 38.
5. Э. Х. Патридж Субстандартная Англоязычная лексикография. *Вестник Оренбургского государственного университета*. 2006. № 11. С. 196–202.

УДК 811.111 '37

Кінаш Леся*(м. Львів, Україна)**Львівський національний ун-т імені Івана Франка***THE SEMANTICS OF COLOUR IN ENGLISH SIMILES**

У статті здійснено спробу проаналізувати семантику кольору в компаративних фразеологізмах англійської мови та знайти адекватні способи відтворення їхніх семантичних та структурних особливостей в українських перекладах.

Ключові слова: *семантика, структура, компаративний фразеологізм.*

В статье предпринята попытка проанализировать семантику цвета в компаративных фразеологизмах английского языка и найти адекватные пути воспроизводства их семантических и структурных особенностей в украинских переводах.

Ключевые слова: *семантика, структура, компаративный фразеологизм.*

The article attempts to analyze the semantics of color in similes of the English language and find adequate ways of rendering their semantic and structural peculiarities in the Ukrainian translations.

Key words: *semantics, structure, similes.*

Being a universal tool of cognition, similes belong to the group of stylistic figures that reveal their meaning and structure by comparing different things and as a result establishing a network of various associations.

The article contains the analysis of the semantics of colour in English similes and the reason for this research was lack of investigations of this kind, especially in the comparative aspect in English and Ukrainian from the point of view of rendering their meanings and structures in the compared languages. It is especially important as the expressive

potential of English similes is great and gives the possibility to reveal the cultural similarities as well differences.

Various investigations of the use of names of color have been conducted by foreign and native linguists such as N. D. Babych, G. I. Boiko, L. O. Pustovit, N. M. Solohub, A. Wierzbicka. These researches have been aimed at studying the possibilities of the adequate selection of a lexical unit while translating color-naming into other languages (R. P. Zorivchak, I. V. Kovalska), stylistic peculiarities of the use of color-naming (V. P. Haiduk, S. I. Hryhoruk) and many other aspects of this linguistic phenomenon.

The material of the study was obtained by choosing examples from lexicographic sources, namely English-Ukrainian Phraseological Dictionary by K. T. Barantsev [1], Dictionary of Similes by Frank J. Wilstach [3] and the British National Corpus [2].

Color-naming is a pivotal component of English similes as the name of colour adds its symbolic and psychological significance to their semantics, making them even more vivid, for example, white and black colours are widely used to create the opposition of life and death, good and evil, positive and negative, etc.

The translation of such English similes requires from a translator certain skills and abilities to recognize them in the text, to distinguish their originality, to find the necessary expressions in order to preserve the semantic colouring and structure in the translation. English similes with a colour-naming component are not only the inexhaustible sources of increasing expressiveness of the utterance, they enrich readers' understanding of the surrounding reality, shaping their own attitude to the events or topics under consideration. In many cases, the author's presence in the text, his intention to make a specific influence on the reader is felt in order to make him be more sympathetic, surprised while depicting the emotional state of a person (his/her anxiety, anger, joy, fear, doubt, surprise, for example *blue as lips of death*, *red as the blood-drops from a wounded heart*) or revealing his/her character traits (for example, *white as innocence herself*, *green as jealousy*). In such way the authors try to give a described subject or object greater brightness and expressiveness which can not be achieved by any other means.

More expressive and laconic become such expressions which are based on comparison: *white as chalk* – ‘пополотнілий, зблідлий’; *work as a black ox* – ‘багато працювати, працювати як чорний віл’; *black as a raven’s wing* with a synonymous meaning ‘чорний як сім галок, чорний як смоль’, *yellow as yolk* ‘жовтий як жовток’, *red as a cancer* ‘червоний як жар, пекти раки, побагровіти від сорому, гніву’.

Being a part of a simile, color naming in some cases loses its original meaning (name of colour) and can acquire entirely other semantic shades of meaning. In the majority of cases it does not cause any difficulty in distinguishing the meaning of the colour component, while in others it is impossible to guess because the components of the simile generate the meaning completely different from the meanings of its components or the meaning of the color is expressed explicitly (for example *yellow as a hopeless lover*).

Similes with a colour-naming component can have the following structural types: 1) ‘*as + colour-naming + as*’: *as white as (wedding) sheet, as black as the devil, as blue as melancholy, etc.*; 2) ‘*colour-naming + as*’: *white as candle wax, as the 8 o’clock pill, black as a panther, black as a beauty spot, red as an angry sunset, red as the rose is red, etc.*; 3) ‘*colour-naming + like*’: *white like sugar cubs, black like boot polish, yellow like a lion’s mane, grey like the soft creeping twilight, etc.*

Let’s provide some examples of similes in which the color-naming is usually used in its literal meaning, for example, the colour *black* is used to denote: 1) чорний – *as black as a crow (crow’s wing), as black as a raven (a raven’s feather), as black as a coal, as black as ink, as black as ebony, as black as a sloe, as jet, as black as soot, as black as the ace of spades* (дуже чорний) – чорний як ворон; як галка; як жук; як земля; як сажка; як смола; як воронове крило; 2) темний – *as black as hell, as black as my hat, as black as pitch, as black as night; as black as midnight* (зовсім темно, нічого не видно) – чорний як ніч; суцільна темрява; хоч в око стрель; хоч око виколи; 3) похмурий, зажурений (про людину) – *as black as a thunder cloud, as black as sin, as black as thunder* (сумний, невеселий) – похмурий; хмара хмарою; мов хмара; чорний як хмара.

The study of the complex analysis of similes of modern English with a colour-naming component has helped us to reveal the semantic as well as structural peculiarities of these figures of speech which are the key to better understanding the phraseological comparison as a linguistic phenomenon with its specific structure and peculiar semantics.

We can conclude that English similes are structural and semantic entities that have the peculiarities of freely organized word combinations and even sentences, but also the stability of the syntactic structure and perform emotionally expressive and intensifying functions in speech, because comparisons serve as a means of creating vivid emotional and expressive properties of a man, an object or a phenomenon. Having analyzed a great number of similes in the compared languages it seems reasonable to state that inaccurate understanding of the semantics in the language of the original can lead to regrettable mistakes in the translation. Especially tricky might be English similes that have similar or identical lexical structures but different meanings in the target language.

References:

1. Англо-український фразеологічний словник / Уклад. К.Т. Баранцев. Київ: Знання, 2005. 1056 с.
2. British National Corpus. URL: <https://corpus.byu.edu/bnc/>
3. Wilstach F. J. Dictionary of Similes. URL: <http://www.bartleby.com/br/161.html>.

УДК 172:316.77

Коваль Оксана*(м. Острог, Україна)**Національний ун-т «Острозька академія»***БАЗОВІ ХАРАКТЕРИСТИКИ ПРОЯВУ ЕТНОСПЕЦИФІКИ
ЕТИКЕТНОЇ КОМУНІКАЦІЇ**

Тези присвячено аналізу проявів етноспецифіки мовної комунікації, загальнонаукових методів дослідження та методу контрастивного аналізу зокрема. Ефективність міжкультурної мовної комунікації розглядається через призму культурних чинників.

Ключові слова: *комунікативна поведінка, мовна комунікація, етикетна комунікація.*

Тезисы посвящены анализу проявлений этноспецифики языковой коммуникации, общенаучных методов исследования и метода контрастивной анализа в частности. Эффективность межкультурной языковой коммуникации рассматривается через призму культурных факторов.

Ключевые слова: *коммуникативное поведение, речевая коммуникация, этикетная коммуникация.*

The research is dedicated to the analysis of manifestations of communication among different nationalities, general scientific methods of research and the method of contrastive analysis in particular. The effectiveness of intercultural linguistic communication is considered through the prism of cultural factors.

Key words: *communicative behavior, linguistic communication, the etiquette of communication.*

Мовна комунікація в сучасному світі часто відбувається між носіями різних національностей та культур, які мають власний мовний код, конвенції поведінки, ціннісні настанови, звичаї і традиції. Тому важливого значення набуває термін етноспецифі-

ка мовної комунікації – національна специфіка комунікативної поведінки різних народів [1, с. 201].

Метою дослідження є вивчення базових характеристик етикетної комунікації, а саме вербальної і невербальної комунікативної поведінки різних національностей у відповідних ситуаціях. Відповідно до мети визначено такі завдання: 1. Дослідити національну специфіку комунікативної поведінки. 2. Вивчити базові характеристики прояву етикетної комунікації серед різних національностей.

Найбільше це питання вивчалось науковцями як: Ф. С. Бацевич [1], И. С. Кон [3] а прояви етноспецифіки комунікативної поведінки: О. В. Яшенкова [5], Н. І. Формановская [4], В. Б. Кашкин [2]. Ф. Бацевич, український лінгвіст, стверджує, що «етикет спілкування – явище загальнолюдське. Водночас йому притаманні етнічні особливості, національна своєрідність. Це спричинено з одного боку, специфікою природно кліматичних умов, способами господарювання, контактами з іншими народами, впливом релігії, рівнем культурно-цивілізованого розвитку тощо, а з іншого – вдачею, темпераментом, ментальністю, національним характером народу. Наприклад, мовленнєвий етикет українців свідчить про їхню побожність, шану до батьків чи до жінки, демократизм, естетизм, делікатність тощо» [2, с. 47].

Здобувати конкретну інформацію про комунікативну поведінку та етикет спілкування народу (етносу) найдоцільніше шляхом контрастивного аналізу, причому найефективнішим вважають порівняння з рідною культурою комунікантів [3, с. 42]. Контрастивний аналіз дає змогу виявити декілька форм вияву етикетної комунікативної поведінки: 1. Відсутність національної специфіки: певні комунікативні ознаки в порівнюваних культурах збігаються (наприклад, у всіх європейських культурах з знайомими вітаються, при прощанні говорять «бувай» або «до зустрічі»). 2. Наявність національної етноспецифіки [4, с. 19].

Національна специфіка комунікативної поведінки виявляється як у стандартних комунікативних ситуаціях встановлення, підтримання і припинення контакту, звернення, запрошення, подяки, відмови, вибачення, ведення суперечки тощо, так і в різних

комунікативних сферах, зокрема діловому та побутовому спілкуванні, спілкуванні між чоловіками та жінками, зі знайомими та незнайомими людьми. Наприклад, для встановлення контакту українці можуть використати практично будь-яку фразу; незліченна кількість привітань існує у британців та італійців. У північних американців кількість засобів встановлення контакту обмежена, і всі вони мають досить формальний характер; для них типовим привітанням є «Привіт! Як справи?», що передбачає коротку відповідь «Добре, дякую» і не потребує правдивої розповіді про власне життя, як власне в українців, які при зустрічі можуть просто кивнути головою, або ж багато розповісти про життя та справи [5, с. 198].

В українців, британців, італійців та багатьох інших народів існують спеціальні форми привітання для ранку і для вечора. Норвежці незалежно від часу доби кажуть один одному «Morn», що буквально означає «ранок». Німці завжди вітаються з незнайомими людьми в ліфті, у своєму домі, не очікуючи при цьому подальшого спілкування чи прощання. Таке привітання вони супроводжують усмішкою, що є для них демонстрацією ввічливості та відсутності агресії. В українців привітання здебільшого зобов'язує продовжити розмову та передбачає прощання, тому в українців не заведено вітатися просто так та не є прийнятним в українців усміхатися незнайомим людям, оскільки для них усмішка є відображенням внутрішнього стану людини, щирих почуттів, а не даниною формальній ввічливості.

Стратегії ведення етикетного спілкування теж національно-культурно обумовлені. Так, українцю, наприклад, дивною видається заборона про розпитування про дружину, її здоров'я, успіхи, а також про дітей між чоловіками – адигами. Сучасний німецький дослідник С. Гюнтер, який тривалий час спостерігав за мовленнєвими стратегіями китайців та німців під час переговорів, зауважив, що китайські партнери перед офіційною частиною переговорів, бажаючи показати, що їх партнери їм не байдужі, запитували: «Ви одружені?» чи «У Вас є діти? Скільки ви заробляєте?» тощо, чим на думку німців, вони вторгалися в недоторкану для західноєвропейця сферу особистого життя. Для вира-

ження і сприйняття категорії ввічливості важливо, в яких формах вона втілюється, прямих чи непрямих мовленнєвих актах. Так, голландський дослідник П. ван дер Вейст пише про труднощі, які часто мають місце у голландсько-французьких переговорах: немає в голландському діловому мовленні звороту «будь ласка», коли на німців це справляє враження невихованості. Насправді це лише свідчення того, що в процесах міжкультурної комунікації мовці підсвідомо використовують моделі спілкування, притаманні їхній культурі [4, с. 7].

Отже, розбіжності у вербальній і невербальній комунікативній поведінці різних народів можуть бути значними. Уникнути неадекватного сприйняття чужої лінгвокультури допомагає знання не тільки етноспецифіки мовної комунікації, а й комунікативних універсалій – спільного, загальнолюдського в різних комунікативних культурах.

Література:

1. Бацевич Ф. С. Основи комунікативної лінгвістики. Київ: ВЦ “Академія”, 2004. 344 с.
2. Кашкин В. Б. Введение в теорию коммуникации. Воронеж, 2000. С. 3–27.
2. Кон И. С. Социология личности. Москва: Политиздат, 1967. 383 с.
3. Формановская Н.И. Культура общения и речевой этикет. Москва: ИКАР, 2005. 233 с.
4. Яшенкова О. В. Основи теорії мовної комунікації: навч. посіб. для самостійної роботи студентів. Київ: ВЦ “Академія”, 2010. 304 с.

УДК 82.111 '373.7

Ковальчук Інна, Крайчинська Галина*(м. Остроз, Україна)**Національний ун-т "Острозька акадкмія"***КОНОТАТИВНИЙ АСПЕКТ АНГЛІЙСЬКОЇ ТА
ФРАНЦУЗЬКОЇ ФРАЗЕОЛОГІЇ НА ПОЗНАЧЕННЯ ПОНЯТТЯ
НЕРОЗСУДЛИВОЇ, ПРОСТАКУВАТОЇ ЛЮДИНИ**

Тези присвячено дослідженню англійської та французької фразеології на позначення нерозсудливої, простакуватої людини.

Ключові слова: *ФО, англійська мова, конотація, семантика.*

Тезисы посвящены описанию английской и французской фразеологии, которая употребляется для характеристики умственно ограниченного человека.

Ключевые слова: *ФЕ, английский язык, конотація, семантика.*

The research is devoted to the description of English and French phraseological units which are used to the characteristic of such negative feature of character as mental limitation of a person.

Key words: *phraseological unit, characteristic, English language, French language, connotation, semantique features.*

Підвищення зацікавленості мовознавців до вивчення германських мов дає поштовх для всебічного дослідження проблем англійської та французької філології, а разом з цим і проблем функціонування ФО, що дозволяє вивчення фразеології як об'єктивно існуючої мовної реальності, яка направлена на виявлення лінгвістичних (конотативних) закономірностей. Обрані для аналізу англійські і французькі ФО на позначення поняття нерозсудливої, простакуватої людини ще не становили предмет системного аналізу й висвітлення, тому обрана тема буде цікавою. Ознайомлення з науковою літературою питання і вивчення особливостей функ-

ціонування зазначених ФО [1, с. 48; 8, 97; 4, с. 410] дозволить провести доволі детальний опис.

Матеріалом пропонованої наукової розвідки слугують понад 100 англійських і французьких ФО, що відібрані методом суцільної вибірки із сучасних лексикографічних джерел та Інтернет-ресурсу для образної інтерпретації поняття нерозсудлива, простакувата людина як негативної риса характеру людини в англійській та французькій мовах. Досить плідними в галузі опису семантики ФО є праці, в яких здійснювалась розробка теорії лексикології, це праці таких науковців як: Є. Поливанова, Дж. Лакофф, Н. Амосової, В. Гак, Н. Арутюнової, О. Ткаченка, О. Тищенко, Б. Комрі, А. Богуславського та ін., в яких ті чи інші проблеми семантики вивчалися на матеріалі різних мов.

Мета пропонованої розвідки – виокремити, систематизувати та описати особливості англійських та французьких ФО на позначення нерозсудливої, простакуватої людини. Поставлена мета визначила необхідність вирішення таких основних завдань: відібрати та систематизувати англійські і французькі ФО; здійснити опис ФО на позначення поняття нерозсудливої, простакуватої людини.

Фразеологічна система кожної мови становить впорядковану систему, в якій отримана інформація систематизується, зберігається і може бути легко почерпнута [4, с. 106]. ФО на позначення нерозсудливої, простакуватої людини – це джерело інформації про національну культуру носіїв мови [3, с. 78–79]. Досліджувані ФО відображають досвід нації і специфіку її асоціативного мислення, відтворює дійсність [7, с. 24–25]. Описувані ФО є чисельними і входять до основного складу мови.

Національно-культурні фактори: умови життя англійського та французького народів, їхній менталітет, особливості культури, своєрідність мовного розвитку – знаходять своє відображення у фразеологічній системі мови. Виявлення національно-культурної семантики забезпечує аналіз змісту, що торкається особливостей культурного, етнологічного та історичного компонентів семантики. Дані ФО розглядаються в якості елемента культурних знань, через який здійснюється взаємодія мовної та культурної семанти-

ки. Конотація описуваних ФО «служить інструментом передачі та збереження національно-культурної інформації» [1, с. 4].

Описувані ФО англійської та французької мов виступають як складний комплекс, що накопичує „вікові” ускладнення внутрішньої організації суспільства. Ці „вікові” ускладнення розглядаються, з одного боку, як позитивне, а з іншого, як негативне явище. За допомогою образних виразів поняття нерозумна людина представляється як моральний кодекс англосмовної спільноти, навколо якого формується моральність носіїв мови [1, с. 125–127].

На позначення нерозсудливої, простакуватої нерозсудливої людини вживаються **англ. to act (play) the ass (the ape, the monkey), фр. agir comme un âne**, що мають значення „поводитись безглуздо, чудернацьки, безвідповідально”. У ФО закодована інформація про своєрідну образну асоціацію, що відображається на особливостях семантики [1, с. 35]. Артикль **the** підкреслює узагальнюючу негативну семантику „нерозумний, простакуватий”. Функціонують синонімічні ФО **фр. jouer au fou; англ. to play the fool**, що також вживаються у значенні „вдавати нерозумну, простакувату людину” [10; с. 64].

Фразеологізми **фр. imbécile et son argent sont bientôt séparés; англ. fool and his money are soon parted** також характеризують описувану негативну рису характеру людини і мають значення „нерозсудлива людина швидко витрачає гроші”. Прагматичні знання мовців засвідчують негативне ставлення до людини, яка дуже швидко та необдуманно витрачає грошові засоби і тому банкрутує. Образного вжитку вони набули з середини XVI ст. [16; с. 62].

ФО **англ. as dumb as a wooden Indian; фр. il est bête comme ses pieds** мають значення «нерозумний, нерозсудливий». У лінгвокраїнознавчому контексті цих ФО зберігається національно-культурна інформація про існування особливого виду реклами перед магазинами тютюнових виробів. У давнину власники тютюнових магазинів як засіб заохочення клієнтів виставляли дерев'яні фігури індіців. ФО вказує також на расову дискримінацію і засвідчує період, коли корінне населення Америки вважали людьми нижчого сорту і особливу увагу звертали на колір шкіри.

ФО **англ. bad egg, фр. C'est un sale type**, якими носії мов описують „непутящу людину, дурня”, є варіантом ФО **англ. rotten egg**. ФО мають синонімічне значення. ФО **англ. допускає лексичну варіативність прикметникових компонентів**. Компонент **англ. egg** є сталим компонентом, натомість **bad i rotten** можуть взаємозамінюватися, тому що несуть яскраве конотативне навантаження. ФО **bad egg; фр. C'est un sale type** у негативному значенні почав вживатися лише у XVIII ст. Етимологічне коріння ФО **англ. bad egg; фр. C'est un sale type** сягає 1864 року: „A bad egg – a fellow who had not proved to be as good as his promise” [2, с. 70].

ФО **англ. to be a bad sort; фр. il a mauvais fond**; „дурень, неприємна, непутяща особа” мають подібне до попередніх ФО конотативне вираження. Синонімізується з ними ФО **англ. bad egg**, натомість антонімічною виступає ФО **англ. good sort** – „добра, приємна людина”. Варто зазначити, що вживаючись у запереченій формі ФО **англ. not a bad sort** набуває позитивної конотації. Відомо, що ФО **фр. il a mauvais fond; англ. to be a bad sort** з'явилися у другий половині XVIII ст.

Наступними ФО на позначення нерозумної людини є ФО **англ. to fool away; фр. Gaspiller d'argent**, що мають значення „марнувати, тринькати час та гроші”. Широко вжитку ці ФО набули на початку XVI ст. Англійська ФО є фразеологічними сполученнями, адже значення кожного компонента ФО є прямим і один з компонентів має зв'язне значення.

З синонімічним значенням вживаються ФО **фр. Déconner, faire l'imbécile; англ. to fool around (monkey around)** у значенні „займатись марною справою”. Вживання анімалістичного компонента **monkey** в англійській мові впливає на більш емоційне негативне конотативне забарвлення ФО. Семантика ФО побудована на спостереженні за поведінкою цього виду тварин. Варто зазначити, що дані ФО можуть також вживатися у значенні „марнувати час”.

ФО **англ. basket case; фр. imbécile, fou** функціонують у значенні „божевільний” і характеризують людину, яка через свою розумову обмеженість нездатна вирішити незначні, навіть найпростіші проблеми [15, с. 95]. Описувані ФО мають синонімічні

ФО **англ. nut case; head case**. Якравою образністю наділено ФО **англ. bird brain** „простакувата людина”. Особливістю конотативного аспекту вживання ФО є те, що вона побудована на конкретному образі птиці, яка за стереотипним представленням носіїв мови є нерозумною.

Часто вживаною у французькій мові є ФО **Cervelle de moineau**, в англійській виступають такі синонімічні ФО на позначення дурості та розумової обмеженості людини, як: **англ. not to have a brain in the head; long hair and short wit**, які є народними негативними висловами чоловіків на рахунок розумової обмеженості жінок (довге волосся у давнину носили лише жінки).

ФО **англ. black sheep; фр. bateau noir/vaisseau noir** „невдаха, негідник, найгірша людина”. Національно-культурним підґрунтям цих ФО є переконання, що чорні вівці завжди виділялися з загального стада. При переосмисленні ФО відбувається метафоричне перенесення значення – негативна характеристика людей, які відрізняються від інших членів сім’ї своєю неадекватною поведінкою або виявляють негативні риси характеру.

Більшість описаних ФО на позначення нерозсудливої, простакуватої людини в англійській та французькій мовах мають негативні конотативні ознаки, що обумовлено, перш за все, прагматичною установкою носіїв мов на загальноприйняті у суспільстві моральні норми і стандарти [5, с. 219]. Таке викривлення конотації в сторону негативного вираження спричинене критичним відношенням людини до того, що їй подобається або не подобається [9, с. 407]. Описані ФО на позначення нерозсудливої, простакуватої людини здебільшого вживаються для негативної експресивності висловлювання. Експресивність, притаманна ФО, відіграє в мовленні надзвичайно важливу роль, оскільки образність та метафоричність надає конотації значної виразності. Отже, описані ФО на позначення нерозумної людини в англійській і французькій мовах доводить, що ці ФО, в основному, асоціюються з недотриманням людиною загально прийнятих у суспільстві норм поведінки.

Література:

1. Арнольд И. В. Стилистика современного русского языка. Москва: Высшая школа, 1999. 345 с.
2. Баранцев К. Т. Курс лексикологии современного английского языка. Київ: Радянська школа, 1995. 269 с.
3. Блекнул М. Метафора. Теорія метафори. Москва, 1990. 780 с.
4. Вежбицкая А. Язык. Культура. Познание / Пер. с англ.; отв. ред. М. А. Кронгауз; вступ. ст. Е. В. Падучевой. Москва: Русские словари, 1997. 416 с.
5. Каргин А. В. Национально-культурная парадигма. Вестник МГУ. Серия 19. Лингвистика и межкультурная коммуникация. 2007. № 4. С. 78–84.
6. Hudson R. Some Basic Assumption about Linguistic and Non-linguistic Knowledge. Quaderni di Semantica. 1995. – Vol. V., No. 2. P. 212–221.
7. Lacoff G., Johnson M. Philosophy in the Flesh. N. Y.: Basic Books. A Division of Random House, 2003. 260 p.

УДК 908:81

Мамчур Анастасія*(м. Острозьк, Україна)**Національний ун-т “Острозька академія”*

ВПЛИВ КРАЇНОЗНАВСТВА НА ПРОЦЕС ВИВЧЕННЯ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ У ШКОЛІ

У тезах обґрунтовано актуальність застосування країнознавчих вчень під час вивчення іноземної мови. Проаналізовано джерела, що оцінюють країнознавчі науки як невід’ємну частину освітнього процесу вивчення мов. Сконцентровано увагу на ключових ідеях, які підтверджують необхідність використання лінгвокультурознавчих вчень.

Ключові слова: *країнознавство, освітній процес, лінгвокультурознавство.*

В тезисах обоснована актуальность применения страноведческих учений при изучении иностранного языка. Проанализированы источники, оценивающие страноведческие науки как неотъемлемую часть образовательного процесса изучения языков.

Ключевые слова: *страноведение, образовательный процесс, лингвокультуроведение.*

The thesis is devoted to the relevance of the use of country studies in the learning process of foreign language. The sources that evaluate the study of the region are analyzed as an integral part of the educational process of language learning. The focus is on key ideas that confirm the need of using linguocultural studies.

Key words: *country studies, educational process, linguocultural studies.*

Глобалізація – це безперервний процес формування глобального людського суспільства, кажучи іншими словами – світо-системи. У самому центрі цього процесу є відтворення єдності світового населення під впливом надзвичайно могутніх інтегра-

ційних процесів у різних сферах діяльності людей. Практичні зміни у цих сферах діяльності є настільки швидкими, що вони не дають науковцям та вченим можливості осягнути усю суть змін, що відбуваються, а також передбачити їх перспективи. Постійна міграція людей – це також один із результатів глобалізації суспільства. Міграційні процеси відбуваються постійно, по всьому світу і мають багатовекторну спрямованість та низку причин, що спричинили таку активність серед мігрантів. Вони представляють собою міграційний рух працездатної частини населення на міждержавному та міжконтинентальному рівні, що означає міграцію на найвищих рівнях [1]. Такий вид міграції потребує надзвичайно широкого вивчення, а також повинен мати високий інтерес як зі сторони країни, з якої мігрує конкретна особа, так і зі сторони держави, в яку мігрує та чи інша особа. Високий рівень міграції по усьому світі спричинив неабяке зацікавлення роллю країнознавства серед науковців-лінгвістів та науковців-країнознавців. Роль країнознавства в суспільстві визначається його просвітницьким і світоглядним значенням. Ця наука допомагає людині перебороти страх перед ознайомленням із новим і невідомим суспільством, яке має свій менталітет, свої традиції, звичаї, а також свою мову. Країнознавча наука приймає участь у створенні географічної картини світу, створюючи «візитні картки» для країн і регіонів. У своїх працях про країнознавство М. М. Баранський стверджує, що ні фізична, ні економічна географія, навіть якщо їх описати окремо, не можуть дати будь-якого цілісного уявлення про вигляд та устрій країни чи регіону, не говорячи вже про вирішення якого-небудь конкретного практичного питання.

Географічні характеристики, зібрані у комплекс, не можуть обмежуватися лише природою і господарством, а повинні охоплювати і історію, і культуру, і побут, і політику [3]. Важливою функцією країнознавства є інформаційна. Вона полягає у збиранні, колекціонуванні, збереженні і наданні можливостей використання інформації про різні сфери діяльності людей певної країни і її регіонів [4]. Процес вивчення іноземної мови завжди супроводжується знайомством студента чи студентки із культурними особливостями країни, мову якої вони вивчають. Аспект методи-

ки викладання іноземних мов, в якому досліджуються прийоми та способи ознайомлення студентів з новою для них культурою називається лінгвознавством. Лінгвознавство у викладанні іноземної мови є дуже розповсюдженим методом і широко використовується при навчанні іноземців у природному мовному оточенні, наприклад, у країні, мова якої вивчається. Проте, не завжди можна забезпечити студентів із реальним мовним середовищем, оскільки це вимагає неабияких фінансових витрат, що сьогодні стає однією із найголовніших проблем, для тих хто бажає отримати практику закордоном. У середній школі при вивченні іноземної мови можливості вивчення її водночас із вивченням національної культури народу, мову якого вивчаєш, його історії, традицій, звичаїв широко використовуються. Спостереження за навчальним процесом показують, що мотивація стає неймовірною, якщо оволодіння іноземною мовою супроводжується вивченням культури носіїв мови, яка вивчається. Моя власна практика роботи у школі показує, що школярі з величезним інтересом відносяться до культури, історії, мистецтва, традицій, звичаїв, поглядів на життя, різноманіття форм проведення дозвілля, захоплень та хобі однолітків з інших країн, – тобто до всього, що пов'язано з тією чи іншою країною.

Країнознавча інформація та різноманітні факти про країни, мова яких вивчається, може бути подана у вигляді картин, презентацій, роздаткового матеріалу, текстів для читання, аудіо матеріалів і т.д. Пізнавально-красознавчий підхід до навчання потребує включення в книгу для читання текстів, пов'язаних із культурним контекстом країн [2]: – адаптовані і спеціально підібрані неадаптовані тексти описового і розповідного характеру красознавчої тематики; адаптовані красознавчі тексти класиків англо-американської літератури і сучасних авторів, поданих у вигляді монтажу; адаптовані красознавчі тексти науково-популярного характеру, суспільно-популярного характеру, суспільно-політичного характеру, які відповідають критеріям високої інформативності та науковості змісту; пізнавальні мотиви; комунікативні мотиви; соціально-політичні мотиви (громадянські, патріотичні); мотиви лідерства; мотиви кар'єри [2].

Таким чином, організація навчального процесу вивчення іноземної мови надзвичайно тісно пов'язана з національною культурою народу, мову якого вивчають. Лінгвокраїнознавче наповнення навчального процесу, навчальних матеріалів зокрема, буде сприяти посиленню комунікативно-пізнавальної мотивації школярів і дозволить урізноманітнити методи і форми роботи у школі, апелювати до інтелекту і емоційної сфери школярів.

Література:

1. Мальська М. П. Країнознавство. Систематизація країн світу. Львів: ЛКА, 2006. 174 с.
2. Мірошник Г. О. Країнознавство. Харків: Основа, 2006. 256 с.
3. Баранский Н. Н. Краткий очерк экономической географии. Общие понятия. Очерк мирового хозяйства. Москва, 1980. 489 с.

УДК 913(73) 37.147

Морозова Ірина*(м. Харків, Україна)**Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна***ВИКЛАДАННЯ КРАЇНОЗНАВСТВА США
СТУДЕНТАМ ФІЛОЛОГІЧНИХ СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ**

Роботу присвячено висвітленню проблеми викладання історичного компоненту країнознавства США. Пропонується використання історичних документально-ігрових кінотворів у процесі ознайомлення студентів-філологів з матеріалом згідно навчального плану.

Ключові слова: *вправи на заповнення пропусків, вправи на множинний вибір, країнознавство США.*

Работа посвящена освещению проблемы преподавания исторического компонента страноведения США. Предлагается использование исторических документально-игровых кинофильмов в процессе ознакомления студентов-филологов с материалом согласно учебного плана.

Ключевые слова: *упражнения на заполнение пропусков, упражнения на множественный выбор, страноведение США.*

This paper investigates the issue of presenting the history constituent of American Studies. The author analyzes a possibility of using historical docudramas when presenting a lecture to philology students according to curriculum.

Key words: *American Studies, gap filling exercises, multiple choice exercises.*

На сучасному етапі викладання іноземних мов в українських вищих навчальних закладах передбачає наявність країнознавчого компоненту, оскільки знання про культуру країни, мова якої вивчається, є однією з обов'язкових компетенцій як майбутніх викладачів, так і майбутніх перекладачів. Перші у своїй професійні

активності в середніх школах, ліцеях та гімназіях працюватимуть над формуванням в учнів «комунікативної компетенції, яка базується на основі соціально-культурних і соціально-лінгвістичних знань, умінь та навичок, які сприяють їхній соціалізації в новому для них соціумі» [2, с. 1]. В процесі професійної діяльності останні матимуть «необхідність брати до уваги дію культурних, ситуативних, соціологічних, когнітивних, особистісних та багатьох інших чинників, вплив яких визначає кожне із множини перекладацьких рішень, що супроводжують створення навіть невеличкого цільового твору» [3, с. 146].

У курс лінгвокраїнознавства для студентів філологічних спеціальностей необхідно залучати історичний компонент: він надає змогу отримати більш глибоке розуміння причин і наслідків процесів суспільного життя сьогодення і сприяє формуванню всебічно розвинутої особистості. Так, на нагальній потребі залучати документально-історичні матеріали наголошував у своїх розвідках М. Грушевський (див., наприклад, [1]). Згідно робочої програми навчальної дисципліни «Лінгвокраїнознавство» студентам третього курсу факультету іноземних мов Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна пропонуються наступні теми з історії Сполучених Штатів Америки: Американська революція, Громадянська війна (1861–1865), США між двома війнами, Велика депресія, Друга світова війна, «Нові границі» президента Кеннеді [4].

Наявність великої кількості різноманітних відеоматеріалів, у т. ч. у мережі Інтернет дозволяє відійти від старого шаблону «читання лекції» і зробити останні інтерактивними. Кінокомпанією PBS для телеканалу History було створено багатосерійний документально-ігровий фільм *America: the Story of Us*, кожна серія якого присвячена двом знаковим подіям в історії США – заснуванню перших поселень на території заокеанської колонії Великої Британії, боротьбі за незалежність від британської Корони, рухові піонерів на захід, Громадянській війні (1861–1865), виникненню американських мегаполісів як уособлення американської мрії, промислового буму, Великій депресії (1930), Другій світовій війні (1939–1945), становленню США як наддержави, поді-

ям Холодної війни та переходу Америки у нове тисячоліття. Ці матеріали можуть успішно використовуватись на лекціях з лінгвокраїнознавства США та ілюструвати положення, які викладач хоче донести до студентської аудиторії і які за специфіки предмету та умов його викладання не можуть бути проілюстрованими в інший спосіб (як, наприклад, відвідання краєзнавчого музею у випадку ознайомлення студентів із краєзнавством України чи її певного регіону).

Викладачеві необхідно розробити низку вправ, які б супроводжували відеоряд, оскільки сам по собі документальний фільм не може мати бажаного педагогічного ефекту, навіть якщо його демонструвати на занятті. Тому вважаємо за доцільне розділити серію на логічно завершені фрагменти і дивитися кожен разом із студентами, причому останні в процесі перегляду виконують вправи на заповнення пропусків, на множинний вибір, на визначення правильності твердження. Після того, як студенти завершують частину серії і відповідні завдання, вони перевіряють правильність наданих відповідей разом із викладачем, причому останній надає розгорнуті пояснення і доповнює інформацію, якої не було у фільмі.

Наприклад, коли йдеться про створення Декларації незалежності, завданням на заповнення пропусків може бути наступне: *"We hold these truths to be self-evident, that all men are _____ (1), that they are endowed by their Creator with certain _____ (2) rights, that among these are _____ (3), _____ (4) and the pursuit of _____ (5)."* Вірні відповіді – (1) *created equal*, (2) *inalienable*, (3) *life*, (4) *liberty*, (5) *happiness* – підводять аудиторію до розуміння того, що автори Декларації ставили собі за мету не тільки повідомити увесь світ про виникнення нової незалежної держави, але довести законність такого кроку, і для досягнення глобальної мети вони спираються на концепції природного права, народного суверенітету та суспільного договору як підґрунтя державотворення.

Імена творців Декларації у вигляді питання на множинний вибір: *The "radicals" – delegates who supported the idea of independence and who drafted the Declaration – were... a) John Adams, Benjamin Franklin, Thomas Jefferson; b) George Washington, Benjamin*

Franklin, John Burgoyne; c) Thomas Jefferson; Peter Morgan; John Adams. Вірну відповідь – *John Adams, Benjamin Franklin, Thomas Jefferson* – викладач доповнює інформацією (яку не було подано у фільмі) про те, що у групу творців декларації також входили Роджер Шерман і Роберт Лівінгстон; сам текст було написано Джефферсоном, який мав талант письменника, потім відредаговано усіма іншими, а потім – ратифіковано учасниками Конгресу.

Таким чином, з практичного досвіду автора використання автентичних документально-ігрових кіноматеріалів видається продуктивним та методологічно з огляду на засвоєння студентами матеріалу лекцій країнознавства Сполучених Штатів Америки. Перспективами подальших розвідок є розробка за запропонованою методикою лекційного курсу країнознавства Великої Британії.

Література:

1. Великий українець: Матеріали з життя та діяльності М. С. Грушевського / Упоряд. А. П. Демиденко. Київ: Веселка, 1992. 551 с.

2. Програма курсу «Культурознавство англomовних країн» («Культурознавство Великобританії», «Культурознавство Сполучених Штатів Америки»). URL: <https://mon.gov.ua/ua/osvita/zagalna-serednya-osvita/navchalni-programi/navchalni-programi-dlya-10-11-klasiv> (дата звернення: 10.04.2019).

3. Ребрій О. В. Вироблення навичок системного і творчого мислення у перекладачів. *Якісна мовна освіта у сучасному глобалізованому світі: тенденції, виклики, перспективи: I Всеукр. наук.-практ. конф., 23–24 листоп. 2017: тези доп.* Суми: Сумський державний університет, 2017. С. 145–149.

4. Робоча програма навчальної дисципліни «Лінгвокраїнознавство». URL: <https://drive.google.com/file/d/1Z-2FoePe-pBdbp6BHafJvE1ivoXdEk5/view> (дата звернення: 10.04.2019).

УДК 81'255,4

Новікова Ірина*(м. Острог, Україна)**Національний ун-т "Острозька академія"***FRENCH AND LATIN BORROWINGS INTO ENGLISH PROSE
(ON THE EXAMPLE OF THE STORY
BY RICHARD PRESCOTT "OFFICIALLY DEAD")**

У тезах проводиться аналіз французьких та латинських запозичень та визначається місце та важливість цих запозичень у прозі. Досліджуються причини переходу запозичених слів, які виявлені у повісті, та вказується в який період в історії ці слова ввійшли в словниковий запас англійської мови.

Ключові слова: запозичення, словниковий запас, семантична група.

В тезисах проводится анализ французских и латинских заимствований и определяется место и важность этих заимствований в прозе. Исследуются причины перехода заимствованных слов, которые обнаружены в повести и указывается в период в истории эти слова вошли в словарный запас английского языка.

Ключевые слова: заимствование, словарный запас, семантическая группа.

The article provides the analysis of Latin and French words in the English language and defines their place and importance in the story. The reasons of transferring loanwords which is taken from the story and during which period of time they were taken are discovered.

Key words: borrowings, vocabulary, semantic group.

Any culture in the world did not develop in isolation separated from other cultures. Definitely, each language interacts with other language, and as a result there is an exchange of cultures, and also an exchange of words. Borrowings are common for all languages and

especially for countries with a huge number of populations. Problems of borrowings are the topic of many course papers today.

Many scientists and linguists such as Phillip Durkin, A. Potebnia, T. Rastorgueva, N. Rayevska, L. Arkhypenko Y. Zatsnyi and others tried to define reasons and causes of entering particular words from one language to another. The problems of borrowing are always researched as it is always in the process, and new changes occur in this sphere from time to time.

During many centuries English interacts with many other languages that could not be influenced on its vocabulary. There were French, Latin, German, Italian, Norse and Greek languages which enriched English vocabulary with new words. The causes of transferring new words to the English were different: according to political situation, emigration, during wars, etc. The huge majority of English words is foreign and has different origin. Loanwords are used by Americans not only in everyday life but also in other spheres, and many authors use loanwords in English prose where the number of these words is numerous. Some words enrich English vocabulary and some are not important and don't play a significant role as similar words with the same meaning has already exist in English.

Purpose of the article – to define the role of French and Latin borrowings in the English vocabulary and particularly in the English prose “Officially dead”. Main tasks of the article: 1) to find the main reasons of entering Latin and French words into the English language and particularly in the story 2) to define the importance of borrowings in the story “Officially dead”. The object of the article is Latin and French borrowings in the English language. The subject of study is the process and the condition of entering foreign words in the vocabulary of English language. Methods of the article. For the research of defining different types of borrowings to the English vocabulary and to the story “Officially dead” are used a historical method. Also there were used different etymological dictionaries. Practical value of the article. The results of the research can be used while learning English and can be helpful for the other course papers and articles.

Relevance of the topic. Usually, scientists tell about the interaction of English vocabulary with the other languages, making an accent

on the influence of the English vocabulary in other languages, but at the same time it worth to research a reverse process. There are also many borrowed words in English from France and Latin. The story «Officially dead» itself contains plenty of borrowings of different origins. Mostly words are Latin, French, Old Norse, German, and Dutch. The majority of words were from Latin and French languages. Loanwords were transferring into English lang. in different period. For example, the majority of Latin and French words came during 1100–1450 and in other periods of time. Approximately, there are 200 borrowed words in the story from these both languages. 42% of loanwords are from Latin, 41% from French, 3,7% from Greek, 3% from Norse, 2,5% from German and the same from Italian and 4% from others. The enormous number of borrowings is from Latin and French.

French borrowings. French is the lang. that made a great contribution in the Eng. voc. England started to contact with France many years ago and of course it reflected on the Eng. voc. The first contact was in the late period of development of England from 450 till 1150 namely from the Norman Conquest in England in 1066. It was the most productive period of transferring lots of loanwords to the England through the communication of two countries. In that time French was the language of the Higher Class, and English was the language of lower class.

The story “Officially dead” was written in 1999 and till that time people freely used all French borrowings in their everyday communication and of course while writing proses. There are approximately 100 borrowed French words in the story and the majority came into English during 1100–1450 and other words came during 1500 1850. There were the period of Renaissance, hundred year war between England and France, and a period of modern English during which France and England had the relation, and that is why a great number of loanwords were borrowed.

The words belonged todifferent semantic groups such as cooking semantic group: a toast, an orange, juice, a salad, a bar, a dinner, etc.; economic and political semantic group: to order, a question, an office,

a company, etc.; and also to the other groups, such words as air, to attach, a round, a mirror, to remember, etc.

Latin borrowings. Latin words occupy the leading place in the modern English vocabulary. The first borrowed words appeared in Old English language after the conquest of British Isles by Romans in 54 B.C. The second stage of entering Latin borrowings takes place in the era of Christianization of Great Britain. New words that are connected with religion and education are appeared in this period and were brought by the Roman preachers who converted Anglo-Saxons pagans into a new faith.

The story contains more than 100 borrowed words from Latin. Mostly these loanwords came into English in 110–1450 years and were connected with different semantic groups. That was the period of baroque, the age of enlightenment, Christianity and there was a trade exchange between countries which resulted in the transferring new words from Latin to French. The story mostly contains such political and economic borrowed vocabulary as a marketing, a document, a solution, an organization, administrative, etc. There are also words that belong to other semantic groups, such as constant, a pile, large, a moment, strange, city, etc.

Conclusions. Learning history of English language, doing the careful analysis of French and Latin borrowings in English and concretely in one English prose, I can make certain conclusions. The majority of foreign words in English prose are obviously numerous, as it can be observed on the example of the story “Officially dead” where words have the origin from many countries and the number of these words, especially French and Latin, are extremely high and are presented almost in each paragraph.

The loanwords, which were used by the author in the story, came into English during different periods of time. Mostly, it was from 1100 till 1450 (Latin borrowings) and from 1100 till 1500 (French borrowings). The importance of the loanwords in the story is significant, as French and Latin words enriched the story lexically and helped to understand rather complicated plot. The loanwords are connected with political, economic, cooking and other semantic groups and belong to the different parts of speech.

References:

1. Baugh AC, Cable TA A History of the English Language. London, 1978. 447 pp.
2. Ginzburg R. S., Khidekel S. S., Knyazeva G. Y., Sankin A. A. “A Course in Modern English Lexicology”, Higher School Publishing House, Moscow: 1979. 269 pp.
3. Story “Officially dead”. URL: <http://english-4u.net/documents/odr6.pdf>.
4. Etymology Dictionary Thesaurus. URL: <http://www.dictionary.com/>
5. Online Etymology Dictionary. URL: <https://www.etymonline.com>.

УДК 82

Олійник Тетяна

(м. Острог, Україна)

Національний ун-т «Острозька академія»

ВПЛИВ ЛІТЕРАТУРНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ МАРКІЗА ДЕ САДА НА СУСПІЛЬСТВО XVIII СТОЛІТТЯ

У тезах розглядається літературна спадщина Маркіза де Сада (1740–1814), що мала помітний вплив як на суспільство епохи Просвітництва, а сам автор став однією з ключових фігур в суперечках навколо так званого модерністського проєкту.

Ключові слова: роман, літературна діяльність, епоха Просвітництва, садизм.

В тезисах рассматривается литературное наследие Маркиза де Сада (1740–1814), которое оказало заметное влияние на общество эпохи Просвещения, а сам автор стал одной из ключевых фигур в спорах вокруг так называемого модернистского проекта.

Ключевые слова: роман, литературная деятельность, эпоха Просвещения, садизм.

As the title implies the article describes the literary heritage of Marquis de Sade (1740–1814). His heritage had a noticeable influence both on the society of the Age of Enlightenment and on the emergence of a modern literary and philosophical language.

Key words: novel, literary activity, the Age of Enlightenment, sadism.

XVII–XVIII століття характеризується приходом у літературу нової епохи – Просвітництва. Головною ідеєю Просвітництва було змінити цей недосконалий світ. Серед визначних французьких філософів-просвітників того часу були Вольтер, Жан-Жак Руссо, Шарль Луї де Монтеск'є, Дені Дідро, Клод Гельвецій та інші.

Багато дослідників сучасності намагалися розкрити таємниці Маркіза де Сада, чи був він справжнім знавцем людської душі, чи являвся лише «філософом-злодієм» як його називає П. Клосовски.

Великий письменник та мислитель Маркіз де Сад (1740–1814) давно передбачив інтерес західної культури до проблеми еротики і сексуальності, показавши в своїх книгах значення еротичного та сексуального інстинкту і зафіксувавши різні форми їх прояву, тим самим певною мірою визначив проблематику еротичної та сексуальної стихії в творчості Г. Аполлінера, С. Далі, П. Елюара, А. Арго, Л. Бунюеля, Е. Фрейда, Е. Фромма, І. Бергмана, Ф. Фелліні, Ю. Місіма, Г. Маркузе, А. Камю та інших [1, с. 1].

Коли людина помирає вся історія її життя йде у вічність разом із нею, так сталося з Маркізом де Садом. Пам'ять про нього була похована разом із його загубленими записами щоденника та спаленими рукописами, а саме його ім'я пов'язувалося зі словами «садизм», «садистський».

Проте де Сад також пропонує нову мораль, і в цьому виявляється попередником сюрреалістів. Божі та людські закони вигадали для того, щоб позбавити індивіда його вроджених привілеїв. Звільняючись від брехні та лицемірства, досконалий лібертин єдиною мірою добра і зла обирає власну насолоду [2, с. 166–167]. С. де Бовуар вважає, що «Еротизм виступає в Сада в якості єдиного надійного засобу для спілкування».

Ім'я письменника стало загальною назвою завдяки так званому «садизму», руйнівній теорії, що дозволяє у всьому керуватися інстинктами, отримувати насолоду від вигляду страждань інших, здійснюючи злочини заради власного задоволення [3, с. 137]. Незважаючи на це, не варто думати про його творчість, як про опис сексуальних збочень, чи робити висновки про його моральний вигляд через недоречну поведінку. Він був свідком, а потім і учасником Французької революції, він провів половину свого життя у в'язниці. Тому опис збочень та злочинів став своєрідним художнім прийомом пізнання дійсності в його творчості. Специфічна концепція «природної людини» де Сада бачить сенс свого існування тільки у знаходженні незрівнянних насолод

й цим, затверджує нову абсолютну свободу, яка вільна від будь-яких етичних та моральних принципів. У своїх творах Маркіз де Сад порушує цілий ряд проблем, які виявилися поза увагою його сучасників, зокрема, проблема психологічних механізмів, які викликають нестримне бажання в індивіда до владарювання над іншими людьми і над світом взагалі, в тому числі і через різні форми тоталітаризму та деспотії.

«Моя манера мислити не принесла мені нещастя. Їх причиною стали думки інших.», так говорив відомий французький письменник Маркіз де Сад. Багато років ім'я автора замовчувалося, а його твори були заборонені. Проте віднедавна число вчених, які досліджували його життя збільшилося. Багато з них вважали і вважають Маркіза де Сада божевільним садистом. Хоча назви його книг, виглядають непристойно і є образливими для моралі, вони порушують одвічні філософські питання, які є важливими для суспільства і від яких нікуди не сховатися. Де Сад вирішив зазирнути в безодню беззаконня і зануритися в неї, тому тепер він постає перед нами як «злий геній», він обезчестив своє ім'я, засуджуючи чесноти та звеличуючи гріхи. Добре відомо що він не був ані божевільним, ані маніяком. Однак для тих хто прочитав «Жюстину», і не збагнувши ані сенсу цієї історії, ані її ваги, відразу уявляли автора твору як божевільного, який був одержимий манією насильства та злочину. Марк-Антуан Бодо, депутат Законодавчої асамблеї, у своїх «Історичних замітках» згадує про де Сада так: «Він був автором численних творів, страшенно непристойних і по-диявольськи аморальних. Іншими словами, він володів особливим мисленням. Він був без сумніву, якщо судити по його творах, розпусний, проте точно не божевільний. У нього були всі ознаки моральної зіпсованості, але не божевілля. Такі твори, як писав Маркіз де Сад вимагали добре організованої думки та широких знань в області давньої та сучасної літератури. Безсумнівно, він усе це засвоїв, оскільки поставив собі за мету довести, що збоченства не завжди вважалися гріхом, а часто були дозволені в Давній Греції та Римі. Цей рід досліджень, без сумніву є аморальним, але щоб довести їх до кінця треба мати гострий розум та здібності. Не зважаючи на те, що де Сад дав

їм форму романів, в яких факти викладено у вигляді доктрини та суворої системи, такі дослідження потрібні для сучасного суспільства...».

Маркіз де Сад, який помер майже двісті років тому безперечно являється фігурою просвітництва. саме він був тим, хто завдав нищівного удару проти верховенства розуму та рацію, але саме він був одним із перших хто почав прославляти ідею бунтарства, радикалізму та антигуманізму.

Він – автор найбільш провокативних романів в історії, але його перу також належать невиразні, цілком пристойні п'єси. І він, звичайно, мав помітний смак до грубих форм сексу, що отримали його ім'я, але, як свідчить навіть поверхневий огляд літератури XVIII століття, вони зовсім не були такими надзвичайними для того часу. Де Сад писав романи наслідуючи таких великих філософів – просвітників, як Вольтера і Руссо. Його романи потрібно читати двома способами: як розважальну літературу і як філософські трактати. Не всім дається з першого разу осягнути філософію у його творах, зазвичай твори Де Сада лякають, оскільки несуть в собі незвичайний погляд на життя та пропагують те, за що у XVIII кидали до в'язниць та відправляли на гільйотину.

Література:

1. Маркіз де Сад. Жюстина, или несчастья добродетели [Текст]. [Б. м.] : Гелеос, 2006. 416 с.
2. Чеслав Мілош. Велике князівство літератури [Текст]. Київ : Дух і літера, 2011. 440 с.
3. Давиденко Г. Й., Величко М. О. Історія зарубіжної літератури XVII–XXIII століття [Текст]. 2-ге вид. Київ: Центр учбової літератури, 2009. 290 с.
4. Фараго Д. Чим нас лякає Маркіз де Сад. URL: http://www.bbc.com/ukrainian/vert_cul/2015/06/150618_vert_cul_marquis-de-sade-still-shocking_vp.

УДК 81

Олішевко Катерина

(м. Остроз, Україна)

Національний ун-т «Острозька академія»

НЕВЕРБАЛЬНІ ЗАСОБИ КОМУНІКАЦІЇ ТА ЇХ КЛАСИФІКАЦІЯ

Як показало проведене дослідження, сучасна людина в день вимовляє більше 30 тис. слів, супроводжуючи їх несловесними діями. Крім мови існує інші способи спілкування і засоби отримання та повідомлення інформації, наприклад невербальна комунікація.

Ключові слова: невербальна комунікація, жести, класифікація.

Как показало проведенное исследование, современный человек в день произносит больше 30 тыс. слов, сопровождая их несловесными действиями. Кроме языка существуют другие способы общения и средства получения информации, например невербальная коммуникация.

Ключевые слова: невербальная коммуникация, жесты, классификация.

As the research shows, nowadays people use more than 30 thousands of words per day, accompanying them with non-verbal actions which indicates emotional state and the nature of the interaction between individuals.

Key words: non-verbal communication, gestures, classification.

Спілкування є складним і необхідним процесом інтерактивної комунікації, яке пояснюється прагненням мовців отримати або передати нові знання, уміння, навички і почуття. Цей процес безперервний, оскільки є головним чинником існування та розвитку суспільства. Комунікативний процес здійснюється за допомогою вербальних та невербальних засобів мови. Невербальна кому-

нікація – спілкування за допомогою жестів, міміки, рухів тіла й деяких інших засобів, за виключенням мовних. У психології виділяють чотири форми невербального спілкування: кінесіку, паралінгвістику, проксеміку, окулесіку.

Кожна з форм спілкування використовує свою знакову систему. Ф. С. Бацевич зазначає, що “невербальні засоби спілкування – елементи комунікативного коду, які мають немовну (але знакову) природу і разом із засобами мовного коду служать для створення, передавання і сприйняття повідомлень” [2, с. 59]. Т. Ю. Ковалевська пропонує розрізняти невербаліку як загальносеміотичну комунікативну сферу, що властива індивідуально колективним репрезентаціям, а також паравербаліку (міміка, жест, поза) і парафонічні показники (тембр, тон, інтонація та ін.), які характеризують субстратне забарвлення мовлення [3, с. 89].

І. Атватер всю галузь невербального спілкування називає кінетикою, до якої включає міміку, пантоміміку, вокальну міміку, просторовий малюнок, експресію [1, с. 89]. Наука, предметом якої є невербальна комунікація, поведінка і взаємодія людей, називається невербальною семіотикою. Невербальна семіотика виникла на межах рівних наукових областей на перехрестях різних наукових традицій, зокрема, біології, лінгвістики, логіки [4, с. 9].

До невербальної семіотики Г. Крейдлін відносить: паралінгвістику (науку про звукові коди невербальної комунікації); кінесіку (науку про жести і жестові рухи, про жестові процеси і жестові системи); окулесіку (науку про мову очей і візуальну поведінку людей під час спілкування); аускультацию (науку про слухове сприйняття звуків і аудіальну поведінку людей в процесі комунікації); гаптику, або такесіку (науку про мову торкань і тактильної комунікації); гастику (науку про знакові в комунікативних функціях їжі та напоїв, про прийом їжі, про культурні та комунікативні функції напоїв і частувань); ольфакцію (науку про мову запахів, значення, передані за допомогою запахів, і роль запахів у комунікації); проксеміку (науку про простір комунікації, його структуру та функції); хронеміку (науку про час комунікації, про його структурні, семіотичні і культурні функції); системологію (науку про системи об'єктів, якими люди оточують свій

світ, про функції та значення, які ці об'єкти виражають у процесі комунікації) [5, с. 10–23].

Слід зазначити, що невербальна поведінка особистості поліфункціональна, вона: створює образ партнера по спілкуванню; висловлює взаємини партнерів по спілкуванню, формує ці відносини; є індикатором актуальних психічних станів особистості; виступає в ролі уточнення, зміни розуміння вербального повідомлення, посилює емоційну насиченість сказаного; підтримує оптимальний рівень психологічної близькості між тими, хто спілкується; виступає в якості показника статусно-рольових відносин [4, с. 27].

Невербальні засоби комунікації досить важко правильно інтерпретувати. Наприклад, посмішка виражає позитивне ставлення та не може бути контрольованою. З іншого боку, певні соціальні норми суспільства диктують посміхатись при деяких випадках чи подіях [6]. Алан Піз та Алан Гарнер зазначають, що необхідно слідкувати за контекстом, в якому були зроблені певні жести. Наприклад, схрещені руки перед грудьми можуть означати негативне ставлення, неспокій, закритість, оборонну позицію, напруженість або ж просто у приміщенні прохолодно [12, с. 184].

Отже, невербальна комунікація – спілкування за допомогою жестів, міміки, рухів тіла й деяких інших засобів, за виключенням мовних. Виділяють чотири форми невербального спілкування: кінесіку, паралінгвістику, проксемику, та окулесіку. Невербальна поведінка особистості має багато функцій, а засоби невербального спілкування допомагають індивіду бути успішним в комунікації.

Література:

1. Атватер И. Невербальное общение. Санкт-Петербург: Питер. 2001. – 209 с.
2. Бацевич Ф. С. Основи комунікативної лінгвістики. Київ: ВІД «Академія», 2004. 344 с.
3. Піз А., Гарнер А., Язык разговора. Київ: Издательство Эксмо-Пресс, 2000. 223 с.
4. Ковалевська Т. Ю. Комунікативні аспекти нейролінгвістичного програмування: монографія. Одеса: Астропринт, 2001. 344 с.

-
5. Ковалинська І. Ю. Невербальна комунікація. Київ: Видавництво «Освіта України», 2014. 289 с.
 6. Крейдлин Г. Е. Невербальная семиотика: язык тела и естественный язык. Москва: Новое литературное обозрение, 2002. 592 с.
 7. Пиз А., Язык разговора. Київ: Издательство «Ексмо-Пресс», 2000. 223 с.
 8. Science of people. URL: <http://www.scienceofpeople.com/2015/02/body-language-differences-j-sexes/>.

УДК 37.013

Опанасюк Наталія

(м. Острозьк, Україна)

Національний ун-т «Острозька академія»

КОМУНІКАТИВНО-ДІЯЛЬНІСНИЙ ПІДХІД ЯК ЕФЕКТИВНИЙ ЧИННИК ДОСЯГНЕННЯ ІНШОМОВНОЇ ЛЕКСИЧНОЇ КОМПЕТЕНЦІЇ У СТУДЕНТІВ ЗВО

Тези присвячено проблемі досягнення іношомовної лексичної компетенції шляхом використання комунікативно-діяльничого підходу; проаналізовано поняття комунікативно-діяльничого підходу, охарактеризовано його роль у реалізації іношомовної лексичної компетенції.

Ключові слова: компетенція, комунікативно-діяльничий підхід, іношомовна лексична компетенція.

Тезисы посвящены проблеме достижения иноязычной лексической компетенции путем использования коммуникативно-деятельностного подхода; проанализировано понятия коммуникативно-деятельностного подхода, охарактеризована его роль в реализации иноязычной лексической компетенции.

Ключевые слова: компетенция, коммуникативно-деятельностной подход, иноязычная лексическая компетенция.

The research is dedicated to problem of achievement of foreign lexical competence because of using communicative-activity approach; the concept of communicative-activity approach was analyzed; its role in realization of foreign lexical competence was characterized.

Key words: competence, communicative-activity approach, foreign lexical competence.

Сучасний ритм життя зумовлений необхідною мовленнєвою підготовкою випускників закладів вищої освіти, забезпеченням високого рівня їхньої комунікативної компетентності. Засади

формування комунікативно-діяльнісного підходу до вивчення лексики висвітлено в працях українських та зарубіжних науковців. Навчанню на комунікативній основі присвятили свої роботи методисти і викладачі О. Біляєв [2], І. Зимня [5], Є. Пассов [7], та інші, які розглядають комунікативно орієнтоване навчання як поєднання двох структурних компонентів: екстралінгвістичного і лінгвістичного. Концептуальні засади сформульовано такими дослідниками: Ф. Бацевич [1], Н. Босак [3], Н. Бутенко [4], Л. Калмиков [6], М. Пентилюк [8], Л. Скуратівський [9], В. Федорчук [10] та ін.

Мета нашого дослідження полягає в обґрунтуванні методики використання комунікативно-діяльнісного підходу до вивчення англійської лексики у студентів закладів вищої освіти. Об'єктом дослідження є процес викладання англійської мови в закладах вищої освіти, а предметом дослідження є методика формування у студентів іншомовної лексичної компетенції.

Актуальність дослідження іншомовної лексичної компетенції зумовлює розвиток рівня досягнення мовної і мовленнєвої компетентності в студентів закладів вищої освіти. Не зважаючи на значний внесок дослідників у теорію й практику навчання іншомовної лінгвістики, дослідження з лінгводидактики охоплюють окремі сегменти іншомовної комунікативної підготовки, методика викладання англійської мови в університетах цілеспрямовано вдосконалюється.

М. Пентилюк визначає поняття “підхід” як категорія, що містить поняття “стратегія” навчання, це основна розпізнавальна категорія, яка визначає вибір, процесуальну закономірність компонентів системи навчання [8, с. 183]. Л. Калмиков у роботі «Комунікативний підхід до розвитку мовлення» зазначає, що сучасні інтерактивні методики навчання дають можливість виконувати комунікативно-пізнавальні завдання засобами іншомовного спілкування: інформаційно-комунікаційні технології, навчальні ситуативні завдання, рольові ігри, парні та групові форми роботи, проектна діяльність тощо. Вони сприяють формуванню в студентів готовності до самостійної діяльності, до роботи в колективі, толерантного ставлення до всіх учасників соціальної взаємодії й

до власної відповідальності за результативність виконаного завдання та критичного ставлення до одержаних результатів [6, с. 51–55].

Комунікативно-діяльнісний підхід – найпопулярніша методика вивчення англійської мови (та й інших іноземних мов) в світі. Найбільшої популярності методика набула у США та в Європі, а тоді дійшла і до України. Найбільше уваги у цьому методі приділяється говорінню і аудіюванню, тобто основна частина заняття присвячена спілкуванню. Провідною метою цієї методики є: занурити студента в англійське середовище, навчити спілкуватися англійською мовою, вивчати нову лексику. Комунікативний підхід передбачає багато взаємодії між студентами упродовж занять: діалоги, парні та групові завдання, тощо. Важливо, щоб студенти не тільки володіли теоретичними знаннями, практичними вміннями та навичками, але й засвоювали мовленнєво-мисленнєві здібності. Оскільки мова тісно пов'язана з мисленням, основною метою компетентного викладача англійської мови під час застосування цього підходу буде залучення студентів до активної роботи на заняттях шляхом використання різноманітних інтерактивних прийомів, як-от, “Interview”, “Reflexive Circle”, “Hot summary”, “Project”, “Expert Groups”, “Dozens of questions”, “Excursion”, “Chainstory”, “Brainstorm” тощо. Наприклад, під час вивчення лексики, пов'язаної з відпочинком варто використовувати інтерактивний метод “Interview”, де студент у ролі інтерв'юера ставить проблемні запитання своєму співрозмовникові: *“Life without music would be a mistake”. Do you agree with this quotation? Why? Why not?*

Іншомовна лексична компетенція – це вміння розрізняти лексичні одиниці, їхні функції й особливості, наводити влучні приклади цих одиниць й застосовувати їх у самостійних висловлюваннях. Основними характеристиками комунікативно-діялісного підходу до вивчення іншомовної лексики є: сприйняття реального спілкування; мовленнєва діяльність у всіх її видах; послідовність; використання активних форм спілкування (диспутів, конференцій, бесід, круглих столів, обговорень, що допомагають висловити свої думки в діалозі чи монологі). Досягти комуніка-

тивно-діяльнісних умінь допоможуть комплексні вправи, що передбачають: редагування текстів відповідно до стилістичних комунікативно виправданих норм англійської мови, реконструкцію висловлювань шляхом заміни мовних одиниць іншими, утвореннями різними способами, побудову речень, висловлювань.

Лексичний аспект у комунікативно-діяльнісному підході до навчання передбачає оволодіння мовою як одним із найважливіших засобів пізнання в усіх видах мовленнєвої діяльності, що дозволяє студентам активно створювати власні тексти з новими словами (розуміти мету, контролювати своє висловлювання). Розширення словникового запасу студентів відбувається під час вирішення комунікативних завдань, спрямованих на формування вмій визначати потреби спілкування, виконувати ролі мовця й співрозмовника, слухати, читати та сприймати почуте й прочитане, будувати своє висловлювання відповідно до потреб спілкування. Наприклад, можна застосовувати проблемні запитання для актуалізації знань студентів: *Do we need homonyms in our language? Does it improve English or complicates it?*

Варто зазначити, що комунікативна діяльність має здійснюватись у процесі виконання студентами системи усних і письмових завдань, які розташовані в порядку посилення їх складності, а завершуються творчими вправами. Для того, щоб студенти частіше висловлювали свої думки, необхідно індивідуалізувати й диференціювати систему письмових робіт. Наприклад, написати міні-твір на актуальну тему: *Explain your attitude to the victory of Usyka of his Moscow rival?* Для кращого запам'ятовування невідомих слів слід використовувати метод пізнавальної або евристичної бесіди, під час якої студенти повинні самостійно відшукати значення невідомих слів та пояснити їх власними словами та ввести в контекст. Лексика як один із основних розділів англійської мови має чимало переваг використання комунікативно-діяльнісного підходу, наприклад, під час вивчення теми: *Ambiguous and unambiguous words*, можна запропонувати студентам зіграти у творчу гру «Rhetorician»: *Create the humoristical poem of using ambiguous and unambiguous words. Explain its meaning and differences.*

Отож, навчання на основі комунікативно-діяльнісного підходу для досягнення іншомовної лексичної компетенції розуміємо як організацію навчального процесу, що становить комунікативну взаємодію, яка забезпечує пізнавальну діяльність для удосконалення лексичного запасу. Колективна пошукова діяльність, сприяє формуванню пізнавальних мотивів свідомого. Засвоєння лексичного матеріалу на основі комунікативно-діяльнісного підходу відповідає сучасним вимогам освіти, адже досвід освітніх систем інших країн підтверджує, що одним зі шляхів оновлення змісту освіти й навчальних технологій, відповідно до сучасних потреб, є орієнтація навчальних програм на компетентнісний підхід.

Література:

1. Бацевич Ф.С. Основи комунікативної лінгвістики. Київ, 2004. 344 с.
2. Біляєв О. М. Зміст уроку мови. *УМЛШ*. 2003. № 4. С. 2-7.
3. Босак Н. Ф., Копусь О. А. Формування комунікативної компетенції майбутніх словесників у циклі фахових дисциплін. *Збірник наукових праць. Педагогічні науки*. Випуск 39. Херсон: ХДУ, 2005. С. 193–196.
4. Бутенко Н. Ю. Комунікативна майстерність викладача: Навч. посібник / За ред. Н. Ю. Бутенко. Київ : КНЕУ, 2005. 335 с.
5. Зимняя И. А. Психологические аспекты говорения на иностранном языке. Пособие для учителей сред. школы. Москва: Просвещение, 1978. 159 с.
6. Калмиков Л. О. Комунікативний підхід до розвитку мовлення. *Педагогіка і психологія*. 1996. № 1. С. 51–55.
7. Пассов Е. И. Коммуникативный метод обучения иноязычному говорению. Москва: Просвещение, 1991. 223 с.
8. Пентилюк М. І. Актуальні проблеми сучасної лінгводидактики: збірник статей. Київ: Ленвіт, 2011. 256 с.
9. Скуратівський Л. Мотив як рушійна сила пізнавальної діяльності учнів у процесі вивчення мови. *Дивослово*. 2005. № 2. С. 2–4.
10. Федорчук В. Комунікативна компетентність педагога: Соц.психол. тренінг. Київ: Шкільний світ, 2007. 128 с.

УДК 811:659.1

Павлюк Анна*(м. Острог, Україна)**Національний ун-т «Острозька академія»*

ОСОБЛИВОСТІ МОВНОЇ ГРИ ТА ЇЇ ВИКОРИСТАННЯ В РЕКЛАМІ

У тезах описано особливості та специфічну типологію мовної гри як спеціального пристрою для впливу на реципієнта, під-час її використання у рекламі.

Ключові слова: *мовна гра, каламбур, реклама, реципієнт*

В тезисах описываются особенности и специфическая типология языковой игры как специального устройства для воздействия на реципиента, во-время ее использования в рекламе.

Ключевые слова: *языковая игра, каламбур, реклама, реципиент.*

The thesis describes the peculiarities and specific typology of the wordplay as a special device for influencing the recipient, during its use in advertising.

Key words: *wordplay, pun, advertising, recipient.*

Мовна гра (або каламбур) – це риторичний пристрій, який часто спирається на різні значення полісемічного слова, буквальне і не буквальне значення ідіоми або на зближення двох омонімів у одному й тому ж висловленні, щоб створити дотепність. Вона володіє багатьма ознаками, характерними для гри взагалі. Як і категорія гри, словесна гра створює особливу, умовну модель дійсності.

У комерційній рекламі часто використовують каламбур, щоб привернути увагу читача та зберегти його інтерес. За його допомогою мова реклами повинна привертати увагу потенційного покупця, підтримувати його зацікавленість, створити бажання і

приведіть її до дії. Граючи з подібністю форми і різницею в значенні даних лексичних предметів, рекламодавець спонукає читача зрозуміти подвійне значення, яке передається повідомленням, як би це була головоломка, внаслідок чого зусилля аудиторії у відновленні очікуваних ефектів реклами фактично збільшуються шляхом гри слів.

Більше того, читач задоволений тим, що зрозумів дотепність. Це сприяє виконанню функціональної специфіки тексту. Делабастита визначає словосполучення як текстовий феномен, своєрідною мовою, який нерозривно пов'язаний зі структурними особливостями простої мови. Каламбури також тісно пов'язані з культурою мови, що відображає особливі цінності, смаки і спосіб життя. Крім того, через певний гумористичний ефект, каламбури ідеально підходять для того, щоб зробити комерційну рекламу дотепною, ефективною та запам'ятовується, як того вимагають більшість великих компаній по всьому світу.

Мовну гру традиційно розглядають у лінгвістичному, культурологічному, комунікативному та семіотичному аспектах. Багатоаспектність підходів до вивчення цього явища зумовлена особливим впливом комунікативних технологій з їх багатим арсеналом вербально-зображальних засобів на споживача інформації.

Мовна гра в рекламі має певну специфіку, вона покликана залучити увагу споживача. Функції мовних ігор у рекламі: 1) привертають увагу; 2) приносять насолоду; 3) допомагають уникнути критики (чим оригімальніший ігровий прийом, тим більшу цінність він має для рекламістів у їх намаганнях «умиротворити» критично налаштованого споживача); 4) виступають одним із засобів компресії змісту, яка забезпечує краще запам'ятовування рекламної фрази, економить рекламний простір і час, забезпечує інтелектуальну роботу реципієнта.

Хоча реклама слова все ще базується на лінгвістичних особливостях мови, таких як омонімія і полісемія, каламбури в оголошеннях можна класифікувати як парадигматичні або синтагматичні, вони додатково мають певні особливості, специфічні для цілей реклами. Відповідно до Танаки існують такі види мовної гри.

1. Нісенітні каламбури, які дуже часто використовуються серед рекламодавців, тому що він використовує принцип невідповідності в повному обсязі. Початковий зміст такої реклами безглуздий; тому реципієнт змушений придумати іншу інтерпретацію. Для того, щоб зрозуміти цілеспрямоване значення, реципієнт повинен мати відповідне енциклопедичне знання і навіть тоді друга інтерпретація потребує значно більших зусиль.

2. Контекстні каламбури дуже схожі на нісенітні каламбури. Початковий сенс також відкидається як неправильний, але в цьому випадку він все ще сприяє загальному правильному тлумаченню каламбуру в цілому. Іноді важко розрізняти контекстні каламбури в рекламі і синтагматичні каламбури взагалі.

3. Каламбури з двома переданими значеннями. Хоча більшість каламбурів, що використовуються в рекламі, можуть мати декілька значень, лише один зазвичай є призначеним. Інший сенс, зазвичай визнаний спочатку, не повинен мати великого змісту, якщо не відбудеться подальше тлумачення. Але в цьому випадку каламбур несе два однаково цінних значення, а рядки інформації працюють паралельно. Цей тип каламбуру досить цінний, тому що відчуття подолання психічного завдання, як правило, є найсильнішим, і не кожен одержувач може отримати повний обсяг інформації, розташованої в каламбурі.

Отже, мовна гра є складним риторичним пристроєм. Кожен її вид по своєму «працює», тільки в конкретному випадку і при певних умовах. Основний показник вибору різновиду гри – це цільова аудиторія. У тексті з наявністю «мовної гри» повинні бути такі слова, які споживач би зрозумів, і вони не викликали б дискомфорт.

Література:

1. Кошова А. А. Мова телевізійної реклами. Київ: Наукова думка, 1989. 257 с.

2. Реп'єв А. П. Языковая игра слов. *Язык и мир человека*. Москва: Языки русской культуры, 1988. 80 с.

3. Abass, Folake. *The Use of Puns in Advertising*. Aichi: Aichi University, 2007. 154 p.

4. Laviosa, Sara. *Wordplay in Advertising: Form, Meaning and Function*. *Journal of the Slovene Association of LSP Teachers*. Scripta Manent, 2005. 182 p.

УДК 811.111 '373.2

Ревенко Людмила*(м. Острог, Україна)**Національний ун-т Острозька академія*

ЯВИЩЕ ОМОНІМІЇ В АНГЛІЙСЬКІЙ МОВІ

Явище омонімії досить поширене в англійській мові, що створює труднощі перекладу, написання диктантів, статей та в простому розумінні мовця. Омонімія, або іншими словами багатозначність слів, в англійській мові і є джерелом даної проблеми.

Ключові слова: омоніми, омографи, омофони, полісемія.

Явление омонимии достаточно распространено в английском языке, что создает трудности перевода, написание диктантов, статей и в простом понимании говорящего. Омонимия, или другими словами многозначность слов, в английском языке и является источником данной проблемы.

Ключевые слова: омонимы, омографы, омофоны, полисемия.

The phenomenon of homonymy is quite common in English, which creates the difficulties in translations, writing of dictations, articles and simple understanding. The homonymy, or in other words, the ambiguity of words in English is the source of this problem.

Key words: homonyms, homographs, homophones, polysemy.

Явище омонімії досить поширене в англійській мові, що створює труднощі перекладу, написання диктантів, статей та в простому розумінні мовця. Здавалось, достатній лексичний запас, граматики на належному рівні, а зрозуміти про що саме йдеться не можливо. Омонімія, або іншими словами багатозначність слів в англійській мові і є джерелом даної проблеми.

Саме слово «омонім» походить від грецьких слів «homos», тобто «однаковий», і «опута» – ім'я. Тобто, омоніми в англій-

ській мові – це слова, які є однаковими за написанням або звучанням, але різними за змістом (значенням). Саме тому, інколи ми чуємо якесь слово, а визначити його значення не можемо, так як за звучанням йому може відповідати кілька слів. Інколи, почувши слово, співрозмовник може дезорієнтуватись у значенні, або не зрозуміти взагалі, яке слово малось на увазі і тому це завдасть складнощі у пошуку слова в словнику.

Виникнення в мові омонімів викликано різними причинами: в результаті звукових змін може відбутися збіг раніше різних за звучанням слів; запозичення іноземних слів; омоніми з'являються, коли однакові за звучанням слова були запозичені певною мовою з різних джерел; джерелом омонімів у певній мові може бути звуконаслідувальне походження одного з омонімів.

Практичне значення вбачаємо у тому, що одержані результати можуть виявитися корисними в процесі перекладу текстів, а також написанні навчальних посібників та текстів з розділу мовознавства. Актуальність теми пов'язана з розробкою методичних рекомендацій та вказівок щодо поліпшення праці перекладача, який здійснює переклад тексту з англійської мови українською.

Є два погляди на багатозначність в англійській мові. Відповідно до першого, омонімами визнаються тільки такі однакові за звучанням слова, які споконвіку були різними за формою і лише в процесі історичного розвитку збіглися один з одним в єдиному звучанні внаслідок різних фонетичних, і в загальному випадкових, причин. В сучасній лінгвістиці вважається, що омонімія представляє собою лексико-семантичний процес, при якому можлива наявність та функціонування двох чи більше рівнозвучних мовних знаків, які семантично не пов'язані між собою.

Поряд з омонімами виділяють також омографи – слова, які однаково пишуться, але мають різне звучання. Існують також і омофони – слова, які вимовляються однаково, але відрізняються написанням. А отже, тепер, коли ми знаємо, що являє собою явище омонімії і які його функції, ми можемо навести декілька прикладів:

1. Абсолютні (true homonyms)

can – ім. консервна банка	/ Kæn /	can – дієсл. могли
sink – ім. раковина	/ Sɪŋk /	sink – дієсл. тонути
sound – ім. звук	/ Saʊnd /	sound – дод. здоровий
book – ім. книга	/ Bʊk /	book – дієсл. бронювати (квиток, готель)
right – ім. право	/ Raɪt /	right – дод. правий

2. Омографи (homographs)

increase – дієсл. збільшувати (ся)	/ ɪnkrɪːz /	increase – ім. збільшення, зростання	/ ɪŋkrɪːs /
object – ім. об'єкт	/ ɒbdʒekt, ɔbdʒɪkt /	object – дієсл. заперечувати	/ ɒbdʒekt /
wind – ім. вітер	/ Wɪnd /	wind – дієсл. згинатися, витися	/ Wʌɪnd /
tear – ім. сльоза	/ Tɪə /	tear – дієсл. рвати	/ Teː /
content – ім. зміст	/ Kɒntent /	Content – дод. задоволений, задоволений	/ Kɒntent /

3. Омофони (homophones)

ate – дієсл. є (бавовняні, від eat)	/ Et /	eight – числ. вісім
Route – ім. маршрут	/ Ruːt /	root – ім. корінь
sell – дієсл. продавати	/ Sel /	cell – ім. клітина
sight – ім. зір	/ Saɪt /	site – ім. місце
waist – ім. талія	/ Weɪst /	waste – дієсл. витратити даром

Нові значення можуть виникати завдяки переносам слова з одного на інше та надаючи йому іншого змісту, саме так і виникають переносні значення слів. Багатозначність це велика проблема в лексикології, адже майже всі аспекти проблематики та труднощів перекладу саме і пов'язане із явищем омонімії. Замість спрощення виникає певна заплутаність та не чітке розуміння значення того чи іншого слова. Полегшити розуміння омонімів допомогти може лише контекст.

Отже, омоніми – це слова, однакові за звучанням, але різні за своїм значенням. Омоніми виникають унаслідок полісемії та

руйнування одного значення іншим. Але є й інший варіант, коли омоніми виникають через збіг літера бо звучання. До прикладу, write – писати і right – правий – ці слова мають різне значення і різне походження, але випадково збіглися у своєму звучанні.

Література:

1. Карпенко Ю. В. Вступ до мовознавства. Київ–Одеса: Либідь, 1991. 280 с.
2. Куцак Г. Міжгалузева термінологічна омонімія. *Українська термінологія і сучасність: Зб. наук. праць / НАН України, Ін-т укр. мови, Комітет наук. термінології; ред. кол.: Л. А. Симоненко (відп. ред.) та ін. Київ, 1998. С. 74–76.*
3. Лисиченко Л. А. Лексико-семантична система української мови. Харків: вид-во ХДПУ, 1997. 132 с.
4. Малаховський М. А. Соціально-гуманітарні аспекти розвитку сучасного суспільства : *матеріали Всеукраїнської наукової конференції викладачів, аспірантів, співробітників та студентів факультету іноземної філології та соціальних комунікацій, 19–20 квітня 2013 / Відп. за вип. В. В. Опанасюк. Суми : СумДУ, 2013. Ч. 1. С. 93–94.*

УДК 811.111: 339.1

Рябчук Катерина

(м. Острог, Україна)

Національний ун-т “Острозька академія”

ENGLISH LANGUAGE TRAINING OF NON-LINGUISTIC SPECIALTIES- STUDENT’S VISION

У тезах розглянуто питання важливості вивчення англійської мови для немовних спеціальностей. Також описано способи засвоєння іноземної мови, які використовуються в національному університеті Острозька академія.

Ключові слова: студенти немовних спеціальностей, маркетинг, ринок праці, вивчення англійської мови.

В тезисах рассмотрены вопросы важности изучения английского языка для неязыковых специальностей. Также описано способы усвоения иностранного языка, которые используются в национальном университете Острожская академия.

Ключевые слова: студенты неязыковых специальностей, маркетинг, рынок труда, изучение английского языка.

The research analyzes the importance of studying English for non-native specialties. Also described methods for learning a foreign language which are used in the national university Ostroh Academy. The parallels with marketing were conducted and the reason for the need for knowledge of a foreign language in the modern world from the student's point of view was determined.

Key words: students of non-language specialties, marketing, labor market, studying of English language.

Why English language is so important now? we can observe the tendency that it is necessary to have a certain level of English to get a job for any profession for several years in a row. On the one hand, this may be due to the fact that English becomes the leading language of the world. On the other hand it may mean that for an employer you are not just an average person and a potential smart employee of the

company. That's because if you know a foreign language then you are able to learn and aspire to the best results.

Regarding my specialty, it is esoteric. Previously, it was called documentation and information activities. This means that most of the work is focused on working with information. Of course, how to work with documents we are studying too and the basics of work in a library or archive, but in modern society, progress is at the same place so therefore we pay much attention to the ability to work with information. In fact, the same as English language, industry of advertising now is one of the world's leaders. You can't even imagine how many advert ad texts – calls blurb, you see each day. Even now – while you are reading my thoughts, because this text is advertisement in some extent.

Actually, most of the terms of marketing activity we use – are in English. This is due to the fact that the English words in the advertising industry were introduced and now are fixed so much that it is simply hard to find analogues in Ukrainian. That's would be words like brand, sale, promotion, agent, stimulation, banner slogan, especially SWOT analysis – a method of strategic analysis that allows you to identify the *strengths* and *weaknesses* of an enterprise, as well as *opportunities* and *threats*.

Advertising isn't developed or delivered in a vacuum: it's one element – a key element – in the process of marketing. According to the American Marketing Association marketing is the conception pricing and promotion and distribution of ideas goods and services the safety the needs of individuals and organizations. The two sides of each market transaction are called supply and demand. We are supplying resources does a market when we look for a job that's it when we offer our labor in exchange for income. But here like with the product – when quality is higher – the chances of getting it much higher. The same with job – if you know English language you have more benefits that you will be hired.

There are not only marketing and advertising. We are also study management of information and communication technologies, information analytics and public relations, basics of planning and realization of marketing and PR-communications, analysis of activity

of information centers and mass media, management of document-information systems, especially electronic systems.

There are so many the latest educational subjects, which have difficult grammar with English origin. This industries are developing so why needs in a skilled worker is developing too. So my specialty has various opportunities within the academy's walls. We study English in different ways – speaking, reading, listening and writing, – and they are implemented in several ways. Listening we study I next way: we listen to the conversation and repeat it or listen to the teacher and read it with him. And, of course, we listen each other while learning.

For reading we use our university's resource center which contains different kinds of books – from scientific to poetry and prose. So at classes we most of time use various thematic books, for instance now we are reading American life and institutions by Douglas K. Stevenson, which introduces foreign students to the people and culture of the United States of America. English magazines are used by us too – especially various issues of National Geographic magazine. Practice of home reading is also popular. On this activity we can choose by our-self what to read. The latest book read by me – it is Heat and Dust – a novel by Ruth Praver Jhabvala.

For learn writing we use grammar books like «Use of English.: Grammar practice activities for intermediate and upper intermediate Students» edition by Leo Jones. And we also write different texts with our thoughts and that introduce it in class. It helps us to communicate and improve our speaking skills to. We have an really rare opportunity to communicate with native English speakers. We used to have a chance of speaking with Poll Broadway – native American, who was volunteer in Ostroh academy.

Moreover in National University of Ostroh Academy there are lots of exchange programs is which students can participate. That is the merit of Dr Eduard Balashov – director of International Relations Department. The most famouse – international mobility projects in the frameworks of «Erasmus +» and AIESEC [1]. Even now 2 my group mates are in different countries on this exchange programs and that's a great opportunity for them to communicate on English language every day.

References:

1. Strategy of international cooperation and internationalization of the National University of Ostroh Academy for 2017-2022. 2017. URL: https://www.oa.edu.ua/assets/files/Strategy_of_international_cooperation_and_internationalization_of_the_NUOA.pdf

УДК 811.111:811.161.2

Тихончук Юлія*(м. Острозьк, Україна)**Національний університет «Острозька академія»***ТЕОРІЯ ЛІНГВІСТИЧНОЇ ВІДНОСНОСТІ.
ПОРІВНЯННЯ АНГЛІЙСЬКОЇ ТА УКРАЇНСЬКОЇ МОВ.**

У тезах розглянуто гіпотезу лінгвістичної відносності Сепіра-Уорфа, яка залишається предметом дискусії уже протягом століття і має як своїх прихильників, так і супротивників. Наводяться доводи на користь реалістичного характеру гіпотези, яка вже давно вважається чинником міжкультурної комунікації.

Ключові слова: *гіпотеза Сепіра–Уорфа, лінгвістична відносність, мислення, культура.*

В тезисах рассмотрена гипотеза лингвистической относительности Сепира-Уорфа, которая остается предметом дискуссии уже в течение века и имеет как своих сторонников, так и противников. Приводятся доводы в пользу реалистического характера гипотезы, которая уже давно считается фактором межкультурной коммуникации.

Ключевые слова: *гипотеза Сепира-Уорфа, лингвистическая относительность, мышления, культура.*

The research deals with the hypothesis of Sapir-Whorf's linguistic relativity, which remains the subject of discussion for over a century and has both its supporters and opponents. Arguments in favor of the realistic nature of the hypothesis, which has long been considered a factor in intercultural communication.

Key words: *Sapir-Whorf hypothesis, linguistic relativity, mentality, culture.*

Теорія лінгвістичної відносності, відома також як гіпотеза Сепіра – Уорфа, являє собою твердження про те, що існуючі у

свідомості людини системи понять і особливості її мислення визначаються тою конкретною мовою, носієм якої вона є. Ця гіпотеза також передбачає, що люди, які володіють більш ніж однією мовою, можуть насправді керуватися різними структурами мислення, коли говорять на різних мовах.

Відстоюючи ідею про внутрішню єдність мови і мислення, американський лінгвіст Едвард Сепір приходиться до висновку про те, що «ми бачимо, чуємо і сприймаємо навколишній світ саме так, а не інакше, головним чином завдяки тому, що наш вибір при його інтерпретації зумовлюється мовними звичками нашого суспільства». Особливості кожної конкретної мови структурують мислення конкретної спільноти людей, що користуються цією мовою в процесі спілкування, в результаті чого думка, виражена засобами однієї мови, в принципі не може бути адекватно передана засобами іншої мови.

У різні періоди розвитку лінгвістики питання про відмінності у мовній концептуалізації світу ставилися, в першу чергу, в зв'язку з практичними і теоретичними завданнями перекладу з однієї мови на іншу. Чим ближче мовні та культурні системи мов, тим більше шансів адекватно передати мовою перекладу те, що було укладено в концептуальні схеми мови оригіналу.

Лінгвістична відносність – центральне поняття етнолінгвістики, галузі мовознавства, що вивчає мову в його стосунках з культурою. Цей принцип трансформувався в припущення про те, що чуттєве сприйняття дійсності визначається ментальними уявленнями людини. Ментальні уявлення, в свою чергу, можуть змінюватися під впливом мовних і культурних систем. Оскільки в конкретній мові і в певній культурі концентрується історичний досвід їх носіїв, ментальні уявлення носіїв різних мов можуть не збігатися. Звідси випливає положення про те, що різні мови по-різному концептуалізують позамовну реальність. Мови відрізняються між собою, і ці мовні відмінності пов'язані з важливими відмінностями в звичаях і загальноприйнятих нормах поведінки в тих культурах, де ці мови розвиваються. Культура тісно пов'язана і з лексикою, і з прагматикою мови. Наприклад, в українського мовця слово «рушник» асоціюється з традиційним

українським вишитим рушником, в той час як англійське слово «towel» ніяк не асоціюється з цим важливим для українців символом і не передає цього значення.

В даному випадку можна навести ще приклади на підтвердження цієї теорії: наявність в англійській мові слова «hand» («рука нижче зап'ястя», «кисть»), що використовується в таких виразах як «to shake hands» («потиснути руку») і «to take by hand» («взяти за руку»), і слова «arm» («рука вище зап'ястя» або «рука від пальців до плеча»), що використовується в виразах «arm in arm» («рука в руку») і «to take in one's arms» («взяти на руки») на противагу українському слову «рука», а також наявність в українській двох окремих слів «синій» і «блакитний» на противагу єдиному англійському «blue».

Інструментом концептуалізації за Уорфом є не тільки лексичні одиниці і граматичні форми, але те, як ті чи інші одиниці можуть поєднуватися між собою. На цій підставі Уорф запропонував розрізняти відкриті і приховані граматичні категорії: одне і те ж значення може в одній мові виражатися за допомогою фіксованого набору граматичних показників, тобто бути представленим відкритою граматичною категорією, а в іншій мові виявлятися лише побічно, за наявністю тих чи інших заборон, і в цьому випадку, як вважає Б. Уорф, можна говорити про приховану категорію. Так, в англійській мові категорія означеності/неозначеності іменника є відкритою і виражається за допомогою означеного або неозначеного артикля, вжитого з цим іменником. Можна розглядати наявність артикля і, відповідно, наявність відкритої категорії визначеності в мові як свідчення того, що уявлення про визначеність є важливим елементом картини світу для носіїв цієї мови. Однак невірно було б вважати, що відсутність даної категорії в іншій, так би мовити «неартиклевій» мові, може перешкоджати здійсненню перекладу на «артиклеву» мову. Так, українське речення «Жінка увійшла в кімнату» слід перекласти англійською як «The woman came into the room», так як початкова позиція, яку займає іменник «жінка» в цьому реченні, свідчить про необхідність вживання означеного артикля в його англійському еквіваленті. У той же час українське речення «В кімнату увійшла жінка» може бути

передано в англійській мові двома способами: «The woman came into the room» і «A woman came into the room», так як в українській мові іменник в кінцевій позиції може бути як означеним так і неозначеним. Відповідно, при перекладі даного речення на «артиклеву» мову визначальне значення буде мати контекст.

Від випадків семантичної розбіжності між мовами слід відрізняти випадки, коли відмінність стосується лише лексичних одиниць. Така відмінність полягає в тому, що в одній мові якесь слово в силу його багатозначності виражає кілька понять, а відповідне слово іншої мови відтворює тільки одне поняття (або меншу кількість понять), так як інші поняття відтворюються іншими словами. Наприклад, українське слово *дерево* позначає як рослину, так і матеріал, тобто *деревину*, з якого виробляють різні *дерев'яні* предмети. В англійській мові перше значення цього слова («рослина») передається словом «tree», в той час як для передачі другого значення («матеріал») необхідно використовувати зовсім інше слово «wood».

Найбільш дослідженою є область лексичних відмінностей між мовами, яка дає лише часткову підтримку гіпотезі лінгвістичної відносності. Проте менш вивчена область синтаксичних і граматичних відмінностей між мовами надає нам переконливі докази, підтверджуючі думку, що мова впливає на способи пізнання світу. З вражень, одержуваних від зовнішнього середовища, людина (або народ) за допомогою мови творить свій особливий світ, який об'єктивізується в цій мові. Зовнішня дійсність переломлюється в мові народу.

Література:

1. Сепир Э. Статус лингвистики как науки. *Языки как образ мира*. Москва: ООО «Издательство АСТ», 2003. С. 127–138.
2. Уорф Б. Отношение норм поведения и мышления к языку. *Языки как образ мира*. Москва: ООО «Издательство» АСТ», 2003. С. 157–201.
3. Чесноков П. В. Неогумбольдтианство. *Философские основы зарубежных направлений в языкознании*. Москва, 1977. С. 7–62.

УДК 811.111

Уманець Антоніна

(м. Кам'янець-Подільський, Україна)

Кам'янець-Подільський національний ун-т імені Івана Огієнка

INTERDISCIPLINARY APPLICATION OF ENGLISH FOR SPECIFIC PURPOSES

Стаття присвячена дослідженню міждисциплінарного застосування англійської мови для визначених цілей. У статті представлено основні сфери вживання англійської мови та особливості її вивчення відповідно до цих напрямів.

Ключові слова: англійська мова для визначених цілей, міждисциплінарне застосування, мета, викладання англійської мови.

Статья посвящена исследованию междисциплинарного употребления английского языка с определенной целью. В статье представлены основные сферы использования английского языка и особенности его изучения согласно с этими направлениями.

Ключевые слова: английский язык для определенных целей, междисциплинарное употребление, цель, преподавание английского языка.

The article is dedicated to the research of interdisciplinary application of English for Specific Purposes (ESP). Main spheres of the English language use are presented in the article as well as the peculiarities of learning according to these areas.

Key words: English for specific purposes, interdisciplinary application, purpose, English teaching.

The aim of this paper is to develop ideas on interdisciplinary application of English for Specific Purposes (ESP) research which facilitates feedback and promotes relationships of English foreign language teaching disciplines. The highlighting of the basic tasks of ESP teaching and learning (i.e. improving specific frameworks

in different ESP spheres, integration of multimedia courseware, enhancing current communicative models and techniques for ESP learning and translation) constituted primary research objectives of many scholars [1; 3-4; 7; 9].

Over the last years the importance of training ESP specialists and need to explore and evaluate second language acquisition theories have been put forward by many scientists [2; 5; 6; 8; 10].

ESP was defined as an “approach” rather than a “product”, meaning that ESP does not necessarily involve any particular kind of language teaching material or methodology. Scholars point out fundamental functions of ESP. The rationale of learning English, thus, became the crux of ESP. Another point of view is that ESP is teaching English to the learners who have specific goals and purposes. These goals might be professional, academic, scientific etc.

Some scientists refer to ESP as the teaching of English for clearly utilitarian purposes. These specific purposes are the above-mentioned academic, professional or scientific ones that clearly depend on the learners’ needs. A comprehensive approach to define ESP has been tried by identifying its absolute and variable characteristics. Scholars who adhere to this trend make a distinction between four absolute and two variable characteristics.

There appeared a great many types of English for Specific Purposes. ESP is broken down into three branches: a) English for Science and Technology (EST), b) English for Business and Economics (EBE), and c) English for Social Studies (ESS). Each of these subject areas is further divided into two branches: English for Academic Purposes (EAP) and English for Occupational Purposes (EOP). Their basic characteristics embrace authentic material (study material must be authentic); purpose-related orientation (orientation lessons must be according to the needs of the learners); self-direction (learners must have a degree of freedom to decide what, when and how they will study).

ESP is not restricted to some language skills to be learned (e.g. listening, reading, speaking, and writing), and is not taught according to general English methodology; it is preferably designed for adult

learners with intermediate or advanced language levels and assumes some basic knowledge of the language system.

A rapid growth of English courses is aimed at specific disciplines. Current tendencies in teaching ESP involve reinforcing pragmatic and job-related communicative skills, career-specific language, and are integrated into a subject matter area important to the learners putting them into purposeful and creative environment. An important part of ESP focuses on needs analysis and materials development.

References:

1. Bensafa A. Functions of ESP : Criteria to Understand what Really Makes IT an Approach Not a Product. *Journal of Social Sciences*. 2017. Vol. 3 (3). P. 175–179.
2. Breznica A. P., Pilana Z., Pilana F. Overview of English for Specific Purposes in a Technical High School “Lutfi Musiqi” in Vushtrri. *Journal of Educational and Social Research*. 2017. № 7 (2). P. 133–139.
3. Cigan V., Kordić L. The Role of ESP Courses in General English Proficiency. *Linguistica*. 2013. № 53 (2). P. 153–172.
4. Hutchinson T., Waters A. *English for Specific Purposes : A Learning-centred Approach*. Cambridge : Cambridge University Press, 2006. 183 p.
5. Khaydarova N. A., Islomov B. The Importance of Teaching English for Specific Purposes and its Origin. *Достижения науки и образования*. 2017. P. 46–47.
6. Knezović A. Rethinking the languages for Specific Purposes Syllabus in the 21st century : Topic-centered or skills-centered. *Engineering and Technology*. 2016. № 10. P. 117–132.
7. Pace M. The Teaching of Foreign Languages for Specific Purposes : The Way Forward. *The Educator. A Journal of Educational Matters*. 2013. P. 15–22.
8. Paltridge B. *The Handbook of English for Specific Purposes*. Oxford : Wiley-Black-Well, 2013. 592 p.
9. Soliyeva M. A. Some Features of Effective Teaching Professionally Oriented Foreign Language. *Достижения науки и образования*. 2017. P. 96–97.
10. Stojkovic N. *Vistas of English for Specific Purposes*. U. K., Newcastle upon Tyne : Cambridge Scholars Publishing, 2015. 420 p.

УДК 81.255.2:174

Шнайдер Ярослава*(м. Остроз, Україна)**Національний ун-т Острозька академія*

ОСОБЛИВОСТІ ПРОФЕСІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ГІДА-ПЕРЕКЛАДАЧА

Тези присвячено висвітленню сутності та змісту професійної діяльності гίδα-перекладача. Проаналізовано підходи різних вчених щодо визначення категорії «гίδα-перекладача».

Ключові слова: гід-перекладач, перекладацька компетенція.

Тезисы посвящены освещению сущности и содержания профессиональной деятельности гίδα-переводчика. Проанализированы подходы различных ученых по определению категории «гίδα-переводчика».

Ключевые слова: гід-переводчик, переводческая компетенция.

The research is devoted to essence and content of the professional activity and ethics of the guide-interpreter. The approaches of various scientists to determine the category «guide-interpreter».

Key words: guide-interpreter, translation competence.

Метою статті є здійснення дослідження особливості професії гίδα-перекладача, систематизація та поглиблення теоретичних та практичних знань з обраної теми. Актуальність дослідження полягає в тому, що саме перекладач допомагає забезпечувати взаєморозуміння між людьми, що розмовляють різними мовами, руйнувати мовні бар'єри, встановлювати міжкультурні зв'язки. Гід-перекладач – особа, яка володіє основною інформацією про країну чи місцевість перебування, визначні місця, а також мовою іноземних туристів.

Особливості професійної діяльності гίδα-перекладача досліджувалися науковцем Б. Ємельяновим, який вивчав проблеми вдосконалення професійної діяльності гίδα-перекладача та

екскурсовода. Цій проблемі були присвячені праці І. Чегайди, В. Барабицької, О. Каролоп. У цих працях аналізувалися питання екскурсійної та перекладацької діяльності. Функції перекладацької діяльності досліджувалися такими вченими як Г. Ілова, О. Чердниченко, В. Радчук.

Гід-перекладач – особа, яка володіє основною інформацією про країну чи місцевість перебування, визначні місця, а також мовою іноземних туристів. Гід-перекладач виконує такі функції як екскурсійно-інформаційні. Щодня йому доводиться мати справу з людьми, які приїжджають в країну, як на іншу планету, та зацікавленим буквально всім. Потрібно вміти відповісти на будь-яке питання, цікаво та з натхненням, розповісти про одні і ті ж об'єкти чи теми. Це можливо лише в тому випадку, якщо сам з захопленням вивчаєш історію країни і міста, розумієшся в мистецтві і архітектурі.

Наступною не менш важливою функцією для гіда-перекладача є організаційна. Робота гіда-перекладача полягає в постійному супроводі іноземних гостей. Гід-перекладач постійно перебуває з туристами і від його професіоналізму, особистих якостей залежить успіх подорожі. До основних функцій гіда-перекладача додаються – здійснення переклад і також – забезпечення надання підприємствами обслуговування придбаного туристами комплексу послуг обумовленого асортименту та якості. Власне гід-перекладач виступає посередником між туристичною фірмою, туристами та підприємствами обслуговування і виконує такі завдання: забезпечує прибуток фірми та якісне надання послуг. Турист втратив багаж чи переплутав групу – трапитися може, що завгодно. До гіда звертаються з різними проханнями: провести урок аеробіки на кораблі під час круїзу, потанцювати на дискотеці. Відповідей «Ні, не можу, не знаю, » в лексиці професіонала не може існувати. Ввічливо відмовитися – інша справа, але це теж потрібно вміти. Комунікабельність, вміння зацікавити – його кредо. Таким чином, гід-перекладач поєднує функції екскурсовода, перекладача та груповода.

Гід-перекладач повинен бути кваліфікованим. Гідами-перекладачами можуть працювати особи, які мають повну вищу осві-

ту, вільно володіють іноземними мовами, мають посвідчення чи диплом про спеціальну екскурсійну підготовку. Власне перекладацькі вміння реалізуються на основі всього комплексу мовних умінь. Частина умінь може бути перетворена в напіваавтоматичні або автоматичні навички і застосовується перекладачами інтуїтивно. Усі компоненти професійної компетенції перекладача розвиваються в процесі навчання перекладу або в ході практичної перекладацької діяльності. Словниковий запас перекладача зобов'язаний бути надзвичайно широким: крім культурної мови і спеціальних термінів у сфері мистецтва лінгвіст повинен відмінно володіти розмовною мовою. Для того щоб іноземним гостям сподобалися екскурсії та інші заходи, гід-перекладач повинен працювати не тільки дуже швидко – його мова повинна бути на рівні носіїв мови, щоб гостям легко було сприймати дану інформацію. Гід-перекладач може супроводжувати групи з різного числа гостей, тому в різних ситуаціях виконує як синхронний, так і послідовний переклад.

Однак стати гідом – дано не кожному. Як кажуть самі фахівці: «Гід може зробити тур, а може його і вбити» своїм ставленням до туристів, недостатнім знанням іноземної мови.

Література:

1. Алексеева И. С. Профессиональное обучение переводчика. 2000. 200 с.
2. Довідник кваліфікаційних характеристик професій. Вип. 5, 81. 2015. URL: www.uazakon.com/document.
3. Килимистий С. М. Анімація в туризмі. Київ: ФПУ, 2007. 188 с.
4. Комиссаров В. Н. Теорія перекладу. Москва: Вища школа, 1990. 250 с.
5. Національний класифікатор України. ДК 003. 2010. URL: <http://www.hrliga.com/docs>.
6. Порядок надання туристичних послуг у м. Києві. №88/1298. 2004. URL: kmr.gov.ua/poryadok-predostavleniya-turisticheskikh-uslug-v-kieve.
7. Селіванова О. О. Сучасна лінгвістика. Полтава: Довкілля-К, 2008. 712 с. (термінологічна енциклопедія).
8. Селіванова О. О. Сучасна лінгвістика: напрями і проблеми. Полтава: Довкілля-К, 2006. 716 с.
9. Сокол Т. Г. Основи туризмознавства: навчальний посібник. Київ, 2006. 76 с.

УДК 811.111:796.5

Юрко Надія

(м. Львів, Україна)

Львівський державний ун-т фізичної культури
імені Івана Боберського

Стифанишин Ірина

(м. Львів, Україна)

Львівський державний ун-т фізичної культури
імені Івана Боберського

ENGLISH OF INTERNATIONAL TRAVEL: THE FEATURES OF DOMINANCE

У дослідженні розглянуто особливості домінування англійської мови з точки зору глобальної комунікації міжнародного туризму. Враховуючи поширеність англійської мови в глобальній міжнародній комунікації, завданням дослідження було виявити особливості мовного домінування англійської мови в галузі міжнародного туризму.

Ключові слова: міжнародні подорожі, англійська мова, глобальна комунікація, особливості домінування.

В исследовании рассмотрено особенности доминирования английского языка с точки зрения глобальной коммуникации международного туризма. Учитывая распространенность английского языка в глобальной международной общении, задачей исследования было выявить особенности языкового доминирования английского языка в сфере международного туризма.

Ключевые слова: международный туризм, английский язык, глобальная коммуникация, особенности доминирования.

The research deals with dominance characteristics of the English language in the global communication of international travel. Considering the English prevalence in the global international communication, the task of the research was to reveal the distin-

guishing features of English dominance in the field of international travel.

Key words: *international travel, English language, global communication, dominance features.*

English is often referred to as a global language or lingua franca. It is also called the language of international travel and communication, and the international language of business. It is increasingly true, as international trade expands every year, bringing new countries into contact, so speaking English well can put you in a position to get the best training and credentials. Most multinational companies require a certain degree of English proficiency from potential employees, so in order to get a position with a top company, more and more people are learning English.

The dominance of the English language in the modern globalized world is unescapable. Even with the estimated nearly four hundred million native speakers, the total number of those speaking it as a first, second or third language reaches up to about two billion. In due time English has developed along with cross-border trade, diplomacy, and culture. Despite the significant numerical advantage enjoyed by the other most spoken languages in the world in terms of the quantity of native speakers, their chances of capability to challenge English as the language of international travel and global communication are very few.

Considering the actuality of English prevalence in the global international communication, the task of the research is to reveal the distinguishing features of English dominance in the field of international travel.

Due to the methods of monitoring and comparative analysis of database resources [1; 2; 3; 4; 5; 6; 7], the main research outcomes appear to be as follows.

Many linguists are certain of the fact that risks for potential decrease of the English global position have been overstated. There is no reason to believe that another language will become the global lingua franca within the nearest perspective. English will not possibly replace the other languages, but its effectiveness as the common

language in trade, diplomacy, and pop culture will continue definitely. Its prevalence is imbedded in history: long centuries of colonization, industrialization, and globalization have brought it to nearly every corner of the world. Over centuries, it has gradually but certainly become the international linguistic currency: a common language of an increasingly interconnected world.

Since the substitution of the recognized and well-rooted language on the global scale would be hard, no other major language could take its spot for many reasons. The complex tones and character systems of the other most spoken languages make them particularly difficult to master. Besides, they are not insomuch backed by a machinery of globally accessible pop culture that promotes the penetration of English among the youth in particular. Even though they are probable to increase the number of learners, there is little chance for them to contest the total dominance of English. The sustained prevalence of English is also grounded on its appreciated dominance: provided that people carry on to believe in the importance of English and advance to invest in learning it, no other language is going to enjoy a considerable advantage.

English is now the global language of business. The significance of English as a global lingua franca is mostly prominent in international business. Even in the spheres of diplomacy and education where number and diversity of the languages spoken are much appreciated, English yet continues to prevail. The ability to communicate successfully across borders and offices is crucial in the modern geographically and culturally diverse work setting, bilingualism being the solution. Most businesses have no intention to move away from it, even if they need other languages when marketing or realizing their products or services locally. Companies need a language strategy, particularly if they have any kind of global objective. The advantages of using a lingua franca in a business background are various: from perfect cross-border communications to serving international customers. Managers with a confident English are much required as they are considered to be better skilled at managing global projects, businesses, and multinational teams. This generates a positive response that further strengthens the

significant position of English for those wishing to work and trade across borders.

The online space is still oriented towards English, but in many ways, it is more representative of the diversity that exemplifies our world. While English was the initial language of the world wide web and dominated its early days, nowadays though the estimated forty percent of online content is in English, and less than thirty percent of its users are native speakers. Since millions of people join the Internet as content makers, its linguistic character becomes more expanded. Considering the content creators, the language they opt to write in depends on the targeted audience and the projected influence: In terms of spreading in and involving the broader world, English continues to be the evident option. Moreover, English is also inescapable in some trivial neologisms such as selfie, hashtag, or even Internet, which are often not translated to other languages, allowing English expressions to invade other languages in an unprecedented way.

The practical value of speaking English in a global world based on international trade and borderless communication is real, but the appreciated importance of the language keeps the process running. Nobody would keep the youth back from learning English. Most of European senior secondary school students learn English. Over a billion of English learners rediscover its dominance, generation after generation.

But perhaps none of this will count if machines take over and everything from texts to skype chats will be translated perfectly and in real-time by machines. Engineers are seeking to fix the translation tool's tendency to mistranslate, and eventually, to approach a human's ability to make sense of a sentence in context and not just as a group of words. Although the newest tool is probable to be much more accurate, it will continue to struggle with the essentially confused business of making sense of spoken language in particular. Indeed, a highly accurate translation machine may in the future be a great help in making sense of ordinary, technical texts that lack human nuance, but the full range of meaning in language will remain the preview of humans. In international trade, diplomacy, and culture, nuance and context is often everything, and getting it completely correct can mean

the difference between success and failure. Fluency in English is likely to remain a vital benefit for a long time to come.

On the grounds of the research findings the following **conclusions** can be made:

An increasing number of people speak English as a second, third, even fourth language, often at a very high level. An important clue lies in the fact that English has not, as some used to fear, substituted other languages. Learning other languages continues to be as important as ever, but in order to be involved in much of what we share across borders, English remains a must: It is a worldwide linguistic currency that gives its speakers the access to a world beyond their home country.

In a world where more and more speak it, mastery, rather than simply having a sufficient level, becomes the true distinguishing feature. Speaking English at a native or near-native level, characterized by a mastery of nuance, idioms and even local slang, will become the required skill of people who travel, study and work across borders and feel at home in this ever-changing world.

References:

1. Fox R. English in tourism: a sociolinguistic perspective. *Tourism and Hospitality Management*. 2008. Vol. 14, No. 1. P. 13–22.

2. Skibitska O. The Language of Tourism: Translating Terms in Tourist Texts. *Translation Journal*. 2015. Vol. 18, No. 4. URL: <https://translationjournal.net/October-2015/the-language-of-tourism-translating-terms-in-tourist-texts.html> (accessed: 11.04.2019).

3. Stoyanova S. R. Terminological System of Tourism in the Aspect of Intercultural Communication Exemplified by the Russian Language. *Advances in Social Science, Education and Humanities Research: Proceedings of the 5th International Conference on Education, Language, Art and Inter-cultural Communication*. December, 2018. Atlantis Press. Vol. 289. P. 344–349. URL: <https://doi.org/10.2991/icelaic-18.2018.77> (accessed: 11.04.2019).

4. Study a language abroad without a broad expenditure / A. Antonova, O. Voznyi, N. Yurko, I. Styfanyshyn. *День студентської науки: зб. тез доп. за результатами щоріч. наук. конф. студентів ЛДУФК*. 2017. С. 181–183. URL: <http://repository.ldufk.edu.ua/handle/34606048/9347> (дата звернення: 11.04.2019).

5. The main features of English synonyms in tourism industry (based on the pre-intermediate coursebook English for International Tourism) /

А. Antonova, А. Zadorozhnyа, N. Yurko, U. Protsenko. *День студентської науки*: зб. тез доп. за результатами щоріч. наук. конф. студентів ЛДУФК. 2016. С. 103–104. URL: <http://repository.ldufk.edu.ua/handle/34606048/6492> (дата звернення: 11.04.2019).

6. Why tourism? *The World Tourism Organization UNWTO* : website. URL: <http://www2.unwto.org/content/why-tourism> (accessed: 11.04.2019). Yurko N. A.

7. Abbreviations in tourism industry: the main peculiarities of structural components. *Актуальні питання наукових досліджень*: матеріали XLIII Міжнар. наук.-практ. конф., Чернівці, 29–30 червня 2016 р. Т. 2. Київ: Лабораторія думки, 2016. С 9–11.

УДК 81.111

Михненко Владислава

(м. Острозь, Україна)

Національний ун-т «Острозька академія»

**ПОРІВНЯЛЬНИЙ АНАЛІЗ ФРАЗЕОЛОГІЧНИХ ЗАСОБІВ
ВИРАЖЕННЯ КОНЦЕПТУ ДУША В УКРАЇНСЬКІЙ,
АНГЛІЙСЬКІЙ ТА НІМЕЦЬКІЙ МОВАХ**

У статті розглянуто та проаналізовано вербалізацію концепта «душа» за допомогою фразеологічних одиниць на матеріалі української, англійської та німецької мов та проведено їх порівняльний аналіз. Робиться спроба виявити загальне і специфічне в різносистемних мовах.

Ключові слова: фразеологічні одиниці, концепт, порівняльний аспект, різносистемні мови.

В статье рассмотрено и проанализировано вербализацию концепта «душа» с помощью фразеологических единиц на материале украинского, английского и немецкого языков и проведен их сравнительный анализ. Делается попытка выявить общее и специфическое в разносистемных языках.

Ключевые слова: фразеологические единицы, концепт, сравнительный аспект, разносистемные языки.

The article examines and analyzes the verbalization of the concept “soul” through phraseological units based on Ukrainian, English and German and the comparative analysis of idioms in studied languages is conducted. An attempt is made to identify the general and specific in the multi-languages.

Keywords: phraseological units, concept, comparative aspect, multi-languages.

Мовна культура світу створюється за допомогою різних мовленнєвих засобів, проте найважливішу та найпомітнішу роль у цьому процесі відіграють фразеологічні одиниці, концепти, конотативні слова та ін.. Кожна конкретна мова включає в себе певну

національну систему понять, що визначає світобачення носіїв даної мови і формує їх картини світу. Саму в словниковому складі мови представлена картина світу певного етапу, яка є фундаментом всіх культурних стереотипів. Їх аналіз допомагає зрозуміти, чим відрізняються національні культури, як вони доповнюють одна одну на рівні світової культури. Культурний концепт як ментальне утворення, що відбиває особливості відчуття та логіку пізнання світу певним етносом, є основним об'єктом лінгвокультурних досліджень. Через концепт людина долучається до культури народів, до матеріального світу людей різних націй, при збереженні індивідуальної національної неповторності.

У цій статті ми зосереджуємо увагу на дослідженні концепту «душа» та його місця у мовній картині світу, зокрема української, англійської та німецької лінгвокультури.

Завданням цієї статті є розглянути та проаналізувати вербалізацію концепту «душа» через фразеологічні одиниці на матеріалі української, англійської та німецької мов та провести їх порівняльний аналіз; розкрити сутність концепту «душа» та визначити закономірності перекладу цього концепту на українську мову.

Концепція душі була в значній мірі вивчена з міфологічних, релігійних, філософських, когнітивних, соціологічних та психологічних перспектив. Ряд авторів проаналізували концепцію душі з точки зору її мовного представлення на різних мовах: Вежбицька (1989, 1992); Булигіна та Шмельов (1997); Міхеєв (1999); Варданян (2007); Колеснікова (2011), Ліан (2010); Урисон (1999) та ін. Зрозуміло, що поняття «концепт» не є однорідним і по-різному тлумачиться представниками різних лінгвістичних шкіл і потребує подальшого дослідження. Кожен з вчених дає різне пояснення, що таке концепт, але спільним на їх думку є те, що «концепт» утворює концептосферу мови, в якій концентрується культура нації [3].

Концепт «душа» є неоднозначний. Проаналізуємо її словникові дефініції.

Академічний тлумачний словник трактує поняття душа як «внутрішній психічний світ людини, з її настроями, переживаннями та почуттями» [4, с. 445].

Оксфордський словник пропонує таке визначення поняття «душа»: «Джерело життя; джерело думки; скупчення емоцій, почуттів та настроїв..., духовна складова людини, яка розглядається в її моральному аспекті у відношенні до Бога».

Словник символів Д. Трессіддера трактує поняття «душа» як 'символ духовних або нетілесних аспектів людської особистості' [5, с. 88]. Іменник «душа» часто використовується людьми для позначення певного нематеріального, духовного початку та допомагає людині побудувати відносини з оточуючими на емоційному рівні.

У великому тлумачному словнику сучасної української мови дається три значення описуваної лексеми: 1) «Сукупність рис, якостей, властивих певній особі» 2) «та чи іншу властивість характеру, а також осіб з тими чи іншими властивостями»; 3 «Внутрішній психічний світ, свідомість людини».

Фразеологія української мови фіксує синонімізацію лексем *серце* й *душа*. Наприклад: відкривати душу(серце); бути [припадати] до вподоби (до душі, до серця); душа (серце) не на місці; душа (серце) радується (співає); завмирати душею (серцем). Багато метафор і фразеологізмів пов'язані з міфологеєю «душа = маленька дитина». Існує гіпотеза, відповідно до якої у фразеологізмах закований процес народження дитини: *deep in soul* (в глибині душі), *bis ins ineerste* – до глибини душі, а також українські : тривожити душу, лізти в душу.

Душа є органом глибоких, чистих, морально й духовно насичених почуттів. Душа – alter ego людини, її внутрішнє «Я» : *eine zarte/empfindsame Seele haben* (мати чутливу душу); *brave soul/eine brave Seele* (хоробра душа); *eine ehrliche Seele/ fair soul* (чесна душа); *faithful soul/eine treue Seele* (вірна душа); *kind soul/eine schone Seele* (добра душа); *simple soul* (простак); *die Seele aushauchen* (помирати) ; *God rests sb's soul* (царство йому небесне) [2].

Поняття душа в українській мовній свідомості насамперед асоціюється з позитивною оцінкою, що простежується в таких виразах : 1) *душа товариства* – натхненник чого небудь; 2) *мати душу* – бути чуйним, доброзичливим, сердечним.

При позначенні рис характеру там, де в українській мові по традиції використовується слово «душа» в своєму номінативному значенні, в англійській мові переважає слово *heart* «серце» (в переносному значенні душа). Це можна побачити на прикладах: ***big hearted*** – великодушний; ***with an open heart*** – з відкритою душею; ***whole-hearted*** – який вкладає душу; ***one's heart sank into one's boots*** – душа пішла в п'яти; ***after one's soul*** – до душі [1]. В німецькій мові також зафіксовані такі випадки: ***das Herz brennt j-m*** (у когось душа болить), ***j-m bricht das Herz*** (серце крається, душа розривається).

Отже, як показав порівняльний аналіз в українській мові поняття «душа» виступає мірилом моральності. В англійській та німецькій мові прояв вказаних моральних якостей в основному відноситься з поняттям «серце». Фразеологічний фонд як української, так і англійської і німецької мови дуже багатий та різноманітний. Уявлення про душу складні, суперечливі, непослідовні, і це відображається у метафорах і фразеологічних зворотах в англійській, німецькій та українській мовах. У кожній мові є певні міфологеми з компонентом, які не мають чітких відповідників; наприклад, в англійській *keep body and soul together* (виживати); в українській камінь ліг на душу, душа як лід та ін. Перспективи подальших досліджень полягають у розгляді концепту «душа» не лише у фразеологічних одиницях, а також у лексичних одиницях, сталих словосполученнях, літературних творах, а також їх порівняльний аналіз у інших різносистемних мовах.

Література:

1. Англо-український фразеологічний словник [уклад. К. Т. Баранцев]. 2-ге вид., випр. К.: Знання, 2005. 1056 с

2. Гаврись, Володимир Іванович Німецько-український фразеологічний словник :У2-х т. / Уклад. В. І. Гаврись, О. П. Пророченко. Київ: Рад. школа, 1981.

3. Демьянков В.З. Термин «концепт» как элемент терминологической культуры. *Язык как материя смысла: Сборник статей в честь академика Н. Ю. Шведовой* / Отв. ред. М. В. Ляпон. М.: Издательский центр «Азбуковник», 2007. С. 606–622.

4. Словник української мови: в 11 тт. / АН УРСР. Інститут мовознавства; за ред. І. К. Білодіда. К.: Наукова думка, 1970–1980. Т. 2. С. 445.

5. Трессидер Д. Словарь символо. М., 2001. 454 с.

ВІДОМОСТІ ПРО АВТОРІВ

Багрій Максим – студент факультету романо-германських мов Національного університету «Острозька академія»

Баланчик Вікторія – студентка факультету романо-германських мов Національного університету «Острозька академія»

Бобков Вадим – викладач кафедри міжнародної мовної комунікації факультету романо-германських мов Національного університету «Острозька академія»

Брожик Ольга – студентка факультету романо-германських мов Національного університету «Острозька академія»

Гавриш Анастасія – студентка факультету романо-германських мов Національного університету «Острозька академія»

Герасимчук Анна – студентка факультету романо-германських мов Національного університету «Острозька академія»

Гладищук Валентина – студентка факультету романо-германських мов Національного університету «Острозька академія»

Дідик Любов – викладач кафедри міжнародної мовної комунікації факультету романо-германських мов Національного університету «Острозька академія»

Дмітренко Наталя – кандидат педагогічних наук, доцент Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського

Дорошенко Ірина – студентка факультету романо-германських мов Національного університету «Острозька академія»

Жилін Сергій – студент факультету романо-германських мов Національного університету «Острозька академія»

Кібірєв Едуард – студент факультету романо-германських мов Національного університету «Острозька академія»

Кінаш Леся – кандидат педагогічних наук, доцент кафедри англійської філології факультету іноземних мов Львівського національного університету імені Івана Франка.

Коваль Оксана – студентка факультету романо-германських мов Національного університету «Острозька академія»

Ковальчук Інна Вячеславівна – кандидат психологічних наук, доцент, декан факультету романо-германських мов Національного університету «Острозька академія»

Крайчинська Галина – кандидат філологічних наук, доцент кафедри міжнародної мовної комунікації Національного університету «Острозька академія»

Мамчур Анастасія – студентка факультету романо-германських мов Національного університету «Острозька академія»

Михненко Владислава – студентка факультету романо-германських мов Національного університету «Острозька академія»

Морозова Ірина – доцент кафедри англійської філології факультету іноземних мов Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна

Новікова Ірина – студентка факультету романо-германських мов Національного університету «Острозька академія»

Олійник Тетяна – студентка факультету романо-германських мов Національного університету «Острозька академія»

Опанасюк Наталія – студентка факультету романо-германських мов Національного університету «Острозька академія»

Павлюк Анна – студентка факультету романо-германських мов Національного університету «Острозька академія»

Ревенко Людмила – викладач-стажист кафедри міжнародної мовної комунікації факультету романо-германських мов Національного університету «Острозька академія»

Рябчук Катерина – студентка факультету політико інформаційного менеджменту Національного університету «Острозька академія»

Тихончук Юлія – студентка факультету романо-германських мов Національного університету «Острозька академія»

Уманець Антоніна – доцент, завідувач кафедри іноземних мов Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка

Шнайдер Ярослава – студентка факультету романо-германських мов Національного університету «Острозька академія»

Юрко Надія – старший викладач кафедри української та іноземних мов Львівського державного університету фізичної культури

Стифанишин Ірина – старший викладач кафедри української та іноземних мов Львівського державного університету фізичної культури

Наукове видання

ENGLISH FOR SPECIFIC PURPOSES

Збірник наукових тез

Випуск 6

Укладач Крайчинська Г. В.

Комп'ютерна верстка Крушинської Н. О.

Художнє оформлення обкладинки Олексійчук К. О.

Формат 60x84/16. Ум. друк. арк. 7,9. Наклад 50 прим. Зам. № 44–19.
Папір офсетний. Друк цифровий. Гарнітура «Times New Roman».

Оригінал-макет виготовлено у видавництві
Національного університету «Острозька академія»,
Україна, 35800, Рівненська обл., м. Острог, вул. Семінарська, 2.
Свідоцтво суб'єкта видавничої справи РВ № 1 від 8 серпня 2000 року.

Виготовлено ФОП видавець Свиначук Р. В.
Свідоцтво суб'єкта видавничої справи РВ № 27 від 29 липня 2004 року.
Тел. (+38096) 649 20 20, e-mail: 35800@ukr.net.